

גליון מוגדל

לדגל יומא דהילולא של
ב"ק רביה"ק בעל לב שמח
מאלעסק זיעוועבי"א

א' אלול

גליון

אהרץ באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מג

חודש אלול תשפ"ו

מכון

אור
שמח
אלעסק

גליון אהלך באמתך

גליון מג - חודש אלול תשפ"ו

יצא לאור ע"י

מכון אור שמח - אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2026 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

347-450-8173

השיעורי חובת הלבבות מתקיים בכל יום א' בבוקר

בשעה 10:30 בחדר אהל חוה בבית מדרשינו

בשעת השיעור אפשר לשמוע בהאקאפ 1667-313-605 נומער 6 ולאחר השיעור 1-1-1

וכן אפשר לשמוע כל שיעורים משער הבטחון על 1-1-2

- תובן הגליון -

גליון מג - חודש אלול תשפ"ו

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הבחינה

לשון החובת הלבבות.....ד

לשיעור טו - טז

שיעור טו - יום א' פר' בהר בחקותי תשפ"ה.....ז

חדשים לבקרים רבה אמונתך • כל איש אשר נשאו לכו • אם בחקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם • משה קיבל תורה מסיני • הוי מתלמידיו של אברהם אבינו • זכור את אשר עשה לך עמלק • אוהב את הבריות ומקרבן לתורה • ועברתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך • אסור לאדם שיאכל קודם שיתן לבחמתו • כי טוב חסדך מחיים, שפתי ישבחוך

שיעור טז - יום א' פר' במדבר תשפ"ה.....יג

ויתבוננו חסדי ה' • ולך ה' חסד כי אתה משלם לאיש כמעשהו • מבשרי אחזה אלוך • החיים והמות ביד הלשון • עם זו יצרתי תהילתי יספרו • על כן איברים שפלגת בנו... הן הם יודו ויברכו • ובקרב קדושים תתהלל • ורצית שבח ממעוטי ימים... והיא כבודך • האדם הוא העולם הקטן • או השיגה ידו ונגאל

- מדור מיוחד -

המאורות הגדולים

לקראת יומא דהילולא של כ"ק רביה"ק בעל לב שמח מאלעסן זיעזעכ"א - א' אלול

דברות קודש לפני קבלת שבת ליל שב"ק פרשת ראה תשפ"ה - בענין קדושת הצדיקים אחדי הסתלקותם - שבת קודם הילולא קדישא של רביה"ק הלב שמוח

זיעזעכ"א, בעיר האבות בעלזא יצ"ו.....כ

ואשברם לעינים - רק לעיני בשר ודם אבל באמת אינם שבורות • אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים • וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוךך בו - עצת התורה אף לזמן הזה • ודרשת והגידו לך - רק כאשר דרושים את האמת זוכים למצאם בדברי הצדיקים • בכח דברי הצדיקים הקודמים שנשאר קדושתם בעולם הזה אפשר להתעורר ולמצוא את האמת • כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמעיה מפיו בעולם הזה שפתותיו דוכבות בקבר • ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

דברות קודש אצל סעודת הילולא קדישא של רביה"ק בעל לב שמוח מאלעסן זיעזעבי"א - אור ליום ב' פרשת שופטים א' אלול תשפ"ה, בעיד פרעמישלאן..... כז

וה' אמר לכם לא תסיפון ללכת בדרך הזה עוד • ביאור מעשה הארץ ששינתה מצויי הכורא והוציאה רק עץ עושה פרי • הטעם שהבטחות הכתוב היא על הנאות גשמייות • ראה אנכי נתון לפיכם היום ברכה וקללה • ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך כאמת • גודל קדושת הצדיק שיכול להשפיע כל טוב סלה לעולמי עד • פועל ישועות בקרב הארץ • ע"י פקידת ציוני הקדושים אשר בארץ המה אפשר לפעול הגאולה השלימה • מן הבאר ההוא ישקו העדרים

ילקוט עובדות, הנהגות ואמדות טהורות

עולה ומתעלה ברום המדרגה • במעלליו יתגבר • שידוך מאיר • לא תגע בו יד • הנסיעות לסטרעליסק עם כ"ק מרן מהר"ש זי"ע • נסיעה לסטרעליסק בסתר • בעת הסתלקות הרה"ק מסטרעליסק זי"ע • תכלית הנסיעה לצדיקים • עמוק עמוק מי ימצאנו • ביקש לגלות את הקץ • מי יכול לומר תורה? • לא ינום ולא ישן • זיל בתר רוב • סמך ידיו עליו • "מלאכים ושרפים משתוקקים על תפילותיו" • גודל חשיבותו אצל חותנו זי"ע • להבין אל המכוון • כיבוד נעלה • על גפי מרומי קרת • סגולה לאריכת ימים • ההנהגה שלא לקחת מעות • תאו ואתכנשו להילולא • ארבעה עמודי עולם • נשמתו של הב"ח

סיפורי צדיקים אצל סעודת מלוה מלכה, באדיש

מוצאי שב"ק ראה תשפ"ה, בהכנסת אורחים בעיד האבות בעלזא יצ"ו..... מז

ימי הנוף • אריכת ימים • שלשלת הקודש • והציל את ה'דיבוקים • הדיבוק בבארפעלד • בזמן התנאים • ניצוץ מרבינו הקדוש • פותר החלום • זעהט נישט קיין פיס • הצלת איש מ'אמעריקע

דברי תורה

דברי הכנה לקראת חודש אלול, ועניני תשובה

של"ס פרשת דאה תשפ"ה..... נג

חודש אלול הכנה לחודש תשרי • חומר חטא האדם שאינו חוזר בתשובה • העונש על חסרון התשובה קשה מן העונש על החטא עצמה • בינוני אם עשה תשובה נחתם לחיים וכו' – אבל אם לא עשה תשובה אף כל מעשים טובים לא יכריעו את הכף לזכות • חודש אלול מתנה טובה היא מאת הקב"ה בטרם הגיע יום הדין הגדול והנורא • את הברכה אשר תשמעו ס'ת תורה – עיקר ההשפעה והדביקות בהש"ת היא ע"י עסק התורה • עצם ההתרחקות מהבורא ע"י החטא היא העונש על החטא • היום א"ל עשה כך למחר א"ל עשה כך – והחכם עיניו בראשו שלא להתפתות אפילו על משהוא

ש"ס פרשת שופטים שנת תשפ"ה.....ס

ושפטו את העם משפט צדק • הדיינים בבית דין של מעלה הלה המה הצדיקים שבכל דור ודור • כמה עובדות בהם מצינו צדיקי הדורות דנים בבית דין של מעלה • יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום • לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוהיך • חובת העסק בספרי מוסר בכל יום ובפרט בחדש זה

ש"ס פרשת כי תצא שנת תשפ"ה.....סו

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו • בקיום מצוה מתקדש האדם בקדושה של מעלה בעבור היותו שלוחו של מקום • אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצוות • עורו ישנים משנתכם ורדומים מתרדמתכם • מזל אלול בתולה

מבית הוראה**שאלות ותשובות בהלכות השביחות.....עא**

שאלות ותשובות בהלכות השביחות

לשון החובת הלבבות

לשיעור טז – טז

שער הבחינה – פרק ד' – ה'

פרק ד'

והששית, סימן החכמה הנראה בחכמות ובמלאכות ובפעולות, אשר הכינן הבורא יתברך לאדם להשלמת תקנתו וסיבות מרף חקו, ושאר תועלותיו הכוללות והמתבודדות, ועל זה רמזו הכתוב באמרו (וייז לז, לז): מי שת במחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה. ונאמר (משלי ז, ו): כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.

והשביעית, סימן החכמה הנראה בקביעות התורה והחקים לעבוד בהם הבורא יתעלה, להניע בהם השוקד עליהם להנאות העולם הזה מיד, ולגמול העולם הבא באחרית, כמו שאמר הכתוב (ישעיה נה, ז): שמעו שמוע אלי ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם.

ותלויים בזה עניני המנהגים אשר בהם סדר הנהגת שאר האומות ותועלותם, והם עומדים להן במקום התורה בעניני העולם בלבד. וכבר נאמר, כי מדריגת המבצע מן התורה, במדריגת העבד מאדוניו. כי כחות המבצע הם נוחגים בהנהגת העולם כפי מה שיאות להתורה, כמו שאמר (שמות כג, כה): ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך, והסירותי מחלה מקרבך. ואמר (שמות טו, טז): ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. ורבים כאלה.

ויש מי שסובר במאמר החכם (משלי ט, ה): חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה, שכיון אל אלה השבע פנות אשר זכרנו.

פרק ה'

אך איזה מין קרוב אלינו ואנו חייבין לבחון בו יותר, נאמר, כי הבחינה בכל אחד מהם, הקרוב אלינו יותר, והגלוי לנו, הוא סימן החכמה הנראה במין האדם, אשר הוא העולם הקטן, והוא הסיבה הקרובה להוית העולם הגדול הזה.

וחייבין אנו לעיין בהתחלת האדם ומולדתו, וחבור חלקיו. והרכבת אבריו, ותועלתו בכל אחד מהם, והצורך המביא לעשותו על הצלם אשר הוא בו. ואחר כך נעיין בתועלתיו. ובכל מדה ממדותיו. ובחות נפשו ואור שכלו, והדברים העצמיים והמקריים אשר בו, ותאוותיו, ותכלית ענינו.

ובעמדינו על מה שזכרנו מן האדם, יתבאר לנו מסוד העולם הזה הרבה, מפני שהוא דומה אליו. וכבר אמרו קצת החכמים, שהפילוסופיה היא ידיעת האדם את עצמו, רצה לומר ידיעת מה שזכרנו מענין האדם, כדי שיכיר את הבורא יתעלה מסימן החכמה בו, כמה שכתוב (חיוז יט, כ): ומבשרי אחזה אלוק.

חובת הלבבות שער הבחינה

שיעור טו - יום א' בהר בחקותי תשפ"ה

בתוכן:

חדשים לבקרים רבה אמונתך • כל איש אשר נשאו לבו • אם בחקותי תלכו... ונתתם גשמיכם בעתם • משה קיבל תורה מסיני • הוי מתלמידיו של אברהם אבינו • זכור את אשר עשה לך עמלק • אוהב את הבריות ומקרבן לתורה • ועבדתם את ה' אליכם וברך את לחמך • אסור לאדם שיאכל קודם שיתן לבהמתו • כי טוב חסדך מחיים, שפתי ישבחונו

חדשים לבקרים רבה אמונתך

עומדים ימים אחדים אחרי יום ל"ג בעומר העצל"ט, יומא דהילולא רבא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, אשר באמת רבי שמעון לכל זכרו עולה בכל עת לטובה, אבל בעת שעומדים סמוך להילולא רבה הזמן גרמא במיוחד להזכיר זכותו הגדול, ובודאי הוא ימליך טוב בעדינו להתברך בכל מילי דמיטב, ובכל מיני ישועות.

מעשה נורא אינה ה' לידי, שאירע בימים אלו בזכותו של התנא האלוקי רשב"י. שלאדם אחד בניו יורק נולד בן למז"ט, אבל נולד עם איזה מחלה ל"ע בהבני מעיים, והוצרכו לעשות ניתוח כדי להסיר את המחלה. אבל למעשה אירע מקרה לא טובה בעת הניתוח, שהרופאים נתחו בטעות איזה גיד המחבר את הבני מעיים לכלי האכילה, ובמשך תקופה קצרה התחילו הבני מעיים להתקמץ יותר ויותר, עד שהגיע התינוק למצב של סכנה נוראה.

הרופאים המליצו שיעבירו את התינוק לבית החולים אחרת שבעיר אהיאו, אשר שם נמצאים רופאים יותר מומחים בעניינים מסובכים כזה, ותקוותם איתנה שהם ימצאו את הרפואה למחלתו. אבל לדאבון לבם אחרי בדיקות וחקירות הגיע להם ראש הרופאים בבשורה לא טובה, שאין בידם שום רפואה לרפאותו, ולפי אומד דעתו אי אפשר לו לחיות עוד כי אם לכל היותר שני ימים.

בעת צר התקשרו עם רבם, וסיפרו לו את כל הדברים כהויותן. והרבי ציוה להם שישלחו מיד שליח למירון לפקוד את הציון הק' של רבי שמעון בן יוחאי, והשליח ימסור בשליחות האב, שאם יתרפא התינוק כאחד האדם, יקראו את שמו "שמעון" על שמו של התנא הקדוש.

ואכן עשו כן, ולרוב תמיהתם נשאר התינוק בחיים לכמה ימים. וכאשר עברו איזה ימים וראו הרופאים שהתינוק עדיין חי, החליטו לעשות מחדש בדיקות ולראות במצבו, ולמה לא נפטרו

אלה שנחוצים רק ליחידים, כגון מקצעות עבוד האבנים הטובות והצורפים, ועל זה רמז הכתוב **באמרו** (איז לט, לו): **מי שת במחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה** – מי נתן בכליות את הכח הרוחני ליעץ חכמה, או מי נתן ללב לחשוב כיצד לעשות את כל המלאכות והפעולות. ונאמר (משלי ז, ו): **כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה**.

וחכמה זו נברא בטבע האדם מעצמו, ואין צורך ללמוד חכמות אלו מאחרים, כמו "ש הרמב"ן על הפסוק (שמות לה, כא): ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וגו'. שכתב שלשון זה מוסב על עושי המלאכה, 'כי לא היה בהם מי שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שיאמן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר'.

ויש לדעת שענין זה מצינו גם אצל כל אדם בפרטות, שכאשר יתבונן בעצמו ימצא לאיזה אומנות או מלאכה טבעו נוטה יותר, וזה הטביע השי"ת בתוך האדם בכדי שיוכל למצוא המלאכה שמכוון עבורו להתפרנס על ידה. וענין זה ביאר רבינו המחבר באורך בשער הבטחון, וכאן בא להודיע שנתבונן בעצם דבר זה שהוא מנפלאות הבורא.

אחד מברכות השחר שאנו מברכין בכל יום הוא הברכה 'אשר נתן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה', שיסודה להודות להשי"ת על דבר זה שנתן חכמה ושכל בלבו של אדם, להמציא לעצמו את כל חפציו. וכמו שכתב הרא"ש (ברכות ס:): דהלב נקרא שכוי בלשון המקרא, דכתיב מי נתן לשכוי בינה, והלב הוא המבין, ועל ידי הבינה אדם מבחין בין יום ובין לילה, ומפני שהתרנגול מבין גם כן, ובערבי קורין לתרנגול שכוי, התקינו ברכה זו לאומרה בשמיעת קול התרנגול, ומיהו אם לא

כמו שסברו מתחילה. ואחר שעשו הבדיקות הגיד להם הרופא שהוא רואה כאן דבר נס ופלא אשר לא ראה מעולם בכל השנים הללו שהוא עוסק ברפואות, שבאופן פלא נתחדש לו בני מעיים חדשים, והוא תחיית המתים ממש. והרופא קיבץ את כל הרופאים שבבית החולים להראות להם הנס הנפלא הזה, ונעשה קידוש שם שמים גדול.

לאחר מכן עסקו עוד איזה תקופה ברפואות, והתינוק חזרה לאיתנו כאחד האדם, ואכן עשו לו ברית מילה ויקרא שמו בישראל "שמעון" על שמו ועל זכרו של התנא האלוקי רבי שמעון בן יוחאי. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל.

ואפשר להעמיס זה בלשון המשנה (שבת קג): אמר רבי יהודה מצינו שם קטן משם גדול, שם משמעון. דרבי יהודה רומז על הודאה, והיינו שאפשר להודות להשי"ת, על ידי שמצינו שם קטן משם גדול שם משמעון, שקורין את הילד בשמו של התנא האלוקי רבי שמעון בן יוחאי, ובזכות זה נטרפא הילד באופן נס ופלא.

כל איש אשר נשאו לבו

וזל"ק: והששית, סימן החכמה הנראה בחכמות ובמלאכות ובפעולות – השי"ת נתן חכמה בבני אדם להמציא המצאות שונות ונפלאות במלאכות ובפעולות, **אשר הכינן הבורא יתברך לאדם להשלמת תקנתו וסיבות טרף חקן** – שנתן השי"ת חכמות אלו בבני אדם בכדי שיוכלו להשיג את חפציהם, ולהמציא לעצמם את טרף חקם, ו**שאר תועלותיו הכוללות והמתבודדות** – וכן נכלל בכלל זה את כל מיני ההמצאות שבני אדם ממציאים בחכמתם, הן אלה שכל בני אדם זקוקים להן, כגון החכמה של עשיית הבגדים, ובפרט כמו שרואין בזמננו שמייצרים בגדים באופן גדול ומהיר בכדי להספיק די צרכם של בני אדם, והן

ומחקי התורה נובעים גם החוקים והגמוסים אשר עליהם בנויה הנהגת שאר האומות, המועילים להם בדברים שבין אדם לחבירו, והם עומדים להן במקום התורה בעיני העולם בלבד - ומשמישים להם במקום התורה בעיני העולם בלבד.

ענין זה רואים בחוש, אשר כל ההנהגות של הגוים בנייים על חוקי התורה, ובפרטות אפשר לראות דבר זה אצל הערכאות שלהם, שיש להם כמה דברים שהחוקות שלהם שוים או דומים לחוקי תורתנו הקדושה. וכן יש הרבה אמונות טפילות של הגוים שעיקרם ויסודם בנייים על תורתנו הקדושה, והם סילפו אותם.

המסכת 'אבות' שהוא לימוד דברי מוסר ודרך ארץ, אשר אנו לומדים בשבועות הקיץ, מתחלת עם המשנה (אבות א, א): משה קיבל תורה מסיני וכו'. ומפרש הברטנורא למה נקטה המשנה להתחיל דייקא מסכת זו עם השתלשלות מסירת התורה, וז"ל: אומר אני לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצוה ממצות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומדות, וחכמי אומות העולם גם כן חיברו ספרים כמו שבדו מלבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חבירו, לפיכך התחיל התנא במסכת זו 'משה קיבל תורה מסיני', לומר שהמדות והמוסרים שבזו המסכתא לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נאמרו בסיני. עכ"ד.

ולפי דרכי יובן יותר, שהרי באמת גם לימודי המוסר שלהם בנייים על תורתנו הקדושה, ואם כן היה מקום לומר שאפשר ללמוד דברי מוסר גם מספריהם, שהרי מקורה נובע מהתורה, לזה בא התנא להודיע מיד בתחילת מסכת זו, שאין הדבר כן, כי רק התורה המצויה עתה בידינו בלבד היא הנתונה לנו מהשי"ת בכבודו ובעצמו בהר סיני,

שמע קול התרגול יכול לברך ברכה זו שאינה אלא הודאה למקום שנתן לנו בינה והבנה וברא לנו כל צרכינו. ע"כ.

אם בחקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם

וזהו ז"ל: והשביעית, סימן החכמה הנראה בקביעות התורה והחקים לעבוד בהם הבורא יתעלה - היא החכמה הנראית מנתינת התורה והחקים, שנתן השי"ת לעמו ישראל, כדי שנעבוד אותו, להגיע בהם השוקד עליהם להנאות העולם הזה מיד - כדי שהנהגה על פיהם תמיד, יגיע על ידם להנאות העולם הזה מיד, ולגמול העולם הבא באחרית - ולשכר טוב לעולם הבא, כמו שאמר הכתוב (ישעיה נב, ג): שמעו שמוע אלי ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם - כאשר תשמעון אלי ותקיימו את מצוותי, אז 'אכלו טוב' בעולם הזה, וגם 'תתענג בדשן נפשכם' בעולם הבא.

וזהו כלל גדול בתורה שהצלחת האדם בעולם הזה הוא ע"י קיום התורה והמצוות, שעל ידה הוא זוכה לכל הברכות בעולם הזה, ולשכר טוב בעולם הבא. וכן כתיב במפורש בפרשת בחוקתי (ויקרא כו, ג - ד): אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמדו ועשיתם אותם. ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. ופשוטות הכתובים קאי על ההשפעות הגשמיים שנשפעים על ידי קיום התורה, אבל כבר כתבו המפרשים לרמז באלו הפסוקים את השכר הטוב הגנוז לצדיקים בעולם הבא.

משה קיבל תורה מסיני

ותלויים בזה עניני המנהגים אשר בהם סדר הנהגת שאר האומות ותועלותם -

באותן התכונות הרעות, גם כי היה עובד עבודה זרה. לפי שאותן התכונות מתעברות ונמשכות בזרעם, והן כמו חלי הגוף נקראים בספרי הרפואה 'חלאים ירושיים'... וברוב יהיה טבע הבנים שוקד על טבע האבות, ולכן רוע תכונות אנשי כנען היה מתחב שיימשך לבנים אחריהם, ועם היות לכן עובד אלילים, לא יתחייב שיהיה טבע צאצאיו נמשך אחריו כלל, כי הדבר היותר ראוי להשמר ממנו, הוא מה שיש לו מבוא בתכונות הנפשיות ובהתפעלויות הנמשכות לרוח הלבי להיות התחלה ויורש וכמבוע לרוב מדות האדם. עיי"ש.

והיינו שידע אברהם אבינו ע"ה שהמדות הולכות בירושה מדור דור, על כן לא רצה בשום אופן שיתערב בזרע בניהם את המדות המושחתות של בנות כנען. ולעומת זה רואין שלא היה ירא מבנות לבן, כי עם היות עובד עבודה זרה ועם כל הרמאות שהיה מתנהג עמו בכל תהלוכותיו, מכל מקום לא מצא בו מדות רעות. ואדרבה מצינו ששמר את עצמו ממדות אכזריות, וכמו שהשיב את יעקב אבינו ע"ה בעת שובו לארץ ישראל שלא יענה את בנותיו, והעמיד גל אבנים לעד על הדבר הזה, כדכתיב (בראשית לא, מח): ויאמר לבן הגל הזה עד ביני ובינך... אם תענה את בנותי.

זכור את אשר עשה לך עמלק

ונראה שמהאי טעמא ציוותה התורה לזכור בכל עת את מעשה עמלק, והוא מפני שעמלק הוא שורש וראש למדת האכזריות, וכמו שכתבו בדעת זקנים מבעלי התוספות (דברים כה, יח): ולמה עמלק דומה לכלב שהוא להוט ללקק דם, כך הוא להוט ללקק דמן של ישראל, והוא עמלק – ע"ם ל"ק. ע"כ. והיות שהם משורש מדת האכזריות, על כן הזהירנו התורה למחות את שמם מתחת השמים.

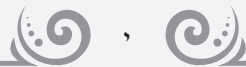
אבל ספרי הגוים מסולפים הם, ושימאו אותם עם שקריהם, ולכן אסור לנו ללמוד אפילו עניי דרך ארץ מתוך ספריהם.

ועל כן נקרא שם המסכת 'אבות', להורות לנו שגם לימודי הנימוס ודרך ארץ עלינו ללמוד רק מהאבות הקדושים, וידוע מפי ספרים וסופרים אשר כל אחד מן האבות שורשם ממדה אחת מהז' מידות, והם השרישו בתוך בניהם עד סוף כל הדורות את הכח לתקן ולטהר את אלו המדות, ושלא נהיה כאותם הדורות שהיו קודם אברהם אבינו, כגון הדור הפלגה, והדור המבול, שהיו מושחתים במדות.

הזי מתלמידיו של אברהם אבינו

יסוד זה ביאר באורך בדרשות הר"ן (הדרוש החמישי) אשר מטעם זה הקפיד אברהם אבינו ע"ה כל כך בעת שחיפש זיווג ליצחק בנו, שלא יהי מבנות כנען, כמו שמצינו בפסוקי התורה שהשיב אלעזר עבדו בעת ששלחו לחפש את הזיווג הנכון ליצחק שבשום אופן לא יקח אשה מבנות כנען. והוא מפני שהמדות המושחתות מוטבעים בתוך נפשו של אדם, הולכים בירושה מדור דור, והם נקראים 'חלאים ירושיים', וכשם שמצינו כן בחולאי הגוף, כן הוא גם בחולאי הנפש, והיות שרצה אברהם אבינו להעמיד דורות של בעלי מדות טובות, על כן הקפיד על דבר זה כל כך.

והילך קצת מלשונו בענין זה: ועם כל זה לא יוכל לכפור בשום פנים שלא יהיו לאדם תכונות נמשכות אחר המזג לקצת המדות טובות או רעות. ואלו תכונות נפשיות נמשכות ומשתלשלות מאבות לבנים, לפי שהן טבעיות נמשכות אחר המזג לתת הכנה, ואף אם לא יכריחו. ולזה מאשר היו בני כנען מוטבעים בתכונות רעות, היו בוחרים האבות להתרחק מהם ולהדבק במי שאינו מוטבע

ואופן, ותיאר להגאון את כל הקושיים העוברים עליו בביתו.

מיד הבין רבי מאיר שצריכין למצוא להילד משפחה אחרת המוכנים להכניס אותו אל ביתם, אבל לאותו שעה הכניס אותו רבי מאיר לתוך ביתו, ונתן לו מקום ללון, והספיק לו את כל צרכיו. לאחר תקופה מצאו בעבורו משפחה אחת שהיו מוכנים לקבל את הילד הזה, ורבי מאיר עמד בפיקוח שיתדר הכל על צד היותר טוב.

לא עברה ימים מועטים והמשפחה הזאת הגיעו לרבי מאיר, ואמרו לו שהמצב עם הילד הזה אינו בטוב, כי הוא מתחבר עם חברים רעים, ואין ברצונם שהוא ישפיע על כל משפחתם לרעה חלילה, ובאופן כזה אי אפשר להם להמשיך להחזיק את הילד הזה בביתם. הגאון רבי מאיר הבין את הענין, כי הילד היה ממשפחה שאינו מסודרת כל כך, ולאחר משה ומתן עם העסקנים הגיעו להחלטה שצריכין לשלוח את הילד מעבר לים, ובע"ה במקום החדשה יוכל לשנות את דרכו לטובה. ומצאו את משפחת בערגער בלאנדאן שהיו מוכנים לקבל את הילד.

לאחר תקופה שמשפחת בערגער החזיקו את הילד הנ"ל, התקשרו עם רבי מאיר ואמרו לו שהילד מקולקל מאוד רח"ל, וזה משפיע מאוד על משפחתם, ואין ברצונם להחזיק אותו יותר. באותו תקופה היו מתכוננים חברי הבית דין צדק העדה החרדית לערוך נסיעה לחו"ל לקבץ מעות להחזקת המוסדות הקדושים בארץ ישראל, הקדים הגאון רבי מאיר את הנסיעה עם עוד שבוע, והגיע ללאנדאן במוקדם בכדי לסדר את הענין.

משפחת בערגער הגיע אליו עם הילד, וטענו את טענתם שבמצב כזה אי אפשר להם להחזיק אותו בביתם, אבל הגאון רבי מאיר אמר להם שאם מסכימים להחזיק את הילד בביתם, הוא מבטיח

משך כל הדורות ראינו דבר זה בעליל, וכמו שאומרים בנוסח ההגדה: אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו. שכל תאוותם הוא ללקק דמן של ישראל באכזריות, וכן נתגלה משך מלחמת העולם השנייה, שעם כל הנימוס והדרך ארץ שהדייטשן היו מתפארים בהם, מכל מקום הרשיעו לעשות כליון ואבדון לכל כך מאחינו בני ישראל, מתוך רשעות ואכזריות.

ובל זה בא לנו להורות, שמדות טובות אי אפשר ללמוד רק מהתורה הק', וכל הנימוס והדרך ארץ של הגוים לאמיתו של דבר טמונים וגנוזים בהם מדות רעות ואכזריות המושרש בהם מאבותיהם, ולכן בכדי ללמוד עניני מוסר צריכין ללמוד את מסכת אבות הנמסר לנו מדור דור עד משה רבינו ע"ה מפי הגבורה, כי רק מהתורה הק' אפשר ללמוד מדות טובות אמיתיות.

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה

וכן מצינו משך כל הדורות אצל הצדיקים והתלמידי חכמים שהיו מצויינים במדות טובות, ומהם נאה ללמוד כיצד שראוי להתנהג. היום חל היולדת הגאון רבי מאיר בראנדסארפער זצ"ל בעמח"ס קנה בשם. ראיתי סיפור נפלא אשר ממנו נלמוד במיוחד את המדה של 'אוהב את הבריות ומקרבן לתורה'.

בלילה אחד כאשר ישב הגאון רבי מאיר בביתו ועסק בתורה בהתמדה רבה, דפקו אצלו על הדלת, והודיעו לו שמצאו ילד אחד ישן בשוק, וכאשר שאלו אותו למה אינו הולך לביתו לישון, השיב שאינו רוצה לחזור לביתו בשום אופן. כששמע רבי מאיר כזאת, הפסיק מיד מלימודו והלך עמהם אל הילד, וגם הוא ניסה לדבר עם הילד שישוב לביתו, אבל הוא עמד בשלו שאינו רוצה בשום פנים

יכריתנו ענשו, הכל בגזירת עליו כאשר הזכרתו כבר. עיי"ש.

נמצא שמצד טבע העולם היו צריכין לראות בחוש את השכר והעונש, אלא שהשי"ת הסתיר אותו מבני אדם כדי ליתן את הבחירה, אבל עליו להאמין שעל פי זה מתנהג כל טבע הבריאה.

כי כחות הטבע הם נוהגים בהנהגת העולם כפי מה שיאות להתורה – כחות הטבע פועלים כפי צורך מקיימי התורה, כמו שאמר (שמות כג, כס): ועבדתם את ה' אלוקיכם וברך את לחמך ואת מימך, והסירותי מחלה מקרבך. ואמר (שמות טו, כו): ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך. ורבים כאלה.

ויש מי שסובר במאמר החכם (משלי ט, ה): חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה, שכיון אל אלה השבע פנות אשר זכרנו – יש מי שסובר שעל זה רומז הפסוק הזה, באומרו שהשי"ת ברא את העולם בחכמה, וחילק אותו לז' חלקי החכמה הנזכרים בפרק זה.

ונסכם בקצרה את ז' חלקי החכמה הנזכרים בפרק זה, א. החכמה הנראית מצורת העולם והרכבת החמרים שמהם נבראו, ב. מהצבת מטרה לבריאה כולה, והיא האדם שנברא בתכלית השלימות וההדר, ג. מצורת האדם והרכבת גופו וכחותיו הרוחניים, ד. מיתר בעלי החיים, צורתם, הרכבתם ומדותיהם, שנבראו בהתאם לצורך האדם והעולם, ה. מהצמחים ואוצרות הטבע, צורתם וסגולותיהם שנבראו בהתאם לצורך האדם והעולם, ו. מהחכמה והאמצעים שהאדם משתמש בהם לשם ספוק כל צרכיו והשגת פרנסתו, ז.

להם שיהיה להם בנים תלמידי חכמים. כששמעו כזאת הסכימו מיד, אבל ביקשו עוד שידבר על לב הילד שישנה את דרכו, ורבי מאיר עשה בבקשתם. וגם הסכים רבי מאיר שיקחו תמונה מאותו מעמד, אשר באמת כידוע הקפיד מאוד על ענין התמונות, אבל כאן שיטה את מנהגו בכדי שיהיה להם לזכרון ותמונה זה הוא מן התמונות היחידים שנמצאים כהיום מהגאון רבי מאיר. ואכן כהיום הילד הנ"ל הוא מרביץ תורה חשוב באחד הישיבות בארה"ק.

ובל זה השיג על ידי התורה הק' שהמאור שבה מתקן את האדם עם מדות טובות וישרות, ועליו ללכת בדרכים הללו, להיות אוהב את הבריות ולקרב אותם לתורה.

ועבדתם את ה' אלוקיכם וברך את לחמך

וזל"ק: וכבר נאמר, כי מדריגת הטבע מן התורה – שמדריגת הטבע ביחס להתורה, כמדריגת העבד מאדוניו – הוא ממש כמו מדריגת העבד ביחס לאדוניו, שכשם שהעבד משועבד לעשות את רצון אדוניו, כן גם הטבע משועבד לעשות את רצון שומרי התורה, ולא בדרך נס, אלא שכך הוא מטבע הבריאה, שהרי השי"ת שברא את העולם ואת הטבע, הוא עצמו נתן לנו את התורה, והוא ציוה לכל בראויו שיהיו כפופים אל רצון מקיימי התורה.

יסוד זה העמיד לנו הרמב"ן בסוף פרשת בא (שמות יג, טז): ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחטו שכרו, ואם יעבור עליהם

בזה שהחתם סופר לזה לו המעות, ע"כ חשב שיתן מתנה להחתם סופר.

הלה הגיע לביתו של החתם סופר עם המתנה, ונתנה ליד החתם סופר, והחתם סופר קיבל את המתנה מידי בסבר פנים יפות, והשתעשע עמו מאוד למשך איזה דקות, אבל אח"כ החזירו להבעלים. ואמר לו, באמת אצל 'רב' כמעט לא שייך לקיים את האיסור של ריבית, כי רב אינו סוחר העוסק במשא ומתן בהלוואות ובתשלומים, וא"כ עכשיו שסיבב ה' בידו ההזדמנות לקיים מצוה זו, ע"כ הראה לו שהשתעשע מאוד בזה, ושבאמת חפץ הוא בהמתנה, וחשובה היא אצלו מאד, ורק משום האיסור ריבית הוא נותן לו זאת בחזרה.

כי טוב חסדך מחיים, שפתי ישבחונך

דבר נפלא כתב בספה"ק מראה יחזקאל (ולשבת הגדול): אבל הענין הוא על פי מה שכתוב (ותהלים סג, ד): כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך. דיש ד' חלקי דומם צומח חי מדבר, וכל אחד יש לו מעלה על חברו, עד האדם שהוא מדבר. ואיתא בספר אגרת בעלי חיים (חיברו אחד מהקדמונים) על פי משל ומליצה שהבהמות תבעו בני אדם לדון מאי טעמא משתעבדין בהם ומאי עדיפות שלהם, אם מחמת שיש להם דיבור, מרגע גרע, שהבהמות אין צריכין לדיבור, ויש להן פרנסתן ברווח, ואדברה בני אדם מקלקלין בדיבור על ידי לשון הרע ושקרים, וסוף דבר זכו בני אדם בטענה שבאין לחיי עולם הבא על ידי הדיבור בתורה ותפילה, והו' כי טוב חסדך מחיים, במאי ש'שפתי ישבחונך'. ע"כ.

מחכמת התורה שמדריך את האדם כיצד לעבוד את בוראו, וכיצד ליהנות מהעולם הזה, ולהגיע לחיי העולם הבא.

אסור לאדם שיאכל קודם שיתן לבהמות

מכל זה את למדין שיש לכל העולם סדר מסודר בהשגחה עליונה, ועלינו להתנהג על פי התורה, ולקיים בהם את מצות ה'. מסופר שלהרה"ק מבעלזא זי"ע היו סוסים משלו, שקנה אותם לעצמו ומסר אותם לאיש אחד שיעבוד בהם כל השבוע כדי לקיים אחר כך 'למען ינוח שורך וחמורך' בשבת קודש. וכמו כן לקיים מאמר חז"ל (ברכות נז,): אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמות, והיה מזהיר להאיש הנ"ל שיתן מזון בשביל הבהמות קודם שהוא אוכל בעצמו.

וכן סיפר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, דפעם נסע אביו הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע לאיזה כפר לסנדקאות, והתפללו בהשכמה, וכנראה שטעמו לפני הברית, ובחצר עמדו הסוס והרכב, ולפני שטעם מרן נתן הוא בעצמו להסוס לאכול. ואמר הרה"ק מהרי"ד זי"ע שחונן מן הרבי'שע טעם, עשה כן גם בכדי לקיים את מאמר הגמרא הנ"ל.

וסיפר מהרי"ד בענין חשיבות קיום מצוה כזו שאינו שכיח בכל יום, שפעם נסע איש אחד להשוק הגדול בלייפציג, ולא הצליח במסחרו ואיבד שם את כל מעותיו, נכנס להנה"ק החתם סופר זי"ע שילווה לו סכום מעות, והחתם סופר לזה לו, והפעם הצליח מאד בהמסחר, ותלה האיש את ההצלחה

שיעור טז - יום א' במדבר תשפ"ה

בתוכן:

ויתבוננו חסדי ה' • ולך ה' חסד כי אתה משלם לאיש כמעשהו • מבשרי אחוזה אלוק • החיים והמות ביד הלשון • עם זו יצרתי תהילתי יספרו • על כן איברים שפלתג בנו... הן הם יודו ויברכו • ובקרב קדושים תתהלל • ורצית שבח ממעוטי ימים... והיא כבודך • האדם הוא העולם הקטן • או השיגה ידו וגאל

ויש לציין שבילקוט מעם לועז (פרשת בראשית, עה"פ ויברא אלוקים את האדם), האריך בדברים קילורין לעינים לבאר את כל אברי האדם למה נבראו על האופן המדויק שבראו הקב"ה, ואת התועלת הרבה שיש לכל אחד מהם.

ונעתיק מקצת מדבריו שמבאר סדר בריאת האצבעות של האדם, ואת התועלת שיש באופן יצירתו: וכן עשה לו חמש אצבעות בכל יד, הראשונה נקרא 'גדל', והשניה 'אצבע', השלישית 'אמה', הרביעית 'קמיצה', והחמישית שהיא הקטנה נקראת 'זרת'. וכל אחת נבראה לתועלת מיוחדת, כשם שכל האיברים נבראו לצורך ושום אבר לא נברא בחנם, וכן חמש האצבעות שהם כנגד חמשת החושים שבאדם, והם: הטעם הריח והמישוש הראיה והשמיעה. ולכל אחד עשה אצבע כדי לשמשו, האצבע העבה בו מנקה פיו כדי שיוכל לשעוץ, ובשניה מנקה נחירי אפו כדי שיוכל להריח, בשלישית הוא נוגע בכל גופו ולכן היא ארוכה מכולן, ברביעית הוא מנקה עיניו שיוכל לראות, בקטן הוא מנקה אזניו.

ויתבוננו חסדי ה'

בע"ה מתחילין היום את פרק החמישי שבשער הבחינה. בפרק הזה רבינו המחבר מרחיב דיבורו באחד מן הז' חכמות שהוזכר לעיל בפרק הקודם, והוא החכמה הנראית באדם, וילמד לאדם דעת היאך להתבונן בפלאי הבריאה, ולמצוא בהם את חכמתו ית' שאין לו סוף. ובאמת כל אחד מן הז' חכמות הם סוגיות ונושאים עמוקים בפני עצמן, והיה אפשר ליחד לכל אחד מהם פרק מיוחד, אבל המחבר נקט רק אחד מהם, אשר ממנו נלמדו וטהיה בבחינת מבין דבר מתוך דבר, היאך להתבונן גם בשאר סוגי החכמה למצוא בהם את חכמתו ית"ש.

רבינו נקט בדוקא את החכמה הנראית בסוג האדם, מפני שהחכמה שאפשר לראות ביצירת האדם נפלא הוא מאוד, וכמו שהוזכרנו כבר כמה פעמים בפרקים הקודמים. ועוד טעם למה נקט דייקא חכמה זו, מפני שזה קרוב אצלינו להתבונן בהם יותר משאר החכמות, באשר שאנחנו בני אדם חיים עם הנפלאות האלו מידי יום ביומו, ובנקל הוא להתבונן בדברים שאנו חיים עמם בתמידות.

משל, סוחר אחד שהיה מפורסם בעושרו חזר פעם מנסיעותיו ממרחקים והביא אתו מטרה נהדרת המרהיבה עיני כל רואיה, ובכדי לקבוע אותה בהיכל ביתו, התקין עבודה מכונה שהיתה קשורה לחבל, והמטרה קבועה בה, וע"י החבל היה לו אפשרות להרים או להוריד את המטרה כאוות נפשו, והנה פעם נכנס לביתו עני ואביון לבקש ממנו נדבה, וכשיצא הסוחר לדגע מהחדר בו היתה תלויה המטרה, הבחין העני בכל זה, והושב בעיניו מאוד החבל של המטרה, כי להמטרה עצמה לא היה לו שום השגה, והוציא סכין מכיסו וחתך את החבל כדי לקחת אותו, ולא עלה בדעתו הקלושה מראש את תוצאות הדבר, הוא חתך את החבל והמטרה נפלה בעוצמה רבה ונשברה לרסיסים.

כששמעו כולם את קול השבירה נהלו בחפזן לאותו החדר, ונחשך לעיניהם בראותם את החורבן שגרם העני, וכראות הסוחר את ההיזק הגדול שעשה לו זה העני מדעת, מה עשה, תפס לעצמו את הכובע שעל ראש העני. המה ראו כן תמהו, האם זהו הגמול בעד החורבן וההפסד הנורא שגרם העני, אשר תמורתו הוא לוקח ממנו כובע שוה שני פרוטות.

הסביר להם הסוחר, הנה העני הזה לא חשב כלל לעשות לי היזק גדול כזה, וכל כוונתו היתה רק להחבל, כי הוא אינו משיג כלל את שוויות המטרה, וכנגד גניבת החבל לקחתי ממנו את הכובע השווה לשוויות החבל.

בזה ביאר הרזיני"ער את כוונת הפסוק הנ"ל, כי האדם בעשותו אחת מכל המצוות אשר לא תיעשה, הרי הוא בעצם פוגם נוראות בעולמות העליונים וגורם לחורבן עצום, אבל הלוא אין כוונת האדם ח"ו לפגם בעולמות, וכל כוונתו רק לתאוות הגשמית שנתיה בשעת מעשה, על כן השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו משלם לו גמולו

הרי אתה רואה כי כל אצבע נוצרה בשביל מטרה מיוחדת, והאדם בלי מחשבה נותן אצבעו הקטנה באוזן, והשניה בנחירים וכן השאר, בלי להחליף. וזה מוכיח כי הכל מתנהג על פי השי"ת. והטעם שהאצבעות מיוחדות שאם ישמע אדם דברים אסורים או שבועה בה' ובתורתו הק', ישים אצבעותיו לתוך אזניו שלא ישמעם. ומאותו טעם האוזן קשה והאלהיה רכה, כדי שבה אפשר יה' לסתום האוזן ולא לשמוע דברים בטלים, וכדי שלא ירגיש לשון הרע, כי האוזנים נבנות תילה באש הגיהנם קודם לכל האיברים. ועיי"ש דברים מתוקים בביאור שאר האיברים.

ולך ה' חסד כי אתה משלם לאיש כמעשהו

טרם שנמשיך בלימוד דברי רבינו בפנים, צריכין להדגיש עוד דבר חשוב כאשר מדברים מענין יצירת האדם, כי עלינו לזכור שתכלית כל בריאת האדם הוא בשביל קיום התורה והמצוות, ואדרבה הקב"ה רצה לזכות את ישראל, ומפני שרצונו הוא להיטיב עם בריותיו, כי מדוך הטוב להיטיב, על כן נתן לנו את תורתו, ובשכר קיום המצוות הוא מיטיב עמנו בכל מיני טובות.

בענין זה יש להעתיק מה שסיפר הגה"צ מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל, שראה תפיסת מחשבה ורוח הקודש אצל הרמ"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע בעת שנכנס אצלו בחיותו בעיר מונקאטש. דהנה זה זמן ארוך נתקשה לו הרב דושינסקי את ביאור המקרא בתהלים (סב, יג): ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. שלכאורה קשה דאם משלמין לאיש כמעשה ידי, אם כן למה נקראת חסד, והרי שורת הדין מחייבת אותו.

ובספר נר ישראל (תהלים, עה"פ הנ"ל) מובא פירוש נחמד מהרה"ק מרוזין זי"ע שאמר לתרץ עפ"י

לאיש כמעשהו, הקב"ה יכול לגמול ולשלם לאיש על מעשיו הטובים ולהשיב עמו בחסדו.

מבשרי אחזה אלוך

פרק ט' - זל"ק: אך איזה מין קרוב אלינו ואנו חייבין לבחון בו יותר – אולם על השאלה איזה מהז' סוגי החכמה שנזכרו בפרק הקודם, הוא הכי קל להשיגו, ואנו חייבין להתבונן בהם יותר מאשר בסוגים האחרים, נאמר, כי **הבחינה בכל אחד מהם – הגם שאנו מחוייבין להתבונן בכל סוגי החכמה בשובה, הקרוב אלינו יותר – בכל זאת סוג החכמה שהוא היותר קל מכולם להשיג אותה, והגלוי לנו – ושחכמתה' ויכלתו גלויים בה ביותר, הוא סימן החכמה הנראה במין האדם, אשר הוא העולם הקטן, והוא הסיבה הקרובה להיות העולם הגדול הזה – והוא הסיבה העיקרית לבריאת העולם.**

וחייבין אנו לעיין בהתחלת האדם ומולדתו – אנו חייבין לעיין בהתחלת יצירת האדם, וכיצד הוא נולד, **והבור חלקיו –** ואיך נתחברו יחד החומרים הגשמיים וכוחותיו הרוחניים. וזה כולל גם מה שרואים בחוש שהרוחניות של האדם תלוי הרבה בהגשמותו, שאם אין האדם אוכל ושותה וישן כראוי אי אפשר לו לעבוד את השי"ת, מפני שאין דעתו מיושבת עליו כראוי, וזהו דבר נפלא כשלעצמו.

והרכבת אבריו – אופני הרכבת האיברים יחד, **ותועלתו בכל אחד מהם –** ואיזו תועלת שיש לכל אבר ואבר, **והצורך המביא לעשותו על הצלם אשר הוא בו –** ואיזה צורך שזה גרם לכך שיעשה באותה דמות דוקא שנעשה בה.

ואחר כך נעיין בתועלותיו – ואחר כך נעיין בדברים המביאים לו תועלת, וכגון מה

רק כפי התענוג וההנאה שיש לו בעת עוברו על העבירה, אבל לא לפי הערך האמיתי של הפגם שנעשה בשמים ע"י העבירה. וזהו הפי' 'כמעשהו', ולא כהזיקו שגרם באמת למעלה, והכי יש לך חסד גדול מזה.

ממשיך הרב דושניסקי, שאחרי ראותו פירוש הקדוש הזה של הרזי"נ עדיין לא נח דעתו, שהרי אם כן למה לא כתיב 'כי אתה תשלם לאיש "רק" כמעשהו', ובזה יהי' במשמעות שאינו מוסיף בעונשו יותר ממה שהיה מתכוון בעת עשיית העבירה, אבל עכשיו דכתיב סתם, משמע שהשי"ת מוסיף לשלם להאדם את מעשיו הטובים מתוך חסד, והקושיא עדיין במקומה עומדת, שהרי אין זה חסד אלא שורת הדין.

אבל בעת כניסתו להרה"ק מבעלזא בהזדמנות הנ"ל, תוך כדי השיחה פירש מעצמו את הפסוק הנ"ל באופן נחמד, עפ"י דברי המדרש (במד"ר א, ד: עה"פ (במדבר א, ב): שאו את ראש בני ישראל. ישראל, יש להקב"ה הנייה מהם, קורין שמע מתפללין ומברכין שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה בכל יום, לפיכך נמנים בכל שעה, עכ"ד המדרש. מכאן אנו למדים שיהודי גורם הנאה וקורת רוח להקב"ה ע"י קיום המצוות, לפי שרצונו ית"ש להיטיב עם בריותיו ולגמול עמהם חסד, ועי"ז שאנו מקיימין מצוותיו 'קורין שמע מתפללין ומברכין שמו', אנו גורמים שאכן יוכל להיטיב עמנו בחסדו כרצונו, וזהו חסד שעושים ישראל עם כביכול, ותמורת זה הקב"ה גם כן גומל חסד עם בני ישראל וטוהר עמנו בחסדו מדה כנגד מדה. ועל זה אנו מברכים בכל יום ברכת הגומל חסדים טובים לעמו ישראל.

ובזה פירש הכתוב 'ולך ה' חסד', שאנו בני ישראל עושים חסד עם הקב"ה על ידי קיום התורה והמצוות, 'כי' על ידי זה, 'אתה תשלם

וכל שכן מדברים אסורים, כי על ידי דיבורים כאלו פוגמים בקדושת הפה, וידוע מספרי קודש אשר כל קדושת האיש הישראלי תלוי בקדושת פיו.

בירושלמי איתא (ברכות פ"א, ה"ג) שאמר רבי שמעון בן יוחאי: אילו הייתי עומד על הר סיני בשעה שנתן הקדוש ברוך הוא את התורה לעם ישראל, הייתי מבקש שיברא לפני אדם שתי פיות, האחד שידבר בו דברי תורה בלבד, והשני שידבר בו כל צרכיו. ושעמו ונימוקו עמו כי בודאי אינו נכון שילכלך האדם את פיו שמדבר בו דברי תורה ותפילה בדברים בטלים. ע"כ. ולכאורה אם כל כך גדלה מעלה הפה, עד כדי כך שאמר רבי שמעון בן יוחאי שלדעתו היה צריכין לברוא פה מיוחד לתורה ולתפילה, ופה אחרת לדברים בטלים, בכדי שלא לקלקל את הפה הקדוש בדברים בטלים, אם כן למה אכן לא נברא האדם בשתי פיות.

אבל ידוע הביאור בשם תלמידי הכעש"ט הק' זי"ע, שאדרבה מהאי טעמא גופא נברא האדם רק בפה אחד, בכדי שבוזה יזכור תמיד בחשיבות ובמעלת פיו, כי אם היה לו לאדם פה אחרת לדברים בטלים, בודאי שלא היה שומר אותו כלל, שהרי שהיה מרגיש בנפשו שממילא אינו מגיע לו שום הפסד בזה. על כן ברא השי"ת להאדם רק פה אחד, בכדי שבכך יזכור בכל עת שצריך לשמור את פיו בקדושה, והיה בעת שיבוא ללמוד או להתפלל לפני השי"ת לא יצטרך לבוא עם פה נפגם בכל מיני דברים בטלים.

עם זו יצרתי תהילתי יספרו

ובאמת מצינו שאחד מעיקרי עבודת הפה הוא להודות ולשבח לבוראינו על כל הטובות שהוא עושה עמנו בכל עת, וזה נובע מתוך ההתבוננות בנפלאות ובטובות השי"ת הסובב אותנו תמיד. ובמיוחד נתייחס על זה תפילה 'נשמת' שאנו אומרים בכל שב"ק בתפילה שחרית, אשר תפילה

שהשי"ת נותן בלב הוריו שיאהבו אותו וירחמו עליו, כדי שישגיג על ידה את כל צרכיו, והרבה פעמים הגם שעל פי השכל האב או האם כועסים מאוד על בנייהם, מכל מקום מגדל האהבה הם מוותרים על זה. ובכלל זה נכלל מה שברא השי"ת בטבע התינוק לבכות בשעה שהוא צריך לאכול, בכדי שבכך ידע האם שהגיע הזמן ליתן לו לאכול, שכל אלו הדברים מביאים לו תועלת.

ובכל מדה ממדותיו – היינו את המדות המוטבעים בטבע האדם, כגון הגאווה והענוה, הכעס ואוורוך הרוח, הזריזות והעצלנות, לכל אלו המדות יש להם תכלית ותועלת מיוחדת.

וכחות נפשו ואור שכלו, והדברים העצמיים והמקריים אשר בו – בדברים הקבועים בטבעו בדרך קבע, ובדברים הנמצאים בו רק דרך ארעי (במפרשים נתקשו על כוונת רבינו בזה, וגם לא עמד רבינו לכאורו משך הפרק), **ותאוותיו, ותכלית ענינו.**

בכל אלו הדברים אפשר להתבונן בפרטות, ולמצוא בהם את חכמת ה', ומשך הפרק ירחיב רבינו את דיבורו בענינים אלו, וידיך אותנו היאך להשיג את חכמת ה' מתוך חכמתו הנפלאה הנראית בתוך הבריאה.

החיים והמות ביד הלשון

כאשר מתבוננים בחכמת ה' שאפשר לראות ביצירת האדם, עלינו לזכור מה שכבר הארכנו כמה פעמים בגדל חשיבות הפה של האדם, שהיא האבר החשוב ביותר מכל האדם, וכל חשיבותו של האדם יותר משאר הבעלי חיים הוא ממה שיש לו כח הדיבור. ובאמת הפה משתמש למה דברים, כגון האכילה והשתיה והדיבור, אבל עיקר תכליתה הוא שעל ידה אפשר לאדם ללמוד ולהתפלל לפני הקב"ה. ובכך עלינו לשמור אותו מדברים בטלים,

ווענט, מ'האט געמיינט אז די ערד רייסט זיך אויף פון גרויס התלהבות בשעת מ'האט געזאגט 'נשמת'.

וכן מצינו אצל הרבה הצדיקים שהיה להם תענוג נפלא בעת אמירת 'נשמת'. הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע מביא בחומש היכל הברכה (פר' כי תבוא): פעם אחת היה הצדיק הקדוש רבי משה לייב מסאסוב זי"ע אצל שר אחד לפדות שבו אחד, והוא עדיין לא טעם כלום באותו היום, והיה עומד שם בבית התבשיל הנקרא קעך, והעבירו לפניו תבשיל אחד שהיה שויו שמנה מאות גולדין פוליש, ועלה הריח בנפשו עד שאחזו בולמוס, וסיפר זה לתלמידו מורי דודי רבינו צבי [הרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע], ואמר בזה הלשון: משה ליב האט זיך דערמאנט 'נשמת' כל חי' של שבת, האט ער פיל מער תענוג ממנו, ונתיישובה דעתו.

על כן איברים שפגלת בנו... הן הם יורו ויברכו

בספר לקט אמרי קודש מובא דבר נורא מהרה"ק מהרי"ד מבבל זי"ע, שאמר לפרש למה שיש לדקדק בנוסח תפילת 'נשמת'. שבתחילתה מתחילין לומר 'נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלוקינו וכו', וזה מובן שפיר, שהרי הנשמה הוא חשוב יותר משאר חלקי האדם, אבל אח"כ משנים ואומרים 'על כן אברים שפגלת בו ודוח ונשמה שנפחת באפינו'. ולכאורה יש לתת טעם מקדימין לומר 'איברים שפגלת בנו' קודם 'ודוח ונשמה שנפחת באפינו', ולמה מאחרין עכשיו את הנשמה שהוא חשוב יותר מכולם.

ואמר לבאר שזה בא להודיע לאיש הישראלי, שבשעה שהוא אומר נשמת עם התלהבות ובכוונה, ומתבונן עצמו בהדיבורים שמוציא מפיו להודות להש"ת על כל הטובות מעיקמא דלבא, אזי זוכה

זו מיוחד שיתבונן האדם בטובת ה' אליו, ולהודות לו ולשבח אותו עליהם.

בספה"ק יסוד ושורש העבודה האריך בחשיבת תפילה זו, והילך קצת מדבריו החוצבים מלהבות אש (השער השמיני, פרק ה'): הנה גדול שבח זה, יתבונן אדם על מקומו בזוה"ק, שהוא מונה במספר כל התיבות של השבח זה, לכולם בשמות יקרא, כנגד מפרס השמות הקדושים והנדרים של עולמות העליונים הקדושים. והנה עיניכם הרואות איך כוונת אנשי כנסת הגדולה בשבח הגדול הזה אל דום המעלות בעולמות העליונים הקדושים, ותקטן לו עם קדוש לשבח שבח הגדול הזה ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה, דוקא בשבת קודש ולא בימות החול, לפי עליית העולמות עתה ביום הקדוש הזה. ובוודאי ראוי להלליה לך האדם כאש אוכלת, לדבר התיבות ככח גדול ועצום, ולהכניס שמחה לאיש כמענה פיו בדברים האלה שמחה עצומה מאוד באלקות ית"ש ויתעלה כ"כ, עד הגיעו קרוב להתפשטות הגשמיזם. עיי"ש.

וכן מצינו בכמה מקומות שנהגים לומר את תפילת נשמת מתוך התלהבות עצומה, עם קולי קולות, וזהו יוצא מדברי היסוד ושורש העבודה הנ"ל. ועיין שם עוד שממשיך באש קודש: אחי ורעי זרע קודש אהובי נפשי, בוודאי השמחה שראוי להיות לאדם מעם קדוש הישראלי, בעת שאומר השבח הגדול הזה, יותר מכל השמחות ותענוגים שבעולם... ומגדל תשוקת אהבת מלכותו ית"ש ויתעלה עליו ועל זרעו, יקבל על עצמו בשמחה עצומה מסירת נפש, להראות גודל תשוקתו למי שלפניו נגלו כל תעלומות והמון נסתרות. ע"כ.

ומתאמרא משמיה דהרה"ק בעל דברי חיים מצאנא זי"ע, שהיה אומר: ביים רבין פון לובלין זי"ע האבן ממש די ווענט געטאנצט ביים דאווענען, ביי 'נשמת' פלעגט מען זיך דראפענען אויף גראדע

הנוראה ל"ע, והרופאים הודיעו שהמצב נורא מאוד, ולא נתנו לה כי אם זמן קצר לחיים רח"ל.

מיד נכנסה אצל זקניה הרה"ק רבי שלמה'קע זי"ע, וסיפרה לו בשברון לב את הבשורה המבהילה. ציווה לה רבי שלמה'קע שיקבל על עצמה שלשה דברים, הא' שלא תקשט עצמה בשום תכשוטין למשך שתי שנים, ב' שתקבל על עצמה שלא תנשק שום מצאצאיה משך כל ימי חייה, והג' שלא תשתתף אצל שמחת הנישואין של צאצאיה. ואמר לה שאם תקבל על עצמה למנוע את עצמה מאלו ההנאות, תתבטל מעליה את הגזירה הנוראה, ותזכה לרפואה שלימה.

ואכן קיבלה על עצמה בקבלה גמורה לקיים את מצוות זקניה הק', ובזמן קצר זכתה להתרפאות מכל וכל. לאחר שתי שנים התחילה להתלבש עם תכשוטין, אבל מיד חזרה עליה המחלה, ושוב נכנסה אצל זקניה, וציווה עליה שימנע את עצמה מללבוש תכשוטין לעוד שתי שנים. ואכן לא לבשה תכשוטין לעוד ב' שנים, ונתרפאה מיד, ושוב לא נחלה משך כל חייה, וזכתה לאריכת ימים ולשיבה טובה.

ויש להבין הענין על פי סיפור אחר שמסופר על הרה"ק רבי שלמה'קע, שפעם נכנס אליו איזה יחסן שהבין עליו שהוא מבקש כבוד יותר מהרגיל, אמר לו רבי שלמה'קע: תדע שמן השמים גוזרים על כל נשמה קצבה של הנאות שיהי' לו בחיים חיותו בעולם הזה, ואם האדם מבקש הנאות מדומות ככבוד וכדומה, אזי מאבד מעצמו הנאות אחרות כגון בני חיי ומזוני רח"ל, ואם כן איזה שוטה אתה שאתה מבקש כבוד, ובכך אתה מאבד מעצמך כל טובה.

ואפשר שזה היה הענין גם אצל נבדת רבי שלמה'קע, שציווה עליה שתמנע את עצמה מאיזה הנאות, ובכך זכתה לאריכת ימים מתוך בריות

להפוך את הגוף שלו לנשמה, עד כדי כך שהגוף שלו עומד במדריגה יותר נעלה מן הנשמה. ולכן באמצע תפילה זו, כאשר האדם זכה כבר לומר איזה תיבות להקב"ה כדבעי, אזי מקדימים ואומרים 'על כן איברים שפלטת בנו' קודם 'ורוח ונשמה שנפחת באפינו', כי עכשיו יש האיברים הגשמיים והחומריים יותר חשובים מהנשמה הרוחני, כי חשוב יותר לפני הקב"ה עבודת האדם כשהפך את החומר שלו לצורה, מאשר הנשמה בעצמה שהיא חצובה מתחת כסא הכבוד.

כמו שידוע מהרה"ק רבי אליעזר ליפא מחמעליניק זי"ע שמביא בספרו אורח לצדיק (פרשת תזריע), שאמר אביו הרה"ק הרבי'ר אלימלך מליזענסק זי"ע כמה פעמים, הלואי שיהיה לבני אדם נשמה טהורה מזדככת כמו הגוף שלי. עבדה"ק. וכל זה מפני שחשוב מאוד לפני הקב"ה כשהאדם עובד את בוראו עם גופו החומרי, ומהפך אותו לרוחני. ולכל זה אפשר לזכות על ידי אמירת 'נשמת' בכוונה נכונה.

ובקרב קדושים תתהלל

ובן ראינו אצל הצדיקים הק' שזכו להפוך את החומר שלהם לצורה באופן נעלה מאוד. אחד המיוחד היה הרה"ק רבי שלמה'קע מזהויל זי"ע (ההילולא בשבוע 10), אשר גדל קדושתו ידוע בפי' כל, והגם שבעת עלייתו לארץ הקודש בשנת תרפ"ו רצה להסתיר את מדריגתו מבני אדם, מכל מקום משמים סיבבו שיתגלה קדושתו, ולפעול ישועות ורפואות לכלל ישראל.

סיפר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע סיפור נפלא, אשר שמע מפי בעל המעשה, שהיה נבדת הרה"ק רבי שלמה'קע בעצמו, בעת שהיה מתארח אצלה בעיר לאס אנדזעלעס. שבתקופה קצרה אחר נישואיה, מצאו הרופאים אצלה המחלה

מכסף ונחושת אין זה חידוש כל כך, אבל לעשות כל נאה ומשובח כזה רק מחלקי אדמה זהו אומנות יתירה, אשר אי אפשר לכל אדם לעשות, ובדאי שמונח כזה מלאכה רבה עם לב ונשמה למען כבודו של המלך.

והנמשל מובן מאליו, אשר בודאי יש לו להשי"ת מלאכים ושרפים שאפשר להם לומר שירה באופן נעלה מאוד יותר מאתנו, אבל מכל מקום אין זה שום חידוש, שהרי הם נבראים מאש ומחומריים רוחניים, ואין להם גוף כלל. לעומת זה התפילה שזוכים אנו להתפלל ולשבח ליוצרינו, הגם שאין לה הערך והמעלה כמו השירות והתשבחות של המלאכים, מכל מקום הוא חשוב לפני הקב"ה הרבה יותר משירת המלאכים, שהרי אדם יסודו מעפר וסופו לעפר, וחיים אנו בעולם הגשמי עם יצר הרע המבלבל את מחשבותינו תמיד בתחבולותיו, וכאשר מתחזקים על כל אלו המניעות, ובאים להתפלל אליו ית"ש, ולהודות לו על כל הטובות שהוא עושה עמנו, זהו המתנה הכי חשובה לפני הקב"ה.

האדם הוא העולם הקטן

וזל"ק: ובעמדינו על מה שזכרנו מן האדם – וכאשר נשיג את כל אלו הפרטים שהזכרנו מהאדם, יתבאר לנו מסוד העולם הזה הרבה, מפני שהוא דומה אליו – מפני שהאדם דומה לעולם בהרבה ענינים. וכבר אמרו קצת החכמים, שהפילוסופיה היא ידיעת האדם את עצמו, רצה לומר ידיעת מה שזכרנו מענין האדם, כדי שיכיר את הבורא יתעלה מסימן החכמה בו – בכדי שיכיר את השי"ת מן החכמה הנראית בהאדם, כמה שכתוב (איוב יט, כו): ומבשרי אחזה אלוך – ההתבוננות על עצמי מביאה אותי להשיג את חכמת ה' וגבורתו.

נפא ונהורא מעליא. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל.

ורצית שבח ממעוטי ימים... והיא כבודך

אבל יש להדגיש, שאל יאמר האדם הן אני עץ יבש, ומה אני ומה חיי לבוא לפני מלך הגדול והנורא, ולשבח אותו ולומר שירות ותשבחות, כי כל מי שהוא בכלל 'ורוח כל בשר', לו נאה לשבח את בוראו. ואדרבה אדם כזה מביא להשי"ת נחת רוח יותר ממלאכים ושרפים, משל למה הדבר דומה, למלך שציוה להכריז בכל המדינות שמי שיביא לו כד משובח כיאות להמלך, יזכה לשכר טוב מבית המלכות.

ואכן בכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, היו כל בני העיר יוצאים לקנות כלי תכשיטין אבנים טובות ומרגליות איש כפי מיסת ידו, וכל אחד השתדל לתקן להמלך את הכד הכי נאה ומשובח מכל. אבל באחד מהמדינות היה איזה עני ואביון, שלא היה לו היכולת לקנות כל אלו האבנים טובות לקשט בהן את הכד, על כן לקח לעצמו כמה שברי חרס, וצייר עליו ציורים נאים, והכניס כל נשמתו לתקן ממנו להמלך כלי נאה ומשובח. וכך עלה העני הזה עם כל אנשי המדינה להביא להמלך את המתנה, והיה מצפה שעכ"פ יעלה על שלחן המלך כשאר הכלים.

ויהי כאשר הגיע יום המיועד בעת שיצא המלך לראות ולהתבונן בהמתנות שהביאו לו כל אנשי המדינה, והלך הלך ושוב בין אלפי הכדים שהיו מונחים שם, ולרוב תמיהת כל הנכחים נתן עיניו בהכד של חרס שהביא העני הנ"ל, ואמר בהתרגשות שהוא בוחר כזה המתנה, מפני שזה המתנה חשובה אצלו יותר מכל שאר המתנות שמונחים שם, כי לעשות כלי משובח מזהב או

או השיגה ידו ונאל

נסיים עם סיפור נפלא שנתפרסם בימים אלו, שהגם שאין לה שייכות ממש לענין מה שלמדנו כאן, אבל אפשר ליקח מזה חיזוק נפלא באמונה בהשגת הנפש, ובתחיית המתים, וכן אפשר ליקח מזה חיזוק בגדל מעלת עשיית מצוות ומעשים טובים לטובת נשמות נעדרות, שזהו להם לתיקון רב.

ובה תוכן הסיפור כאשר שמענו מאת מגיד חשוב שליט"א. הרה"ח ר' דוד באש הי"ו היה דר בימי נעוריו בבאר שבע שבארץ ישראל. אחרי המלחמה הגיעו לשם קבוצה של יהודים פלטים מאיראפס שקבעו שם מושבם, ובתוכם נמנה איש אחד אשר שמו היה הרה"ח ר' עוזר קליין ע"ה, אשר גם הוא היה משאירית הפליטה מן המלחמה, וקודם המלחמה היה אשה וששה ילדים, וכולם נהרגו על קידוש ה' משך שנות המלחמה, והוא הגיע יחידי בעירום ובחוסר כל.

באחרית ימיו נכנס ר' עוזר הנ"ל אל המרא דאתרא דשם, שהיה הרה"ג ר' אליעזר קליין זצ"ל [אביו של הרה"ג מרדכי בצלאל קליין שליט"א דומ"ץ סאטמאר לעיקוואד], ואמר לו שהיות שהוא מרגיש שימיו מועטים, ויורשים אין לו, הוא רוצה למסור את הבית שלו למען התלמוד תורה של העיר, ושם יוכלו לקבוע את התלמוד תורה, והוא ישנה את דירתו לדור בחדר קטן שבתוך בנין הישיבה, וזה יספיק לו לכל צרכיו, ואין לו צורך בכל הבית שיש לו עכשיו.

רב העיר שמח על זה, כי באותה תקופה ביקשו למצוא בנין להתלמוד תורה, מפני שנתרחבו גבולי הקדושה, והבית של ר' עוזר היה די הצורך להכניס שם את התלמוד תורה בהרחבה. ואכן קיבלו את דירתו להעמיד בתוכו את התלמוד תורה, ור' עוזר קבע את דירתו בבנין הישיבה, ושם היה משך כל

המעת לעת. והיות שר' עוזר הנ"ל היה קצת משונה בהתנהגותו מחמת כל הצרות שעברו עליו משך ימי חייו, היו תלמידי הישיבה צוחקים ממעשיו המשונים, אבל השתדלו להספיק לו את צרכיו בדרך כבוד. ובה המשיך לדור בין תלמידי הישיבה עד נפטר לבית עולמו בשיבה טובה.

ר' דוד באש הנ"ל היה מתלמידי הישיבה באותה התקופה, ובחג הפסח העל"ט היה לו חלום נורא, שנתגלה אליו הזקן ר' עוזר הנ"ל, ואמר לו שהוא זוכר שפיר שהוא היה בין הבחורים שצחקו מהתנהגותו, ואינו מוחל לו על זה בשום אופן, רק בתנאי שביום המחרת כאשר יאמרו יזכור בבית המדרש, יזכיר גם את שמו 'עוזר בן שלום', ובשכר זאת ימחול אותו על הבזיונות.

ר' דוד התעורר תיכף משינתו ולא היה יכול לישן עוד בלילה ההוא, כאשר שהכיר היטב את צורתו מימי נעוריו, וידע שדבריו נכונים ואמיתיים. ואכן עשה בבקשתו, ובעת אמירת יזכור הזכיר במיוחד את נשמת ר' עוזר. אבל כל הדבר היה לדבר פלא בעיניו, כי ר' עוזר כבר נפטר לעולמו כלפני מ"ה שנים, ולמה התעורר דייקא עכשיו לבקש ממנו לשלם לו על הצער שעשה לו.

מיד התקשר עם אחד מבניו של הרה"ג ר' אלעזר זצ"ל הנ"ל המרא דאתרא באותה תקופה לשאול בפיו אם יש לו איזה ידיעה ממשהו ממשפחתו של ר' עוזר. והוא ענה לו שאינו יודע מכלום, אבל ישתדל לברר אצל אחד מנכדיו שהוא מורה הוראה חשוב בקרית יואל, והוא גם הגבאי צדקה אצל אחד מן נדיבי הלב שהרבה מאספי צדקה מגיעים לשם, ואפשר שיוכל למצוא שם אחד מן העיר באר שבע שהוא ממשפחתו של ר' עוזר.

לא עברה ימים מועטים, והמורה הוראה התקשר עם ר' דוד, וסיפר לו דבר פלא שאירע זה עכשיו. שבהיותו בבית המדרש ניגש לו אחד

שקרובי הנ"ל נחלה ממש ביום ערב שביעי של פסח, והייתי בבית החולים ביום שביעי של פסח, לא היו לי אפשרות לומר יזכור בעבורו, ובאמת נצטערתי מאוד על זה. אבל עכשיו נתברר שר' עוזר כבר הסתדר עם היזכור שלו, שהלך לר' דוד באש הנ"ל לבקש ממנו שיאמר היזכור.

והמגיד הנ"ל מסיים את הסיפור, לרמז זאת בהפסוק (ויקרא כה, מט): 'או דודו או בן דודו יגאלטו או משאר בשרו ממשפחתו יגאלטו', שאם יש לו איזה קרוב משפחה הוא יגאלטו באמירת, יזכור לעילוי נשמתו, אבל אם לא יתאפשר לאותו קרוב לומר יזכור, אז 'או השיגה ידו ונגאל', שהלה יסדר את יזכור לעצמו באופן אחר. ודפח"ח.

שקיבץ מעות בשביל אחד מקרוביו שעומדים לפני נישואי אחד מצאצאיהם, וזה כמה שבועות נחלה ל"ע, והגם שאינו כעת במצב של סכנה, מכ"מ אי אפשר לו להספיק את צרכי החתונה בעצמו, ולכן יצא הוא לעזור לו ולקבץ צדקה בעבורו.

וכאשר שח עמו נתברר בין הדברים שר' עוזר הנ"ל היה דודו, וגם הכיר את זקיניו של המורה הוראה הנ"ל שהיה המרא דאתרא בבאר שבע. וכאשר דיברו מר' עוזר סיפר לו המורה הוראה אודות ענין החלום הנ"ל, וכאשר שמע הלה בזאת, אמר לו שהוא יספר לו את החלק השני של הסיפור, כי מיום פטירת דודו ר' עוזר, היות שלא הניח אחריו זש"ק, היה לו מנהג קבוע לומר יזכור בכל יום טוב לזכר נשמתו, אבל בחג הפסח העבר היות

המאורות הגדולים

לרגל יום"ד של ב"ק רביה"ק בעל לב שמח מאלעסק זיעעבי"א

דברות קודש לפני קבלת שבת בענין קדושת הצדיקים אחרי הסתלקותם בליל שב"ק פרשת ראה - שבת מברכים - אלול תשפ"ה

שבת קודם הלולא קדישא של רביה"ק הלב שמח זיעעבי"א - בעיר האבות בעלזא יצ"ו

בתוכן

ואשברם לעיניכם - רק לעיני בשר ודם אבל באמת אינם שבורות • אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים • זקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוךך בו - עצת התורה אף לזמן הזה • ודרשת והגידו לך - רק כאשר דרושים את האמת זוכים למצאם בדברי הצדיקים • בכח דברי הצדיקים הקודמים שגשאר קדושתם בעולם הזה אפשר להתעורר ולמצוא את האמת • כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובכות בקבר • ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

לעיניכם מיותרת, כי מאחר ששברם מה לי אם היה לעיניהם או במסתרים.

עוד למדו חז"ל (ב"ב יד:) מפסוק בפרשה זו י) ואכתוב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת ושמתם בארון, ללמד ששברי לוחות מונחים בארון, ויש להתבונן בטעם הנחת הלוחות השבורים בתוך הארון.

הוא מותיב לה והוא מפרק לה, שמצינו אצל השבטים שירדו לארץ מצרים

ואשברם לעיניכם - רק לעיני בשר ודם אבל באמת אינם שבורות

אחר מלמת העולם השניה זכה יהודי אחד שזכה להינצל מציפורני הרשעים לאכול בסעודה יום השבת אצל הרה"ק בעל **האמרי אמת מגור זי"ע**, ובאמצע הסעודה שאלו האמרי אמת על מאמר משה רבינו (דברים ט ז) ואתפוש בשני הלוחות ואשלכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם, ולכאורה תיבת

של עץ ואבן ואיך שייך שיעידו על דבר מה, אולם ביאור הענין היא כי בעשות האדם מצוה או עבירה אין זה פעולה לעצמו בלבד, כי דבר פעולת המצוה או להבדיל העבירה משפיעה גם על הדומם העץ והאבן מקיר תזעק וכפס מעץ יעננה, וכמו"כ לענינינו, יעידו אבני המקום על גדול קדושת הצדיקים ששהו בכאן.

וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו – עצת התורה אף לזמן הזה

הנה אמר הכתוב בפרשתן (יא כו) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, ובפשטות כוונת 'אנכי' היא על הקב"ה הנותן את הברכה ואת הקללה, אולם בתרגום יונתן כתב: אמר משה רביא, חמון דאנא מסדר קדמיכון יומא דין ברכתא וחילופה, ולדבריו קאי 'אנכי' על משה רבינו, וראוי להבין כוונת הענין.

ונראה על פי דברי הרה"ק מסאטמאר זי"ע בספר **דברי יואל** (תניינא פרשת שופטים) לבאר על מאמר הכתוב (ז ח-ט) כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך, וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו, ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט. ויש לדקדק כי זה לנו כמה אלפים שנה שבית המקדש בחורבנה, ואין לנו בית המקדש ולא כהן ושופט בלשכת הגזית ואין יודעין להכריע דרך אמיית בין דם לדם ובין דין לדין, ולכאורה נראה שעל זמנים הללו לא נתנה התורה הקדושה עצה, כי לא מצאנו בפסוק רק העצה של וקמת ועלית וקמת ועלית וגו', שזה לא שייך כעת.

לשבור אוכל, שאמר הכתוב (בראשית מב כד) ויקח מאתם את שמעון ויאסר אותו לעיניהם, **ופירש"י** (ד"ה ויאסר) בשם המדרש (ב"ר פצ"א ס"י ח) לא אסרו אלא לעיניהם, וכיון שיצאו הוציאו והאכילו והשקהו. ועל דרך בחינה זו יש לומר בכוונת ואשברך לעיניכם, כי רק לעיני בני ישראל היה נדמה שנשתברו הלוחות, ובאמת לא היו שבורים, ומהאי טעמא הניחו גם לוחות אלו בתוך הארון מאחר שהיו שלמים.

והפס"ר בדבריו אל אותו יהודי שבור ורצון, כי כל דבר שבור וכל צרה שלא תבוא צריכים לזכור כי אינה רעה אלא לעיניכם, אבל באמת צריך להשיב אל הלב כי אין זה צרה ורעה כלל, כי בכל מקרה העובר על האדם צפון בה טובה גדולה לאחריתה.

אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים

והנה מן השמים סיבבו כי אותה עיר ואם בישראל 'בעלזא' שהיתה עיר אשר אלפים ורבבות באו להסתופף בעיר זה בצילא קדישא של צדיקי וקדושי בית בעלזא נשמתם עדן הלה המה הרה"ק **השר שלום זי"ע** הרה"ק **המיטעלער רב ר' יהושע זי"ע**, הרה"ק **רי"ד זי"ע**, הרה"ק **ר' אהרן זי"ע**, ועתה נשאר העיר שממה, בבחינת **ואשברם**, אולם דבר זה היא רק **לעיניכם**, כי הכל היא טובה וחסד ורחמים מאת הבורא, כי רושם קדושתם עדיין נשארה על אדמת העיר ובאבני המקום עד עתה.

והנה אמרו חז"ל (תענית יא.) אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, ולכאורה ראוי להבין והלא קורות הבית הינם

ואמר עוד מהו הדרך שיוכלו לבוא אליהם ולפשט הספיקות בין נגע לנגע והלא כבר אינם נמצאים בעולם שיוכלו שלאול מהם, על זה אמר ודרשת, שאין לומר שהכוונה שתדרוש מהם עצמם, מאחר שכבר אינם בעולם, אלא הכוונה על הקב"ה, פ"י שתדרוש ותתחנן מהשי"ת תבקש את האמת, ואז תזכה למצו הדרך האמיתי בדברי תורתם שבכתב, וזהו והגידו לך את דבר המשפט, היינו שתמצא בדבריהם את האמת, כי גם אמירה בכתב נקרא אמירה (ע"י שמו"ר פכ"ז ס"ב), כי מה שמוצאים בדברי הראשונים זהו ג"כ בבחינת הגדה, ונמצא שהם יגידו לך את דבר המשפט, כי בדבריהם יכולים למצוא הכל כיון דרך האמת נמצא בתורה הקדושה.

אולם על כרחך כיון שהתורה היא נצחית, הנה יש להבין איך שייך עצה זו אף בזמן הזה.

ומבאר בהקדם דברי **הייטב לב** לכאר הפסוק כי יפלא ממך דבר המשפט וגוי דברי ריבות בשערך שהיא ריב ומלחמת היצר אשר בשערך ובקררך וכו' כי אויבי איש ואנשי ביתו פנימיותו יצרו ומעלילו הפנימיים וכו' עי"ש, ולפי דבריו מיירי הפסוק בדברי ריבות של היצה"ר שהוא הבעל ריב של כל איש ישראל.

ודרשתו והגידו לך – רק כאשר דרושים את האמת זוכים למצאם בדברי הצדיקים

בכח דברי הצדיקים הקודמים שנשאר קדושתם בעולם הזה אפשר להתעורר ולמצוא את האמת

וידועים המה דברי בעל התולדות **יעקב יוסף** (פרשת ויקרא אות בד"ה ע"ל) לפרש דברי התנא (אבות פ"ו מ"ב) בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, ולכאורה יש להבין מה תועלת יש בבת קול זו כיון שאינה נשמעת לבני אדם. ומבאר בשם **הבעל שם הקדוש זי"ע** שבאמת כל אחד שומע בת קול זו, כי על ידי הבת קול מתנוצץ ונכנס בלב כל איש מישראל איזה התעוררות בכל יום, והבת קול בוקע בקרב לבבו והוא שומע אותה ואמנם האדם אינו יודע שהיא מכח אותו הקול.

ועל דרך זה יש לומר, שבאמת כל הדיבורים והקולות של דברי תורה ודברי נביאי אמת והצדק וכל דברי חז"ל ושאר דברי

ועל זה נתנה התורה עצה וקמת ועלית וגוי ודרשת והגידו לך וגוי, עי"ש שהאריך בדברי חז"ל (מגילה כט.) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבל שיקבעו בארץ ישראל, והיוצא מדבריו הקדושים, שכיון שבעתיד עתידה ליקבע בארץ ישראל הרי כבר מעכשיו הוא חלק מארץ ישראל על שם העתיד.

וזה רמזו בפסוק שלפנינו, דכאשר יפלא ממך בעצמך דבר למשפט, אז העצה היא וקמת ועלית, פ"י שגם שם במקום ההוא שאתה עומד, כמשמעות תיבת וקמת שהאדם עומד על מקומו, יחשב לו כאילו עלית אל המקום, והיינו שבתי כנסיות ובתי מדרשות שהם מקומות מקודשים שם במקומך, יחשבו לך כאילו עלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוֹקֶיךָ בו, לשאול דבר ה' מפי הכהנים והשופט אשר יהיה בימים ההם.

השתוקקות וחפץ שהיה ברצון מו"ח -] **השר שלום מבלעזא** [זלה"ה שיצא לאור דבריו, ופעם אחת שאל אותי אם אני כותב את דבריו, ואני הייתי מתמה מדוע מבקש ממני דבר זה כ"כ, וכשראה שאני מתמה, אמר לי בזה הלשון, **שהמגיד מסקאהל זי"ע** שאל לרבו הרה"ק **המגיד ממעזריטש זי"ע** מדוע הוא משתוקק שיהיה נכתב דבריו, והשיב לו: הקטן בעיניך מה שביקש דוד אגורה באוהלך, א"כ כ"ש אני, וסיים מו"ח אם דוד ביקש זה, ואיש האלוקים המגיד זי"ע ביקש זאת, מכ"ש שאני משתוקק שיהא נאמר בשמי בבתי כנסיות, ומה שאינו יוצא לאור יש טעמים כמוסים והשם יודע האמת. וכשראיתי גודל השתוקקות מו"ח הק' זל"ה, כ"ש אני שפל ברך שאני משתוקק ומצפה שיהא נאמר בשמי.

ואפשר על דרך זה מבאר כונת דברי חז"ל (ברכות ח.) על הפסוק (תהילים לב) **על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא**, לעת מצוא זה מיתה ואית דאמרו זה אשה, וראוי להבין מדוע נקראת מיתה עת מצוא. ומבאר כי באמת חסיד וצדיק אין המיתה שלו מיתה, אלא אדרבה להיפוך, כי כל זמן שהוא בגוף בעולם הזה אינו יכול לילך לגן עדן, אבל אחר מיתתו הנה בקל יוכל להלך מגן עדן לעולם הזה, וביותר כשאומרים דברי תורה מפיו שאז הוא מצוי לבוא למקום שאומרים מפיו, והוא לעת מצוא שהוא מצוי תמיד בכל המקומות ע"י תורה שלו. ועל זה יתפלל כל חסיד בחייו שאחר מיתתו יזכה להיות דבריו נאמרים לעת מצוא, שעל ידי זה יהיה מצוי תמיד. ובזה אין שום כח הרע דבוק בו, וזה הכוונה זה אשה ידידע דהקליפה המרשעת עם הת"פ מחנות ברצונה לדבק חלילה בהנשמה אחר

אמת, המה נצחיים וקיימים בממשן באויר העולם, ומתפשט בכל העולם מסוף העולם ועד סופו, וכמו שאנו רואים כהיום שהדיבור יש לו ממשות בטבעיות עד שחכמי הטבעיים המציאו שיכולים לקלוט הקול ולשומעו אח"כ בכל העולם, וא"כ בוודאי בכח הרוחני והקדושה ג"כ בוקעים דיבורים הקדושים של צדיקי עליון את אויר העולם, וממשן מונח עדיין באויר, וכמו"כ נשאר רושם ניכר מכח קדושתם.

ומהאי טעמא כאשר יבקש האדם אחר האמת אזי יזכה לשמוע דיבורים קדושים אלו, כאשר יזכה לעזר אלוק כשמבקש האמת, שהדיבורים והקולות הללו הנמצאים באויר העולם מתנוצצים בלב, והקב"ה משפיע ליבו שישכיל לדבר, והמה מנהיגים אותו לדרך האמת. ואף אם אין האדם יודע שדבר זה הוא מכח דיבורים אלו, מ"מ כן הוא באמת שאותו התנוצצות המתקבל בלב האדם מישראל בעת שהוא מבקש את האמת, זוהיא מהתעוררות הצדיקים הקדושים מדורות הקודמים, שנמצא תמיד באויר העולם, עכתד"ק.

כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר

ובענין זה ראוי לציין לדברי רביה"ק **בעל הלב שמה זי"ע** שכתב סידורו בהקדמה לדרך התפילה (וזהו תוכן דבריו הקדושים: ידוע מאמר חז"ל (יבמות צו:) כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר, וכך התפלל דוד המלך (תהילים סא ה) אגורה באהליך עולמים, שהתפלל שיאמר דבר בשמו בביהכ"נ, כמבואר בגמ' (שם). וגודל

והגידו לך, ושוהים ביום השבת - שבת שמברכים בה חודש אלול - ומתכוננים בהכנה דרבה לקראת הימים הנוראים הקרבים ובאים, יש לומר כי בעבור זה קוראים בשבוע זה פרשת ראה כפי שאמרו חז"ל (מגילה לא:): עזרא תיקן להם לישראל שיקראו קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושל משנה תורה קודם ראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה.

ויש לומר כי ענין זה נרמז בפסוק ראה אנכי נותן לפניכם היום, וכמאמר הזוה"ק (ח"ב לב): היום דא ראש השנה, כי ביום הזה אשר כל העולם כולו עוברים לפניו כבני מרון ראה אנכי נותן לכם את הברכה ואת הקללה, כי כל מקרי השנה העתידה הברכה והקללה כולם נכללים ביום ראש השנה. וכאשר נתאספנו לעיר קדוש זה בשבת מברכים חודש אלול אשר כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין (זוה"ק פרשת תרומה דף פ"ח.), ונכנסים לימים נוראים, יעזור השי"ת שנזכה להיפטור מכל הבלי העולם הזה ונזכה לברכה ולא לקללה תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, און מען זאל פעולין אלעס גוט, ברוחניות ובגשמיות, שבת שלום ומבורך.

מיתה ולכך התפילה של החסיד יהיה תמיד שיאמרו דבר משמו וממילא מתבטל לילית המרשעת, עכתדה"ק.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

ובזה נבוא לבאר מאמר הכתוב בפרשתן ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, וכתב בתרגום יונתן דקאי על משה רבינו, כי אף בימינו אלה אשר משה רבינו אינו בנמצא בעולם הזה, מ"מ כבר אמרו חז"ל (תיקוני זוהר תיקון ס"ט) איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, ואף כל חכמי הדורות, אף שאיננו איתנו מ"מ כאשר מתחזקים בדבריהם הקדושים ודרשת אותם, אפשר למצוא בדברים ברכה. ועל זה אמר משה רבינו לבני ישראל ראה אנכי נותן לפניכם היום, כי אף בזמן הזה עדיין יש כח הקדושה של אותם צדיקים, וכאשר תחפוץ ותחפש אחר האמת יעזור הקב"ה שתוכל לעשות רצונו כראוי.

והרברים אמורים לדין כשבאנו לשהות בעיר קדוש זה אשר עדיין כח קדושת הצדיקים הקודמים ניכרת, ומכתתים גלינו בעיר זה בבחינת ודרשת וחקרת

דברות קודש אצל סעודת הילולא קדישא של רביה"ק בעל לב שמח מארעסק זיעעבי"א

אור ליום ב' פרשת שופטים א' אלול תשפ"ה - בעיר פרעמישלאן

בתוכן

וה' אמר לכם לא תוסיפון ללכת בדרך הזה עוד • ביאור מעשה הארץ ששינתה מצינוי הבורא והוציאה רק עץ עושה פרי • הטעם שהבטחות הכתוב היא על הנאות גשמיות • ראה אנכי נותן לפיכם היום ברכה וקללה • ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת • גודל קדושת הצדיק שיכול להשפיע כל טוב סלה לעולמי עד • פועל ישועות בקרב הארץ • ע"י פקידת ציוני הקדושים אשר בארץ המה אפשר לפעול הנאולה השלימה • מן הבאר ההוא ישקו העדרים

אחרת. וזהו הרמז בפסוק זו הנוגע לחודש אלול, וה' אמר לכם - לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, כי הדרך בה הלכנו אינה הדרך הנכונה.

מאמר נפלא איתא מרביה"ק בעל הלב שמח זי"ע לבאר נוסח הברכה (שמו"ע ברכת

שים שלום) ברכינו אבינו כולנו **כאחה**, כי תיבת 'כאחד' אין לה משמעות לכאורה, ומבאר הכוונה כדמיון האב שיש לו בן יחיד שהוא מענגו ומדשנו בכל טוב וטב, וממלא לו כל משאלות ליבו לטובה. כן אנחנו בני ישראל שאנו בנים למקום, מתפללים ומבקשים מהקב"ה שימלא משאלות ליבנו כדמיון האב הממלא משאלות בנו יחידו, וזהו ברכינו אבינו כולנו בכל טוב סלה **כאחד** - כאב המטיב את בנו יחידו.

אולם אין זה כי אם כאשר לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, דאילו נוסיף לילך

וה' אמר לכם לא תוסיפון
ללכת בדרך הזה עוד

בפרשתנו (יז טז) וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד. תיבות וה' אמר לכם לא - ר"ת אלול. ונראה הרמז בזה על פי המשל הידוע דהוה מרגליה בפומיה של הרה"ק **מאצנו זי"ע** בכל חודש אלול מידי שבוע ושבוע, וכע"ז מתאמרא בשם **צדיקים** אחרים, משל לאיש אחד שתעה בדרך עד שלרוב שמחתו מצא איש אחר וישמח ליבו בקרבו שיוכל לברר את הדרך אשר ילך בה, אולם הלה לא עזר לו הרבה כיון שאף הוא תעה בדרך כמוהו, אלא שכיון שהוא הגיע מדרך אחרת נענה אליו ואמר לו: אכן איני יודע באיזה דרך נלך בה, אולם דבר אחד אוכל לומר לך, בדרך זו אל תלך, כי שם הלכתי ושם תעיתי, אלא צריך לנסות דרך

ששים ושמחים לעשות רצון קונם באין מונע, שהרי אין להם יצר הרע, א"כ מאין בא להארץ רצון זה לחטא, ובפרט שפגמה מעלתה בזה, כי הקב"ה פקד עליה לטובתה שהעץ שתוציא יהא ג"כ טוב למאכל כפרי עצמו, והיא קלקלה ונתנה טעם לפגם.

ומבאר כי באמת הארץ לא חטאה כלל, ואדרבה עשתה בזה מסירות ועבדות גדול במסירות נפש ולא חסה על קלקולה וכבודו, על דרך מאמר חז"ל (נויר כג:) גדולה עבירה לשמה. כי הארץ שהיא סוד ארץ העליזונה השכלית הסתכלה והבינה וראתה בריאת אלוקים כל מעשה בראשית כי נורא הוא, כל מיני פלאים וכו' ועל כולם השליט את האדם שגופו מן העפר מהאדמה ונשמתו מאוצר הנשמות החצובות מתחת כסא הכבוד, והכל ניתנה בידי האדם ותלויין במעשיו, אם ילך בדרך הטוב והישר אז יהיה עליה לכל העולמות ולכל הנמצאים, ואם חס ושלוש יקלקל מעשיו יפגום הכל חס ושלוש.

על כן התיישבה הארץ בליבה ואמרה, כיון שהאדם קרוב לחטא מחמת יצרו הרע, ואז יבוא פגם גדול בשורש נשמתו, ולא יועיל לו שום תיקון ותשובה, לזאת התחכמה ושינתה תחילה מצויי הבורא יתברך, כדי שאח"כ כשיחטא האדם חס ושלוש יהא לו אמתלא נכונה, כי מאחר ששורש גופו באה מן האדמה ששינתה כבר מרצון הבורא, תולין הקלקלה במקולקל, ולא יתלו החסרון והסרחון בנשמה הרוחנית, וחסה הארץ בזה על כבוד שמים ועל האדם להקל מעליו עונש החטא, מחמת ששורש האדם אשר נלקח משם הוא האדמה שכבר הרע את מעשיו, ולכן אין חטא האדם גדול כל כך, נמצא שעשתה הארץ בזה עבדות גדולה, ולשם שמים נתכוונה, עכתדה"ק.

בדרכינו הזוללים, הלא אף להבן יחיד לא יטיב האב עימו עד שיטיב דרכיו כידיוע המשלים הרבים על מלך בשר ודם אשר חטא לפניו בנו יחידו שהגלה אל עיר ומדינה רחוקה עד שיטיב דרכיו, אמנם אם לא נוסף ללכת בדרכים אלו יעזור השי"ת שנזכה ליברכינו אבינו כולנו כאחד, ומבקשים אנו על כך שימלא הקב"ה כל משאלות ליבנו לרחמים ולרצון, וזכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ביאור מעשה הארץ ששינתה מצויי הבורא והוציאה רק עץ עושה פרי

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים יא כו). דקדק **באור החיים הקד'** (ד"ה ראה) כוונת אומרו אנכי. וביאור הענין נראה בהקדם דבריו הנפלאים של הרה"ק **מאפסא זי"ע** בספרו הקדוש **אוהב ישראל** (פרשת בראשית ד"ה ויאמר) לבאר מה שחטאה האדמה כאשר אמר לה הקב"ה (בראשית א יא) תדשא הארץ דשא וגו' עץ פרי וגו', והיא לא עשתה כן אלא ותוצא הארץ עץ **עושה פרי** (פסוק יב), **ופירש"י** (שם עץ) שלפ"כ כשנתקלל האדם על עוונו נפקדה גם היא על עוונה ונתקללה.

ולבאורה יפלא מאוד מאין בא זה לארץ שתחטא נגד יצרה וקונה יתברך, כי בשלמא האדם שהוא בשר ודם, שייך שפיר לפעמים שיחטא מפני היצר הרע השוכן בקרבו ומטהו בכל עת מדרך הטוב והישר חס ושלוש, והקב"ה נתן בחירה חפשית לאדם לעשות כרצונו וחפצו, ולילך בדרך אשר יבחר לעצמו לטוב או למוטב. אבל שאר הנמצאים הנאצלים והנבראים והיצורים הנעשים כולם כאחד

משה רבינו זכה לעלות למרום לקבל את התורה, ואחריו כל הנביאים אשר זכו להשגה אלוקית, וכי תאמרו שבהיקברם אחר מיתתם יהיו כקל שבקלים, הלא אף דעת בהמה אין מסכים לזה, והלא העיקר היא בעולם הבא, וכדברי חז"ל (חולין קמב.) למען ייטב לך בעולם שכולו טוב והארכת ימים בעולם שכולו אור, אלא שהתורה מודיעה שעולם הזה גם כן נותן הקב"ה שבזה יזכו לעולם הבא שהוא אחר כך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא.

באופן אחר אמר לבאר כוונת הבטחת חז"ל בדברים גשמיים בעולם הזה, על פי מה דאיתא בספרים הטעם שהתבואה מצמחת מן הארץ, דאיתא כי בשעה שברא הקב"ה את הבריא נמשכו עיני קדושה אל הארץ, ובכל עת ועת על ידי התבואה נתעלה הניצוצין, ובעת קץ שיתעלה הכל יהא שורש הבריו, ואפשר כי לשם כך נקרא בלשון 'תבואה' שהוא לשון הבאה, והכוונה על מה שהביא ה' לארץ והארץ מוציאה ומביאה הניצוצות לחזרה אורות העליונים לשרשם. וממילא על ידי הצמחת התבואה יש התעלות הקדושה, ומזה בא לשורש עולם הבא על ידי התעלות כל הניצוצין, ולכן, כאשר כתיב צמיחת התבואה נכלל כל עיני עולם הבא - קירוב הגאולה שורש הבריו, ולכן עתידה ארץ ישראל הוציא גלוסקאות וכלי מילת (כתובות קיא:), כי תהיה שורש הבריו שנתברר כבר, עכתדה"ק.

נמצא לפי דבריו כי אף שחטאה האדמה בתחילה כדי ללמד זכות על בני אדם, מ"מ מכאן ואילך נתעלה הקדושה דווקא מן הארץ על ידי צמיחת התבואה.

הטעם שהבטחות הכתוב היא על הנאות גשמיות

ועל הענין הזה איתא מרביה"ק בעל הלב שמה זי"ע (סידור קריאת שמע) לבאר הפרשה והיה אם שמוע תשמעו ונתתי מטר ארצכם, ותוכן דבריו הקדושים הוא כי יש ספרים המדקדקים מדוע לא נזכר בתורה רק שכר בעולם הזה כמטר וכי ולא נזכר בתורה כלל ענין השכר בעולם הבא, שהיא השכר האמיתי המקווה, והרבה טעמים נאמרו על זה ועצמו מלספר.

ואף הוא ענה את חלקו, דהנה התורה הקדושה היא שווה לכל, ובעולם הזה ישנם אנשים רבים שאינם מביטים אלא על התיכף ומיד, הבט נא אל הדור שיצאו ממצרים, מה היו קורות חייהם, ר"י שנה מררו חייהם במצרים, ולא ראו את קצה החושך, על כן ביקשו מהבורא לגלות להם סופם, וקיוו לצאת מתוך הגלות הזה, ולכן הבטיח להם הקב"ה שיקבלו שכר בעולם הזה.

ועוד כיון שיתכן שידמה האדם במחשבתו שהעולם הזה אין לו התחברות למצוות, על כן הבטיח הקב"ה שכר של גשמיות בכדי שלא יהיה באפשר לומר שבקיום המצוות יאבד הגשמיות אלא אדרבה קיום המצוות משפיע גם גשמיות, וכ"ש שהעולם הבא בוודאי שייך להתורה.

ומענין לענין הביא מה שראה בספר של מחקר אחד שהיכה על מח האפיקורסים שכופרים בעולם הבא ואמר להם שאין השכל נותן על זה, כי הנה

ראה אנכי נתן לפיכם היום ברכה וקללה

אולם אם כנים הדברים שהיינו טעמא שהאדם נכשל בחטא מחמת חטא האדמה שחטאה בעבור שיהיה מקום ללמד זכות על האדם, יקשה מהו פשר הבחירה שניתנה לאדם, והלא כיון שנברא מן האדמה אשר שינתה מדברי הבורא נמצא שהוא מוכרח מחמת שורשו לחטא ובהכרח הוא מוכרח לבחור ברע.

ויישוב הדבר נראה על פי דברי הלב שמח הנ"ל, דהנה הצדיקים העובדים את השי"ת בעולם הזה ומזככים גופם בעולם הזה, הנה אחר פטירתם שנקברים באדמה, כיון שעשו רצונו יתברך משך כל חייהם ויככו את נפשם על כן הם משפיעים כח הקדושה לארץ, ובזכות קדושתם צומחים אף הפירות בקדושה. ולפי"ז נמצא שיש באדמה עירוב רע וטוב, הרע היא מה שחטאה ושינתה מצויי הבורא בעת בריאת העולם, והטוב היא הקדושה הנשפעת להם מתוך קדושת הצדיקים שנקברו שם, ולפי"ז ניחא מה שניתנה הבחירה לאדם לבחור ברע או בטוב כיון שסוף כל סוף יש בבחינת הארץ בחינת הרע ובחינת הטוב.

והנה דבר זה שעל ידי קבורת הצדיק בארץ מתקדשת הארץ להשפיע טובה וקדושה בפירות, יש להוכיח ממש רבינו אשר לא זכה להיכנס לארץ ישראל, דהנה בספר **פרשת דרכים** (דרוש שמיני) איתא שארץ סיחון ועוג יש בהם קדושת ארץ ישראל, ופירותיהם חייבים בתרומות ומעשרות, ולדבריו יקשה איך היה יכול משה רבינו ליכנס לשם, והלא נגזר עליו שלא להיכנס לארץ ישראל. אולם על פי הנ"ל יתכן לומר,

שאף ארץ סיחון ועוג לא נתקדשו בקדושת ארץ ישראל להתחייב פירותיהם בתרומות ומעשרות אלא אחר פטירת משה רבינו שנקבר שם, ובכח קדושתו הרמה נתקדשה הארץ בקדושת ארץ ישראל ומאז והלאה נתחייבה פירותיהם בתרומות ומעשרות.

הרי לנו כי עיקר השכר היא בעולם הבא, ואחר שעבד את הבורא בעולם הזה וזיכך נפשו ונתעלה בקדושה יתירה הנה בפטירתו מגיע אל המנוחה ואל הנחלה להנות מזיו שכינתו בעולם העליון, ואף בעולם הזה מקדש בקדושתו את הארץ אשר הוא שם ומתקן את כל העולם כולו, כאמור שעל ידי זה ניתנה בחירה לאדם.

על פי זה יתבאר כוונת הכתוב ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה וגו', כי כוונת משה היתה להדגיש שדווקא על ידי 'אנכי' יזכו לבחירת הברכה והקללה, על ידי שיבחרו בטוב או ברע, כי ע"י שהצדיק מזדכך בעולם הזה, הנה לאחר מיתתו מתעלה יותר ע"י שמקדש העולם הזה והעולם הבא גם יחד, כי עיקר תיקון העולם היא כאשר ישנה לבני אדם שני דרכים לבחור ובכל זאת בוחר בטוב ולא ברע.

ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמן באמת

עוד דבר נפלא הראוני בסיפור לב שמח (תפילת שמו"ע ברכת ועל הצדיקים), לבאר נוסח התפילה ותן שכר טוב לכל הבוטחים וכו', והוא מושלל הבנה מדוע צריכים אנו להתפלל על כך, והלא נאמן הוא הקב"ה שישלם שכר טוב לכל הבוטחים בשמו באמת. ומבאר הרמז בזה, כי לפעמים

בשלח ד"ה ויקח) לבאר מאמר הכתוב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ואילו בספר יהושע (כ"ד לב) כתיב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, ובגמ' (סוטה יג:) הקשו קראי אהדדי, כי פסוק אחד אומר ויקח משה את עצמות יוסף עמו ופסוק אחר אומר אשר העלו בני ישראל, ע"ש. ועוד תמהו הראשונים מדוע לא ציוו יוסף את בניו שישאווהו ליקבר בארץ ישראל מיד כמו שציוו יעקב אבינו את בניו.

ומבאר כי כוונת יוסף בזה היתה לתועלת בני ישראל, שבזכות ובכח קדושת עצמותיו של יוסף הצדיק שנשארו עמהם במצרים זכו לגאולה, כי זהו בחינת יוסף שנקרא גואל ובזכות עצמותיו נגאלו. וזהו שאמר יוסף לבני ישראל (בראשית נ כה) פקוד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמתי מזה, פ"י הפקידה מהגאולה אשר יפקוד אתכם יהיה על ידי עצמותי, וזהו והעליתם את עצמותי מזה אתכם, שהם יסבבו את הגאולה לכם ולהעלות אתכם להשפיע כל טוב לעולם. כי כן הוא גדול כח קדושת הבל עצמות הצדיקים שאף לאחר פטירתם הם משפיעים כל טוב לבני ישראל, ושפתותיהם דובבות בקבר.

ולכך כתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי משה רבינו היה יודע את כל אשר נעשה בשביל העצמות האלה שגרם להם הגאולה, כמ"ש (שמות שס) השבע השביע את בני ישראל לשון שביעה, להשפיעם כל טוב, לכן לקחם עמו בכל המסעות של בני ישראל.

וזהו שמסיים הכתוב (יהושע שס) קברו בשכם וגו' ויהיו לבני יוסף לנחלה, דלכאורה היה צריך לומר ויהיו לבני יוסף לנחלה, בלשון

כאשר כלל ישראל נצרכים לאיזה ישועה אז משתתף עמהם כמה צדיקים וחסידים מגן עדן עליון ומעורר רחמים לרחם עליהם, וממילא נמשך הטובה לבניהם ג"כ.

וכך מצינו בספרים לרמז בפסוק (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל הבאים וגו', שאמר 'הבאים' בלשון הוה, להורות כי הם באים תדיר ובתמידות, ולכך ועת צרה היא ליעקב וגו' (ירמיה ל ז), כי יעקב בעצמו בא בכל עת צרה להתפלל, וכמאמר הכתוב (במדבר כ טו) וירעו לנו המצרים ולאבותינו, ופירש"י (שם ד"ה ולאבותינו) מכאן שהאבות מצטערים בקבר כשפורענות באה על ישראל, והיא על ידי שבאים להשתתף בתפילה שאנחנו מתפללים. וזהו כוונת תפילתנו ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת שהם הצדיקים הבאים מגן עדן עליון והם בוטחים בשמו הגדול באמת, תרחם עליהם ושם חלקינו עמהם, שאנחנו נהיה נשענים ונושעים בזכותם, כי בזכות זה באו והשתתפו כדי שנהיה נשענים בזכותם.

והרמז בזה הוא כי י-ה משען ומבטח לצדיקים, הוא סופי תיבות מחנה, להורות שהם באים מחנות מחנות להשתתף להתפלל, ולהם הקב"ה משען ומבטח, וממילא אנחנו נשענים בזכותם, וראשי התיבות הם כר"ת של ונהר יוצא מעדן להשקות, והוא מורה שהצדיקים נשלחים מלמעלה כדי להמשיך שפע ברכה למטה, עתדה"ק והנפלאים.

גודל קדושת הצדיק שיכול להשפיע כל טוב סלה לעולמי עד

דברים מפליאים בקדושת הצדיק לאחר פטירתו איתא בתפארת שלמה (פרשת

והנה ביום השבת קודש שנה הלב שמח על דבריו ואמר שהקב"ה ישלח לו ישועתו אל תוך ביתו, ולא זו בלבד אלא אף אח"כ כאשר נכנס האיש אל הקודש פנימה עם קוויטל לישועת בנו, נענה הלב שמח ואמר שוב: הקב"ה ישלח הישועה אל תוך הבית [- אין שטוב אריין]. האיש הזה סערה רוחו בקרבו, וכי לכך הגיע מקצה העולם השני כדי לשמוע בראשונה בשניה ובשלישית דבר זה, בזמן שבנו עומד במצב קשה זו. אולם לא היה בידו לעשות כלום, ותיכן צעדיו חזרה אל עיר דירתו - ארץ מצרים.

ויהי על אם הדרך נעצרו מנסיעתם ונכנסו אל איזה בית, שם נחו זמן קטן, והנה לפתע הגיע לעוף אל תוך החדר איזה עוף, ויקפץ הבן ממקומו ונענה אל אביו: אבא שחוט לי את העוף הזה, ברצוני לאכלו! ואכן כך עשה, ואכל הבן את העוף ונתרפא לאיטו מחליו עד שלפי ראות עיניו נתרפא כליל.

בהגיע חזרה אל עיר דירתו נכנס אל הרופא. וישאל הרופא: נו מהו מצב הבן? והוציא את ספר הרפואה שהיה בידו, והראה לו כי על מחלה זו אין שום רפואה כי אם אחת, על ידי אכילת איזה עוף שאינה נמצא בשום מקום מלבד במדינת אפריקא, ויען האיש ויספר לו את כל הקורות אותו בנסיעתו. ומעתה הבין כוונת הלב שמח שאמר שהקב"ה ישלח הישועה 'אין שטוב אריין', פשוטו כמשמעו, והלה עמד נבהל ונשתומם על גודל קדושת הלב שמח שישב במקומו והמשיך והשפיע לו ישועה מקצה העולם השני.

עוד מסופר על כלתו שהמתינה להיפקד בזרע של קיימא ונתן לה הלב שמח איזה חבל שתלבישהו ותזכה להיפקד בדבר

יחיד שזה קאי על חלקת השדה שהיא בני יוסף, דאילו תיבת 'ויהי' מורה על העצמות הקדושים שהזכיר בתחילת הפסוק. ולהנ"ל אכן לכך נתכוון הכתוב כי העצמות האלו בכוחם וקדושתם גם לעולמי עד להשפיע לבניהם אחריהם נחלה - נחל ה', וזה מודיע הכתוב כי כל מי שיש בו בחינת יוסף הנה עצמותיו יהיו לבניו ולכל בני ישראל נחלה להשפיעם כל טוב סלה. עכתה"ק.

פועל ישועות בקרב הארץ

מסופר על איש אחד מארץ מצרים אשר צרה פקדה את ביתו כאשר בנו פסק מלאכול ולא הכניס דבר מאכל לפיו, והדבר היה כרוך בסכנה גדולה כיון שהיה יכול לגווע מרעב, הלה כיתת רגליו מרופא לרופא ועדיין לא מצא מרפא לנפשו להשביע רעבונו ולמצוא שורש החולי בשום פנים ואופן, ובחששו על חיי בנו, הציעו לו לילך אל הלב שמח באלעסק אשר ידוע כפועל ישועות בקרב הארץ, וכעצתם כן עשה, ויצא בדרכו אל עבר עיר אלעסק שם הגיע ביום חמישי, אולם עדיין לא עלה בידו להיכנס אל הלב שמח עד שבת קודש.

אמנם רק בהגיעו אל עריכת השולחן בליל שבת קודש - עוד בטרם הספיק להיכנס אליו, התחיל הלב שמח לומר דברי תורה, ובאמצע דבריו ענה ואמר: 'לפעמים ישנו איש אחד שמגיע מארץ מצרים והקב"ה ישלח לו ישועתו אל תוך ביתו' [- אין שטוב אריין], והדברים היו תמוהים, ראשית כל מה תמהו כולם כלפי מה דברים אמורים, אולם אף האיש עצמו שהבין כי מתכוון עליו, מ"מ לא הבין כוונתו שהקב"ה ישלח לו ישועתו אל תוך ביתו.

רבינו: אם מודיעים איזה דבר בר"ה או ביום הכיפורים או בהושענא רבה יכולין לעשות איזה עצה נגד זה, אבל אם מודיעים עתה שוב איני יכול לעשות כלום ועל זה בכית, ואח"כ בשנה הלז נתפשט החולי רע ר"ל ונעדרו הרבה אנשים רח"ל עיי"ש.

עכ"פ יש לומר על תחילת דבריו שאמר דאילו ידענו מקום קבורת משה היינו יכולים לפעול כבר הגאולה השלימה. ולענינינו הלא יש לנו עתה הזכיה לעלות ולהשתטח על ציון הקדוש של רביה"ק הלב שמח זי"ע יעזור השי"ת שנפעול כל טוב סלה לנו ולכל ישראל.

מן הבאר ההוא ישקו העדרים

משל נפלא הביא הייטב לב בשם המגיד **מדובנא זצ"ל** לבאר מאמר הכתוב (ישעיה יב ג) ושאתם מים בששון ממעיני הישועה, עיי"ש שמביא כי תפילת הצדיקים הקודמים הם בבחינת מים, ומבאר הענין על דרך משל למלך שהיה במדבר והוצרך למים לשתות וביקשו להביא לו מים מאיזה מקום ישוב, אמנם המלך לא הסכים לזה באמרו כי אף שהוא מלך ויש לו עבדים ומשרתים שיכולים להביא לו מים ממקום אחר, אולם אם יבוא פעם אחת איש אחר אשר אין לו כל אלה מנין יהיה לו מים לשתות, על כן הורה למשרתיו שיחפרו במקום ההוא באר להוציא משם מים, כדי שכל איש ואיש אשר בוא יבוא אל המקום ההוא לא יצמא למים.

והנמשל הוא כי הקב"ה ראה שדורות האחרונים לא יהיה להם הכוחות לפתוח באר חדש ומעיין ישועות, על כן נטע צדיקים בדורות הקודמים שכח תפילתם יהיה רב כל כך, והם חפרו באר עד שפתחו באר

ישועה, אולם איש אחד לקחה אותו ממנה ולא הספיקה ללבשו, הלה נפקד בזש"ק, והיא שלא הספיקה ללבשו עדיין לא נפקדה, ולא ידעה מה לעשות כיון שהחבל לא היתה עוד ברשותה, ואמר לה הלב שמח: הנה אף אם ילבישו חבל זה על אילן סרק היה החבל ההוא מסוגל להשפיע על האילן שתוציא פירות, אבל מה אעשה ששוב אינו יכול לעשות עוד חבל כזה, אכן בן זכר איני יכול להבטיח לך, רק בת אוכל להבטיח שתיושע במהרה, ואכן נולד להם בת יחידה בלבד. ועוד כהנה וכהנה עובדות רבות ונפלאות על גודל כוחו להשפיע ישועות לכלל ישראל.

ע"י פקידת ציוני הקדושים אשר בארץ המה אפשר לפעול הגאולה השלימה

עוד עובדא נפלאה מובא בספר **לב שמח החדש** (אור חדש פ"י אות יד) כי ביום שמחת תורה בשעת קריאת חתן תורה בפסוקי מיתת משה רבינו, בכה עד למאוד, וכן במוסף היה בוכה בכיה רבה, ואחר התפילה נכנס חתנו הרה"ק ר' אנשיל אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאו אל חדרו פנימה ומצא אותו בוכה, וישאל את פיו: מדוע יבכה חותני הלא יום טוב היום ויש עגמת נפש לכולנו מבכית חותני?!, ויען ויאמר: בשעה שקראו את הפסוק (דברים לד ו) ולא ידע איש את קבורתו, בכיתי בהתבונני לו היינו יודעים היכן מקום קבורת משה רבינו ולילך שמה להשתטח על קברו אז כבר פעלנו שיהיה גאולה השלימה.

וחזר ושאל אותו מה היה הבכיה הגדולה אצל תפלת מוסף והשיב לו שהי' צריך לבכות הרבה, ושאל אותו עוד הפעם מדוע דייקא אצל מוסף של היום, אז השיב לו

לימד תורה לכלל ישראל - נזכה כולנו להיושע בדבר ישועה ורחמים ברפואות וישועות, בני בריכי חיי אריכי ומזוני רויחי וסייעתא דשמיא מתוך הרחבת הדעת, ונזכה להתכונן לקראת חודש תשרי הבא עלינו לטובה וכל מצוותיה הרבות שבחודש זה.

ראיתי להביא מה שכתב הרה"ק מבעלזא זי"ע בענין מה שהאדם אינו יודע ומכיר מה לבקש עליו ועל בני ביתו ביום ראש השנה, כי אין איתנו יודע מה יולד יום, ובין רגע קט תוכל חיי האדם להתהפך ממאושרים למיוסרים, על כן תפילתנו נשואה שיפתח הקב"ה את לבנו כדי שנדע על מה לבקש ולהתחנן ושכל תפילתנו יתקבלו לרחמים ולרצון, ונזכה להיכתב בספרן של צדיקים גמורים בשפע ברכה והצלחה וכל טוב סלה עדי ירחם ה' עלינו וישלח לנו גואל הצדק בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

ישועות חדש, ובכך יפעלו ישועות בקרב הארץ, כי על ידי תפילת הצדיקים יושעו אף בדורות האחרונים. ומהאי טעמא מצינו כי כל מקום משכן הצדיק בין ציונו הקדוש ובבין במקום בו התפלל בחיים חיותו הוא מקום ישועות להיושע בכל טוב סלה.

ואף הקב"ה נטע את הצדיקים בכל מקומות מושבותיהם בכל העולם כולו כדי שכל איש באשר הוא שם יוכל לשאוב מן הבאר מים חיים להיושע בבני בחיי ובמזוני רויחי, על כן כאשר נוסעים לפקוד את ציון הצדיק אשר התפילות נדמו למים, הנה בזכותם ישקו את העדרים מן הבאר ההוא בכל מיני השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות.

יעזור השי"ת שכל אלו ההולכים לפקוד ציון הצדיק הקדוש בעל ההילולא - אשר בזמנו ובדורו בחיים חיותו היה ידוע כפועל ישועות בקרב הארץ, ואף מלאכים ושרפים היו יראים ממנו, כידוע שבגלגול הראשון היה התנא ר' יהודה הנשיא אשר

ילקוט עובדות, הנהגות ואמרות טהורות

מאת רבינו הקדוש צ"ע ומופת הדור
רבי חנוך העניך מאלעסק זי"ע
 יומא דהילולא ביום א' אלול תרמ"ד

לקט אמרות ופנינים, ציצים ופרחים, שנלקטו מתוך מדור "אור חדש" - חלקו השני של ספר "לב שמח החדש". כפי שנרשמו והועלו עלי גליון על ידי נכדו הגאון הצדיק, בנש"ק רבי יהודה יחיאל טויב זצ"ל אב"ד ראזלא בספרו "לב שמח החדש" - חלק "אור חדש"

הספר מבוסס על סיפורים ועובדות, הנהגות קודש ואמרים יקרים אשר נשמעו מפי צאצאי וחסידיו בית אלעסק, ובעיקר מפי חותנו של המחבר - הגה"צ רבי משה דוד אשכנזי זצ"ל מסטאניסלאוו, אשר מסר לו מה שקיבל מפי חותנו-זקנו רביה"ק מאלעסק זי"ע.

הספר נדפס לראשונה בשנת תרצ"ו בעיר מארגערעטען, ושוב שנית בשנת תשכ"ג על ידי בן המחבר כ"ק האדמו"ר מקאליב מארה"ק זצ"ל, ועתה הוהדר ויוצא לאור עולם מחדש עם תיקונים ומובאות על ידי שלהי"ח הרה"ג ר' אליעזר פרידמאן שליט"א - עורך הספה"ק "לב שמח" עה"ת ושאר ספרים

בתוכן:

עולה ומתעלה ברום המדרגה • במעלליו יתגבר • שידוך מאיר • לא תגע בו יד • הנסיעות לסטרעליסק עם כ"ק מרן מהר"ש זי"ע • נסיעה לסטרעליסק בסתר • בעת הסתלקות הרה"ק מסטרעליסק זי"ע • תכלית הנסיעה לצדיקים • עמוק עמוק מי ימצאנו • ביקש לגלות את הקץ • מי יכול לומר תורה? • לא יעם ולא ישן • זיל בתר רוב • סמך ידיו עליו • "מלאכים ושרפים משתוקקים על תפילותיו" • גודל חשיבותו אצל חותנו זי"ע • להבין אל המכוון • כיבוד נעלה • על גפי מרומי קרת • סגולה לאריכת ימים • ההנהגה שלא לקחת מעות • תאו ואתכנשו להילולא • ארבעה עמודי עולם • נשמתו של הב"ח

פעם אחת אמר כבוד קדושת זקני הגאון

עולה ומתעלה ברום המדרגה

סיפר לי כבוד קדושת חותני הגאון הצדיק

הקדוש ה'שור שלום' (כ"ק מרן מהר"ש זי"ע), עתה

מורנו הרב משה דוד אשכנזי^א (שליט"א) [ז"ל]:

א הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצ"ל, בן רביה"ק רבי אשר אנשיל אשכנזי זי"ע אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו, חתן רביה"ק מאלעסק זי"ע. חתנו של הרה"ק רבי אברהם אהרן מקאלבאסוב זצ"ל. כיהן כאדמו"ר מסטאניסלאוו בלעמבערג.

במעלליו יתנכר

סיפר לי חותני הגאון הצדיק מורנו הרב משה דוד אשכנזי (שליט"א) [ז"ל]:

גם במעלליו יתנכר נער' (משלי כ, יא) כי לגדולות הוא נוצר, ובוצין בוצין מקטפיה ידיע (ברכות סח, א), שפעם אחת נסע אבי זקני הרב הקדוש השר שלום זי"ע מבעלזא לשאוב מים שלנו על חג הפסח, ובין הילדים שקפצו על העגלה היה בתוכם הילד הקדוש העניל - זקני ז"ל, ודיבר עמו השר שלום, ומאוד הוטב בעיניו דיבוריו הנחמדים של הנער והשתעשע עמו.

וכשבא לביתו בחזרה, אמר להרבנית הצדקת מרת מלכה: יש לי עלם טוב והגון לחתן לפני בתנו פרידא'ל. ומאז לא הסיח דעתו מאתו, עד שנתקשר בקשר החיתון, ונתן לו את בתו הנזכרת לעיל לאשה, ונעשה חתן המלך והמלכה.

(פרק א, אות ו)

שידוך מאיר

כתב לי בני האברך המופלג מורנו הרב חנוך דוב (ניי) [ז"ל] מלינסק, שסיפר לו הרב הישישי בגן של קדושים רבי מאיר מלובלין (ניי) [ז"ל]³ [נכד רבינו הקדוש מלובלין ז"ל], שהוא היה מאנשי שלומו וקרובו של רבינו (- הלב שמח) חותני זקני ז"ל, אשר פעם אחת שאל את רבינו היאך נתהוה שנעשה חתן השר שלום ז"ל, והשיב לו בזה הלשון: אספר לך גופא דעובדא היכי הוי, כי חותני הקדוש נתן פיתקא לרבו [מלובלין] שרוצה לעשות שידוך עם בתו,

באו שני נשמות מעולם העליון שיאירו את העולם.

ואחר כך, לאחר זמן רב שזקני הלב שמח נעשה חתן רב 'שר שלום', שאלו אותו בניו הקדושים את זקני השר שלום, היכן הם עתה זה השני נשמות שיאירו העולם, ואמר זקני השר שלום: 'אחד נפל כבר ממדרגתו לא עלינו, ואחד הולך ומתגדל אצלנו'. והבינו שקאי דבר זה רק על רבינו (- הלב שמח).

(פרק א, אות ב)

שער ספר "לב שמח החדש" דפוס ראשון

ב הרה"צ רבי מאיר'ל מלובלין זצ"ל, נכד כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע - בהיותו בן בתו של הרה"ק רבי יהודה זונדל מאוהאן זי"ע. היה דמות נעלית, אשר אף פעל מופתים וישועות, אולם כ"ק מרן מהר"ש זי"ע אמר לו שאין הנהגת האדמו"רות מתאימה לו, ומשכן נמנע מכך. לימים זכה להשתדך עם בית בעלזא, כאשר בנו יחידו הרה"צ רבי אברהם יהושע העשיל זצ"ל מהובניב השיא את בנו יחידו הגה"צ רבי שמואל פרענקל זצ"ל עם בת כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע.

בימי נעוריו כשישב רבינו בבית חותנו הגאון הקדוש השר שלום ז"ל, התחילה זוגתו הצדקת מרת פרידא ז"ל לעשות מסחר כדי להתפרנס מיגיע כפה, והיה לה חנות, ובכל פעם נסעה ללבוב לקנות סחורה.

פעם אחת הוכרח רבינו לנסוע ללבוב לקנות ספרים הנצרכים לו להלימוד, ואמרה לו זוגתו, בהיותך שם תקנה בעבורי סחורה שנצרך לי, ואתן לך הכל כתוב וחתום על נייר איזה סחורה שאני צריכה. וכן עשה, ובחזרתו מלבוב, באם הדרך, הלך רבינו להתפלל אצל האכסניא,

והשיב לו רבו, זיווגה של בתך "מאיר מאוד בעיני", והוא יסע על העגלה שלכם.

ואחר איזה זמן, בעת שנסע חותני הקדוש ללובלין, היו מלווים אותו איזה אנשים עד חוץ לעיר, ואנכי עליתי גם כן על העגלה בין המלווים, ואחר כך בחוץ לעיר הלכו האנשים בחזרה לביתם, ואני נשארתי על העגלה. ואמרו לי, מדוע איני הולך בחזרה לביתי כמו הם, כי יהיה לי דרך רחוק לילך בחזרה. והשבתי, אני נוסע גם כן להרבי ללובלין. ונסעתי, והייתי אז בן שמונה שנים.

והמנהג היה בלובלין, שבכל יום אמרו הנערים ברכות השחר לפני הרבי מלובלין ז"ל, והוא עונה אמן אחריהם, ואם היה בין הנערים איזה מיוחס בנו של קדושים, נתן לו הרבי שלשה חצי רייניש. ואז, כשהייתי שם, אמרתי גם כן הברכות לפני הרבי, ונתן לי גם כן שלשה חצי רייניש. עד כאן סיפר לי רבינו, ואחר כך הראה לי את שלש המטבעות הנזכרים לעיל שנתן לו הרבי הקדוש מלובלין ז"ל. (פרק א, אות ז)

לא תגע בו יד

כתב לי דודי הגאון הקדוש מורנו הרב יצחק (שליט"א) [זי"ע] אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו:

מצבת רביה"ק רבי איצק'ל מאלעסק ב'סטאניסלאוו

ג. ה"ה רבינו הקדוש רבי איצק'ל זי"ע, חתנו הגדול וממלא מקומו של רביה"ק רבי אשר אנשיל אשכנזי אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו זצ"ל - חתן רביה"ק הלב שמה מאלעסק זי"ע. בשנת תר"ן עלה לאר"י והתיישב בירושלים. לאחר פטירת חותנו שב לגאליציה למלא מקום חמיו כאדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו. נעקד על קידוש ה' בשנות המלחמה, ביום כ"א בתשרי (הושענא רבה) תש"א.

ושאל ה'שר שלום' לכל בניו למי שייך זה הסחורה, ולא ידעו מכלום, ושאל גם לבתו הנזכרת לעיל, והשיבה שאצלה לא נגנבה כלום, ואחר כך הלכה לביתה וסיפרה לבעלה הקדוש מזה האיש שהביא סחורה, ואמר, אכן נודע הדבר, וסיפר לה כל המעשה. והלכה וסיפרה לאביה הקדוש, ואמר ה'שר שלום' לאיש הנזכר לעיל, אם כן הוא, תלך לחתני ותן לו הסחורה בחזרה, ותבקש מאתו שיתפלל עבורך, ואז בוודאי תתרפא, כי הוא צדיק אמת. וכן היה.

(פרק א, אות ה)

הנסיעות לסטרעליסק עם כ"ק מרן מהר"ש זי"ע

סיפר לי כבוד קדושת חותני (רבי משה דוד אשכנזי) (שליט"א) (ז"ל):

אבי זקני הגאון הקדוש רב 'שר שלום' מבעלזא ז"ל, היה רגיל לנסוע להקדוש ה'שרף' מסטרעליסק זצ"ל - שהיה נחשב בין תלמידיו, ובכל פעם לקח עמו את חתנו הקדוש זקני מאלעסק זצ"ל. ואמר זקני שהיה בסטרעליסק אצל ה'שרף סך הכל ל"ב שבָּתִּים.

(פרק ב, אות א)

וכתב לי שאר בשרי הגאון הצדיק מורנו הרב חנוך העניך (- מסאסוב) אב"ד קערעצקי' (שליט"א) (ז"ל):

זקני מאלעסק בימי חורפו נסע לבדו להרב הקדוש ה'שרף' מסטרעליסק, ועם חמיו הגאון הקדוש הרב 'שר שלום' היה נוסע עמו בצוותא חדא לסטרעליסק שמונה פעמים.

(פרק ב, אות ב)

ואחר גמר תפילתו בבואו חוצה ראה כי נגנבה הסחורה, והיתה לו עגמת נפש. ונסע בחזרה ללבוב, וקנה עוד הפעם סחורה כנזכר לעיל בהקפה, ואמר להבעל עגלה באזהרה שלא יספר לאשתו ממעשה הגניבה ולא לשום אדם, ובבואו לביתו מסר כל הסחורה לאשתו ולא סיפר לה כלום.

ואחר איזה ימים בא איש אחד אל הקדוש ה'שר שלום' ז"ל, וסיפר שהוא גנב מאחד מבניו סחורה, ומאז נעשה ידיו "געלעמט" [- משותקות] רחמנא ליצלן, והשיב הגזילה אשר גזל, ומבקש להתפלל בעדו לרפואה.

רביה"ק רבי איצק'ל מאלעסק ב'סטאניסלאוו

ד הרה"ק רבי חנוך העניך מסאסוב קערעצקי זצ"ל, בן הרה"ק רבי יוסף דוד מסאסוב זצ"ל, בנו הגדול של הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זצ"ל.

ובאחרית הימים, בעת זקנתו של השרף הקדוש, רצה הגאון הקדוש מבעלז ליסע אליו ולא איסתייע מילתא, ואמר לחתנו, תסע אתה לבדך, וקיים דבורו ונסע לסטרעליסק, ונשאר בשם עד הסתלקותו של השרף הקדוש מסטרעליסק, וסמכו אז בשתי ידיו לאיש אלקים.

(פרק ב, אות ד)

תכלית הנסיעה לצדיקים

עוד מאשר סיפר לי חותני [רבי משה דוד אשכנזי]:

הרה"ק רבי חנוך העניך מסאסוב
קערעצקי זצ"ל

נסיעה לסטרעליסק בסתר

סיפר לי חותני הגאון הצדיק מורנו הרב משה דוד (שליט"א) [ז"ל]:

פעם אחת כשבא רבינו בחזרה עם חותנו הגאון הקדוש (- כ"ק מרן מהר"ש ז"ע) מסטרעליסק, נתלהב בלבו והיה לו השתוקקות גדול ליסע בחזרה לסטרעליסק, והיה בוש לומר זה לפני חותנו הקדוש. ונזדמן לו עגלה נוסעת ללבוב, ואמר בדעתו, יעבור עלי מה, אני נוסע ללבוב.

והסתיר הדבר מחותנו הקדוש ומבני ביתו, ונסע ללבוב בחסרון כיס, שלא היה לו לשלם שכר עגלה, והיה לו בטחון שהשם יתברך ימלא רצונו הטוב לנסוע לסטרעליסק. וכן היה, שבלבוב מצא עגלה עד סטרעליסק, ובעל עגלה השני שילם לבעל עגלה הראשון, וכשבא לסטרעליסק ביקש מבעל האכסניא שלו שהכיר אותו מקודם שישלם לבעל עגלה השני. וכשפסע על מפסן בית השרף ז"ל, אמר לו השרף "דארנע, דיא האסט זיך געמעגט געזעגענען".

(פרק ב, אות ג)

בעת הסתלקות הרה"ק מסטרעליסק זי"ע

כתב לי דודי הגאון הקדוש מורנו הרב יצחק (שליט"א) [זי"ע] אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו:

שהיה דרכו של השר שלום בעת נסעו לסטרעליסק שהה שם שני שבועות, וחתנו הגאון הקדוש רבי חנוך העניך מאלעסק נשאר שם על שתי שבועות.

רבי העניך התייתם בצעירותו מאביו והתחנך על ברכי זקינו הגדול. לאחר מלחמת העולם הראשונה התיישב בעיר קערעצקי, לשם נהרו אליו חסידים רבים. חיבר ספרים רבים, ביניהם "עיר חנוך" על התורה ושו"ת "יד חנוך".

בניו שנותרו לאחר המלחמה הינם כ"ק האדמו"ר רבי חנניה יום-טוב ליפא מסאסוב זצ"ל (חתן הרה"ק מסאטמאר דיור"ר) וכ"ק האדמו"ר רבי יואל מקיראלהאז זצ"ל.

שהיה לו בדיבורי תורה, עד שאמר לי 'א גיטן שבת', והבנתי שנתן לי רשות לילך לביתי.

פעם אחת כשהייתי בביתו אחר השולחן בליל שבת בימי החורף, ודיבר עמי מענייני דעלמא ממה שעבר בשבוע העברה, והאריך בדיבורו עד אחר חצות, והפסיק מלדבר עמי, והמתנתי שיאמר לי 'א גיטן שבת' [כי זה היה סימן על שאלך לביתי], ואחר כך אמר לי אלו הדיבורים "כמדומה לי עס שוין שפעט, ודי נתתי לך". והלכתי לביתי, והשתוממתי על המראה, מה היום מיומיים שדיבר עמי דברים פשוטים, ועיינתי בדבריו הקדושים הדק היטב עד שבאתי לשורש הדברים, וראיתי שהורה לי אז דרך התפילה. עד כאן לשונו.

ומזה יכולין לראות עד היכן הדברים מגיעים, וכמה גדולים מאמר חז"ל (סוכה כא, ב, ע"ז יט, ב), "שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכין לימוד", וגם צריכין לזה בינה יתירה להבין דיבורים קדושים.

(פרק ג, אות א)

ביקש לגלות את הקץ

סיפר לי חותני רבי משה דוד אשכנזי:

עוד סיפר לי זקני רבינו (- הלב שמח): כשהייתי עוד בבעלז אצל חותני הקדוש ז"ל, היה אצלי רגילות בכל שבת כשבאתי לביתי מבית חותני אחר השולחן, חזרתי על דבריו הקדושים התורות, כדי שאדע לכתבם על הגליון ולהראות לפני חותני הקדוש.

פעם אחת כשישבתי בביתי בשעה שחזרתי על דבריו, נפלה עלי תרדמה, וראיתי חזון נפלא היאך שבאו אצלי שני אנשים צעירים מאנשי שלומנו שכבר היו בעולם הבא, ודברתי עמם הרבה ענינים, ושאלתי אותם מענין משיח וברחו ממני, ורצתי אחריהם והעמדתי אותם בדיבור קשה, והשיבו לי: טו"ב שנה אחר המבול יבוא, ולא ידעתי

פעם אחת השתוקק מאוד רבינו להסתופף בצל מרן קדוש-ישראל מרוזין ז"ל, ונסע אליו, והראה אליו רבינו הקדוש מרוזין אהבה וחיבה גדולה עד למאוד. ובעת שלקה ממנו פרידת שלום, אמר לו בלשונו הקדוש: "הלואי שאזכה לראותך עוד פעם".

וכשבא לבית חותנו הקדוש, סיפר לו דברי קדוש-ישראל מרן מרוזין ז"ל. ואמר לו חותנו הקדוש: כשהייתי בלובלין אמר לי החוזה בזה הלשון: "יונגער מאנן, 'נפש' דרוח' - יש לך כבר, וכשתבוא על ראש השנה אתן לך 'נשמה' גם כן", עד כאן.

וכשבאתי בחזרה למורי הקדוש מסקהאל (- הר"ק רבי שלמה מלוצק ז"ע, המגיד מסקהאל), סיפרתי לו אלו הדברים, ואמר לי: כמו שיכולתי עתה ליתן לך 'נפש' דרוח', כן אוכל ליתן לך 'נשמה' גם כן, עד כאן לשונו. וכששמע רבינו אלו הדברים מחותנו הקדוש, הבין על מה מרמזין אלו הדברים.

מאלו הדברים הקדושים יכולים לראות עיקר התכלית של נסיעה לצדיקים, ועד היכן גדול כוחן של צדיקים להאיר בנפש ישראל.

(פרק ב, אות ו)

עמוק עמוק מי ימצאנו

סיפר לי חותני הרב הצדיק [רבי משה דוד אשכנזי] (שליט"א) [ז"ל]:

בעת שדר עוד זקני הלב שמח' בבעלז, והיה מאוכלי שולחנו של חותנו הקדוש, ודירתו לא היה ביחד עם דירת חותנו הקדוש, והתנהג עצמו אבי זקני השר שלום ז"ל שלא התחיל לומר 'תורה' עד שבא חתנו להשולחן - כי סיפר זקני הלב שמח: נהגתי עצמי כשהייתי בבית חותני הקדוש, תמיד אחר השולחן הלכתי לבית קדשו פנימה, ואמרתי לפניו התורה שאמר אצל השולחן, והזכיר אותי איזה דברים שחסרתי או איזה כוונה אחרת

שמעתי מזקני הלב שמח: בהיותי בבעלז היה איש אחד חשוך בנים לא עלינו, והפציר הרבה פעמים בהערתות ובקשות לחותני הרב הקדוש (- כ"ק מרן מהר"ש זי"ע) שיושע בבנים, עד שאשתו נעשתה מעוברת, והיה שם בהעיר שנושע גם בתפילתי. וכשבאתי לחותני שאל אותי: שמעתי עליך לאמור שאתה פעלת ישועה לזה האיש.

ועניתי ואמרתי: יתן לי חותני רשות, ואמשול משל למה הדבר דומה, לאחד שרוצה לבקוע חתיכת עץ גדול, בא איש חזק ומומחה לזה ובקע בזה עם קרדום הרבה פעמים, וכשנעשה סדק תוחב בו בקעת, ואחר כך בכל פעם מכה בו מעט מעט והסדק הולך ומתרחב, וקודם שנסדק כולו בא איש חלש אחד והכה אחת בפטיש ונתבקע כולו, הלא העבודה נקראת על שם האיש הגיבור ההוא. כן כבוד חותני

הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זצ"ל
(באדיבות הרה"ח ר' לייבל הנדלס שליט"א)

פירושו. ואיקץ והנה חלום, ודימיתי שהיה לי זה כמעט כמו בהקיץ.

ואמרתי בלבי פירוש הדברים, שבפרשת נח (בראשית ז, יא) כתיב: 'יהי שש מאות שנה לחיי נח', תן שבעה עשר [שהוא מספר טו"ב] לשש מאות, ויהיה הסכום ביחד תר"ז. והלכתי לחותני הקדוש ואספר אליו חלומי, ואמר לי: אל תדבר מזה כלום, "איך קיק שוין לאנג ארויס על זה".

ואחר איזה שנים, שנפטר חותני הקדוש בסוף שנת תרט"ו (- ביום כ"ז אלול), הבנתי דבריו הקדושים, שנפטר שנה אחת קודם שנת תר"ז. עד כאן לשונו.

(פרק ג, אות ב)

מי יכול לומר תורה?

סיפר לי חותני רבי משה דוד אשכנזי:

היה מרגלא בפומיה של זקני השר שלום לומר תמיד, שאין יכולין לומר 'תורה' עד שידעו מקודם מה לומר, וכמה לומר, ולפני מי לומר. ואמר לחתנו (הלב שמח), אתה מותר לך לומר תורה, והבן.

(פרק ג, אות ג)

לא ינום ולא ישן

כתב לי שאר בשרי הגאון הצדיק מורנו הרב חנוך דוב מקערעצקי (סאסוב) (שליט"א) [זצ"ל]:

סיפר לי איש אמונים, שפעם אחת שאל לזקני הלב שמח, אם אמת מה שהעולם אומרים על השר שלום שהיה ניעור אלף לילות. והשיב לו: אני בעצמי הייתי ניעור ביחד עם חותני ז"ל יותר משלשת אלפים לילות, ועסקנו יחד בתורה. (פרק ג, איתרד)

זיל בתר ריב

סיפר לי חותני הגאון הצדיק מורנו הרב משה דוד (אשכנזי שליט"א) [זצ"ל]:

רבינו הקדוש ה'שרף' (מסטרעליסק) שבליל שבת שפך כל הכלי של המלח עם הפלפלין לתוך מאכלו, והשיריים האלו נתן לאנשים הגדולים ברום המעלה, ולמי שנתן השיריים הוכרח לאכול כולו בלי גרעון, ואז עמד זקני ה'לב שמח' אחורי כסאו ונתן לו אלו השיריים [אף על פי שהוא על פי הטבע נגד חולי הריאה], ואכלו כולו והיה לו לרפואה.

(פרק ג, אות ח)

נודל חשיבותו אצל חותני ז"ע

עוד שמעתי מחותני רבי משה דוד אשכנזי:

כשהיה אבי זקני ה'שר שלום' בלבוב קודם פטירתו לדרוש ברופאים על כאב עיניו, באו אז לכבודו ללבוב הרבה אדמו"רים צדיקי דורו, ונתאספו הרבה אלפים חסידים, ובתוכם הגאון הקדוש מורנו הרב יצחק מקאמרנא, והגאון הקדוש מורנו הרב אייזיק מזידיטשוב, והגאון הקדוש מורנו הרב אברהם מסטרעטין, והגאון הקדוש מורנו הרב שמעלקא מסאסוב, והגאון הקדוש מורנו הרב אברהם ממיקאלייעב.

ופקדו עליו הרופאים שלא טוב עבורו היגיעה והעבודה ורוב דיבורים, על כן נחלט שלא ישוב בליל שבת אצל השולחן, וציוה זקני ה'שר שלום' לשלוח להצדיקים הנזכרים לעיל שינהלו השולחן במקומם.

וכששמע זקני ה'לב שמח' שחותנו הקדוש הוא בלבוב, נסע גם כן לבקרו על שבת קודש, וכשבא הגבאי ואמר (- לה'שר שלום) שחותנו מאלעסק בא גם כן, השיב לו: "אם חתני הוא בכאן, מוכרח אני אם ירצה השם לישיב בשולחן לכבודו", ותיכף ומיד ציוה להודיע להצדיקים שהתיישב בעצמו לישיב אצל השולחן אשר לפני ה'.

הקדוש ה' רבה בתפילות עד שנענה בתפילתו, ואני רק הסכמתי לברכתו, אבל הכל הוא מתפילת חותני הקדוש.

(פרק ג, אות ו)

סמך ידיו עליי

עוד שמעתי מחותני רבי משה דוד אשכנזי:

שני נכדי הרה"ק ה'שר שלום' היו חולים על חולי קדחת רחמנא ליצלן, ושלה אותם זקני ה'שר שלום' לחתנו ה'לב שמח' שיקבלו ברכתו גם כן, והיה אז מדובר בין אנשי שלומנו שזה אחד מהסמיכות שנתן ה'שר שלום' לחתנו ה'לב שמח'.

(פרק ג, אות ז)

"מלאכים ושרפים משתוקקים על תפילותיו"

עוד שמעתי מחותני רבי משה דוד אשכנזי:

פעם אחת נכנסה זקנתי הרבנית הצדקת מרת פרידא ז"ל לאמה הרבנית הצדקת מרת מלכה ז"ל, ובקשה ממנה שתלכה עמה לאביה ה'שר שלום', שהוא יאמר לבעלה רבי חנוך דוב שלא יתפלל לפני העמוד, וידקדק בעת התפילה שלא יתפלל בקול רם, מפני שהיה אז חולה על הריאה ורקק דם.

ונכנסו שניהם לפני זקני מבעלז, ואמרה הרבנית לבעלה הקדוש: פרידאלע בעט מען זאל זאגין אונזער רבי העני'ען שלא יתפלל לפני העמוד, מפני שאינו בבריאות השלימות.

והיה תשובתו של ה'שר שלום': מלאכים ושרפים משתוקקים על תפילותיו, על כן איני יכול לומר לו שלא יתפלל, ולא תדאוג כלום, בעזר השם יתברך יהיה בריא.

ואחר איזה שבועות נסע ה'שר שלום' לסטרעליסק ולקח עמו את חתנו, ודרכו של

מקמינקא את פיו בחכמת קדשו, הבאתי את כולם להחדר ללמוד. וכל אחד אמר דעתו, ואחר כך השיב זקני השר שלום והראה באצבע עליהם, אמרתי כמוך וכמוך וכמוך וכו', אבל יותר היה סברתי על דעת חתני רבי העניכל.

(פרק ג, אות י)

כיבוד נעלה

כתב לי שאר בשרי הגאון הצדיק מורנו הרב **ברוך רובין** (שליט"א) מקאלמייא:

שמעתי מכבוד קדושת אדוני **אבי מורי ורבי הרב הצדיק ז"ל**: שהגאון הקדוש מורנו הרב שלום **מבעלז** עשה חתונה לנכדתו, בת בנו הרב הצדיק **רבי משה** (- מקאריב) ז"ל עם בן דודי זקני הרב הקדוש **מסטאבניץ ז"ל**, ועל החתונה ההיא היה הגאון הקדוש רבי חיים מאיר יחיאל **ממגלינצא ז"ל** מצד החתן, וגם זקני הקדוש **מדאמבראוויץ** כי היה אחי המחותן, ואגב זה היה גם כן אדוני **אבי מורי ורבי הרב הקדוש מורנו הרב מנחם מענדיל מגלאגוב ז"ל**, ועמד אצל החופה, וראה שהרב הצדיק **מבעלז ז"ל** והמאגלינצער היו סידור קידושין וברכה ראשונה, והרב הצדיק מאלעסק היה ברכה אחריתא, הגם שלא היה אז כבר חתן הקדוש **מבעלזא ז"ל**.

(פרק ג, אות יא)

ולחרב הצדיק **רבי אברהם ממקאלייעב** עמד כסאו אצל כסא הלב שמה, ודרכו של הרב אברהם ממקאלייעב היה שהלך השטריימל עד עיניו, וכשבא הלב שמה לשולחן חותנו, הגביה הקדוש רבי אברהמ'טשי את עיניו ואמר: "דימיתי אז א בער קומט", ודו"ק.

(פרק ג, אות ט)

להבין אל המכוון

עוד שמעתי מחותני רבי משה דוד **אשכנזי**:

כשהיה (הלב שמה) בבעלז אצל חותנו הקדוש, היה פעם אחת על שבת הרבה גדולים וצדיקים, ואחר שבת ישבו במסיבת מרעים באחדות אחד, וחזרו את הדברי תורה שאמר השר שלום בשבת קודש אצל שולחנו הטוהר, ונעשה סכסוך גדול ביניהם, זה אמר בכה וזה אמר בכה, האיך היה כוונת הרבי. והיה אז בשם הגאון הקדוש מורנו הרב שלום מקמינקא ז"ל והגאון הקדוש רבי שמעון מיעריסלאוו ז"ל, ועוד צדיקים וקדושים, וכל אחד אמר דעה שלו. עד שנגמר ביניהם, הלא **רבי העניכל חתן הרבי** הוא כותב תמיד את הדברי תורה, נראה האיך כתב הוא.

ושאלו אותו, והביא הספר שכתב בו התורה, והיה נכתב בו באופן אחר, לא כאחד מהם. אז נגמר ביניהם לשאול את פה קדשו של השר שלום, וכשבא לבית קדשו פתח הקדוש

ו הרה"ק רבי **ברוך מברידאוויץ** זצ"ל, שימש ברבנות ברידאוויץ משנת תרנ"ה עד שנת תער"ב לאחר הבצרות חסידי זידיטשוב בקאלאמייא התיישב בעיר 'קאלאמייא', וכיהן שם לאדמו"ר מקאלאמייא עד למלחמת העולם הראשונה, ובשנת תרע"ז התיישב בעיר 'סאמוש אויוואר'. נפטר ביום ל' כסלו תרצ"ו ושם מנוחתו כבוד.

ז הרה"ק רבי מאיר **מגלאגוב** זצ"ל.

ח הרה"ק רבי **אברהם אלחנן מסטאבניץ** זצ"ל, בן הרה"ק רבי **מרדכי דוד מדאמבראוויץ** זי"ע וחתן הרה"ק **ממאגלינצא** זצ"ל, אשר בנו הרה"ק רבי **אבי עזרא זעליג שפירא מקאלושין** זצ"ל היה חתנו של הרה"ק רבי **משה מקאריב** זצ"ל.

ט הרה"ק רבי **יוסף מדאמבראוויץ** זי"ע, חותן אביו הרה"ק רבי **מאיר מגלאגוב** זצ"ל. אחיו של הרה"ק רבי **אברהם אלחנן מסטאבניץ** זצ"ל.

י לאחר שנתאלמן מזוגתו הראשונה - הרבנית מרת **פריידא** ע"ה, בת כ"ק **מרן מהר"ש** זי"ע, שנפטרה בשנת

על גפי מרומי קרת

אחר פטירת הרב הקדוש הנזכר לעיל... (ה"ה) הר"ק רבי דוב בעריש מאלעסק ז"ע, באו אנשי עיר אלעסק אל זקני 'שד שלום' ז"ל לשאול עצתו, שיתן להם רב בית דין ומנהיג שימלא מקום הרב הקדוש הנזכר לעיל.

והשיב להם: "וואס פעלט אייך דען אין מיין איידעם רבי העניכעל" (= וכי מה חסר לכם בחתני רבי העניך). ואמרו לו אנשי אלעסק: ליקח רבי לרב אב בית דין צריכין הרבה הוצאות עבורו. והשיב להם: אל תפחדו, בעזר השם יתברך הוא ישפיע לכם פרנסה. והסכימו אז ביניהם לקבלו לרב אב בית דין, ולקחו אותו במוסכם כולם, והיה שם למנהיג עד פטירתו, ונתקיים בהם ברכת שלום.

(פרק ה, אות ג)

סגולה לאריכות ימים

כתב לי בני הבחור המופלג כמר אליעזר צבי נ"י:

שמעתי מגבאי של דודי זקני הרב הקדוש (רבי שלמה) **מסאסוב ז"ל**, ששמע מהרב הצדיק **מסאסוב ז"ל** הרבה פעמים בשם זקני ה'לב שמוח', שאמר בשם חותנו הקדוש (כ"ק מרן סה"ש ז"ע), שכסא הרבנות באלעסק הוא סגולה לאריכות ימים ושנים³.

(פרק ה, אות ה)

ההנהגה שלא לקחת מעות

כתב לי בני הבחור החתן המופלג כמר אליעזר צבי נ"י:

שמעתי מדודי הגאון הצדיק חסידא ופרישא מורנו הרב **אברהם מרדכי שלום טובי** אב"ד **סאסוב** (שליט"א) [ז"ל]:

הייתי פעם על אויר צח עם חותני הגאון הקדוש מורנו הרב **שלמה מסאסוב ז"ל**, והיה שם הקדוש רבי **יהושע מדזיקוב ז"ל**. ושאל הרבי מדזיקוב, מפני מה אינו מבקש מר - הוא הרבי מסאסוב - מעות [שקורין 'אויסבעטיץ'].

ותפת חותני הקדוש מסאסוב בדברי קדשו ואמר: אספר לכם מעשה מאבי הקדוש זלה"ה, שפעם אחת בא איש אחד ושמו שמואל מארץ רוסיה ללבוב לדרוש ברופאים, שהיה לו מכה על צווארו והיה בסכנה, ושמע בלבוב שבבראד שוהה עתה שם אחד מצדיקי דורו היותר מפורסמים, ונסע אליו. ואמר לו הרב הקדוש הנזכר לעיל, שיתן לו מעות כמנין 'שמואל', ויהיה לו רפואה שלימה, ונתן לו בתשואת חן כמובן.

ואחר כך אמר לו הרב הקדוש הנזכר לעיל: לא רחוק מכאן דר הרבי מאלעסק, ותסע אליו ויהיה לך בוודאי רפואה שלימה, וציית ובא לאלעסק. והמנהג היה במדינת רוסיה, שקודם הניחו פדיון לפני הרבי ח"י פרוטות, ואחר כך מבקש הרבי. וכן עשה האיש הנזכר לעיל, שהניח ח"י פרוטות, ולקח אבי ז"ל המטפחת שלו וסיבב הצוואר מהאיש ונתרפא. ונשתומם האיש ממראה הזה, ואמר לאבי: הרבה עלי מאד מהר ומתן, ואתנה. והשיב לו אבי ז"ל: אין דרכי בכך לבקש מעות. ואמר זה האיש: אם ידעתי מזה הייתי נותן יותר בתורת פדיון.

ואמר לאבי, שקודם בואו מרוסיה לכאן היה בבראד אצל צדיק אחד. שאל אותו אבי ז"ל מה אמר לו, וסיפר לו כל הענין. ואז אמר לו אבי, אם כן מגיע לו מעות בעד העצה טובה, ואם תשאל מדוע איני רוצה, כי למדתי דבר

תר"ח, נישא רביה"ק מאלעסק ז"ע בזיוו"ש עם נכדת הר"ק רבי **לוי יצחק מבראדיטשוב** ז"ע.

יא הר"ק רבי **שלמה מסאסוב** זצ"ל, בנו השני של **רביה"ק מאלעסק** ז"ע.

יב ואכן זכה רביה"ק מאלעסק לאריכות ימים ושנים, ונפטר בהיותו בן פ"ד שנים. כמנין שמו חנו"ך.

הרב הקדוש רבי יצחק זצ"ל אב"ד אלעסקי על הציונים של הרבנים הקדושים שמנוחתם בעידו, כמו שנהג אביו הקדוש רבינו זצ"ל (הלב שמח), הרב הקדוש רבי בעריש סגי נהור זצ"ל, והרב הקדוש רבי ישעילי זצ"ל^ט, והלך דרך אהלו של רבינו ולא הלך לשם. ושאלו אותו, מדוע אינו הולך גם לאוהל של אביו. והשיב, מפני שאבי הוא עתה בבעלז.

(פרק יג, אות ה)

ארבעה עמודי עולם

כתב לי בני הבחור החתן המופלג כמר אליעזר צבי נ"י, שסיפר לו כבוד קדושת דודי הגאון הצדיק מורנו רבי אברהם מרדכי שלום טוב שליט"א אב"ד סאסוב, אשר הרב הקדוש רבי יצחק ז"ל מאלעסק כשהיה לו להתפלל על איזה ענין גדול לישועה גדולה, היה מנענע הרבה הכסא שתחתיו.

ושאלו אותו על זה אחדים מאנשי שלומו, והשיב, כי מעורר הכסא של ארבעה רבותיו הקדושים, היינו: הרב הקדוש מורנו הרב יצחק

זה מחותני הקדוש ז"ל (כ"ק מרן מהר"ש זי"ע) שלא לבקש מעות בשום פעם, רק אם נתנו לו חמשה שאן, שאז לקח מזה [על] אבן לבית הכנסת שלו.

ופעם אחת בא יהודי אחד שהיה לו צרה גדולה, והפציר בו מאוד בבקשות ובכיות שיבקש ממנו מעות, ולא רצה בשום אופן, ושאל עצת זוגתו הרבנית הצדקת ז"ל (הרבנית מלכה ע"ה), כי הרבה פעמים שאל עצה ממנה, והשיבה לו: אם לא לקחת עד עתה, לא תקח עתה גם כן. וכן היה, שלא לקח רק על שתי אבנים לבית הכנסת. על כן - סיים אבי - איני רוצה ליקח. וכן סיים חותני הקדוש מסאסוב ז"ל למחותנו מדזיקוב: על כן איני רוצה לבקש מעות.

(פרק ה, אות ד)

תאו ואתכנשו להילולא

סיפר לי שאר בשרי הרב הצדיק רבי אליעזר צבי ז"ב (שליט"א) [ז"ל] מלבוב:

פעם אחת כשהיה היארצייט של הגאון הקדוש רב ש"ר שלום זצ"ל מבעלזא, הלך

האהל באלעסק על ציון הרה"ק ה'לב שמח' זי"ע

יג הרה"ק רבי יצחק מאלעסק זצ"ל, בנו הגדול וממלא מקומו של רביה"ק ה'לב שמח זי"ע.

יד הרה"ק רבי דוב בעריש מאעלסק זי"ע, בן הרה"ק רבי שלמה המגיד מלוצק זי"ע.

טו אחד מחכמי הקלויז הידוע בבראד, בימיו של הבעש"ט הק'. כיהן ברבנות אלעסק, וחיבר ספרים רבים.

אותו בשם, וטעמו ונמוקו עמו: כי נכדי הב"ח
אנחנו, על כן אני קורא אותו בשמו הקדוש.

ויגדל הילד ויגמל, ויהי כמשלוש שנים התחיל
ללמוד א"ב, ובזמן קצר למד חומש, ותיכף
אחריו גמרא, וילך מחיל אל חיל, וכל רואיו
השתוממו על הילד הזה. ובהיותו בר שבע
שנים כבר זכר הרבה גפ"ת, ושמע הילד הלך
למרחוק, ולשמחת הוריו אמרו כל רואיו
שיהיה גדול בישראל.

אבל לדאבון לבם נשבת השמחה שלהם,
והילד נפל למשכב. והתפללו עבורו זקיני
ואביו הקדושים, ונסתם כל התפילות, ונח
נפשיה של האי ינוקא קדישא. ואבותיו
של הילד היו מתאבלים מאוד על האבידה
הגדולה, ילד כזה רך בשנים וזקן בחכמה.

וביום שלישי לימי אבלם בא לנחמם אביהם
הקדוש רב 'שר שלום' זצ"ל, ובכתה מאוד אם
הילד הצדקת מרת פרידא ז"ל בדמעות שליש
לפני אביה על אבידתה הגדולה. ואמר לה
אביה בזה הלשון: "בתי, הלא טוב לך שהב"ח
הקדוש היה אצלך שבע שנים". עד כאן.

(פרק יט, אות א)

מנעסכ"ז ז"ל, והרב הקדוש מורנו הרב מאיר
מפרימישלאן זצ"ל, ואביו הקדוש רבינו (הלב
שמו), וזקנו הקדוש מבעלזא.

ואמר כי כן נהג גם כן רבינו אביו הקדוש,
כשהיה לו איזה ענין גדול לפדיון, עשה
גם כן כמו כן בכסאו, ואמר גם כן כנזכר
למעלה. וארבעה רבותיו היו, חותנו הקדוש
(כ"ק מרן מהר"ש ז"ע), והגאון הקדוש רבי אורי
מסטרעליסק, והגאון הקדוש רבי נפתלי
מראפשיץ, והגאון הקדוש מלובלין, זכותם יגן
עלינו.

(פרק יג, אות ט)

נשמתו של הב"ח

רבינו (- הלב שמו) היה לו דור ישרים יבורך
זרע ברך ה', כולם אהובים, כולם ברורים,
כולם קדושים. היו לו שלשה בנים, וארבעה
בנות. הראשון היה בנו הבחור יניק וחכים
כמו יואל ז"ל, ונפטר בילדותו, ומספרים
ממנו נפלאות.

וכתב לי כבוד קדושת דודי הרב הצדיק מורנו
הרב יצחק מאלעסק בסטאניסלאוו:

לרבינו נולד בימי נעוריו בן זכר, וחותרו
הקדוש רב 'שר שלום' מבעלזא זצ"ל קרא

תשואת חן למערכת מכון 'אור הצפון'

שהרשו לנו בעין יפה להדפיס מדור זו
שנדפס בקובץ אור הצפון חודש אלול תשפ"ה

ובחזא מחתי נברך 'ישר כח
להרה"ג ר' אליעזר פרידמאן שליט"א
י"ר 'מכון לב שמו' להוצאות ספרי רביה"ק
בעד הפעילות שסייע לנו

סיפורי צדיקים אצל סעודת מלוה מלכה

מוצאי שב"ק ראה תשפ"ה, בהכנסת אורחים בעיר האבות בעלזא יצ"ו

בתוכן

ימי חנוך • אריכת ימים • שלשלת הקודש • והציל את הדיבוקים • הדיבוק
בבארפעלד • בזמן התנאים • ניצוץ מרכיעו הקדוש • פותר החלום • זעהט נישט קיין
פיס • הצלת איש מאמערקע

למשל די **ישמח משה** געווען איין און אכציג,
בן פ"א שנה, די **ייטב לב** איז אלט געווען פינף
און זיבעציג, אבער רוב ווי די **רבי פון לובלין**,
ר"ר אלימלך פון ליזענסק, די **חידושי הרי"ם**
וכו'... די אלע זענען מער ווי פינף און זעכציג,
צו זיבן און זעכציג יאה, איז כמעט קיינער
נישט געווען.

שלשלת הקודש

ער איז געבוירן תק"ס, זיין טאטע האט
געהייסן ר' **שמואל פון בעלזא ז"ל**. ער איז
געוועהן א זוהן פון ר' **שמאי פון בעלזא**,
וואס ער איז געווען פון די תלמידים פון ר"ר
שמעלקא פון ניקלשבורג. ער איז געוועהן
א זוהן פון הגה"ק **רבי מאיר זי"ע** וואס איז
געוועהן א תלמיד פון הייליגן **בעש"ט הק'**
און ער איז נתפרסם געוועהן מיטן נאמען **"די**
קדוש פון בעלזא". די שלשלת היוחס פון זיין
משפחה האבן זיי געשטאמט פון הרה"ק ר'
יצחק אב"ד בעלזא, וואס ער איז געבוירן פון
א ברכה פון **ב"ח**.*

א' אלול - וועט זיין די יארצייט פונ'ם זיידן
די **הייליגע לב שמח** פון **אלעסק זי"ע** ועכ"י.

ימי חנוך

דער הייליגער **לב שמח** איז נפטר געווארן
שנת תרמ"ד. ער איז געווען 84 יאר ווען ער
איז נסתלק געווארן, כמנין **'חנו'ך**.*

אריכת ימים

אינטערסאנט, ס'קומט אויס אז ער איז
געוועהן ממש א **זקן נפלא** אין יענע יארן,
מ'קוקט אביסל יעדע וואך די יארצייטן (אצל
מלוה מלכה), און מ'רעכנט אויס ווי אלט יעדער
איז געווען וועט אויסגעקומען א חשבון, אז
רוב פון די **תלמידי הבעש"ט הקדוש**, ביז בערך
אין די תר"ע יארן, זענען נישט אלט געווען
מער ווי צווישן פינף און פיפציג און פינף און
זעכציג יאה, בערך אזוי לויפט די יארן. ממש
ווייניג זענען אלט געוועהן העכער זיבעציג,
גאר ווייניג זענען אלט געוועהן העכער אכציג,

הדיבוק בבארפעלד

א. די מעשה שטייט אין **ספר מראה אש**. שנת **תרמ"א** אין די שטאט **בארדפעלד**. האט געוואוינט דעם **גארליץ'ע רב** זוהן, הרה"ק **רבי משה'לע די ברדיוב'ע רב**.

פארציילט ער דער בעל מספר אזוי, איינמאל זענען זיי געזעסן נאכמיטאג, ביי א סעודה, איז אריינגעקומען א איד, **מאיר** האט ער געהייסן, ער איז געקומען פון א דערפל **קליטשוב**, וואס איז נעבן בארפעלד ער איז אריינגעקומען מיט זיין זוהן א בחור פון פערצן יאר אלט, און דער רבי משה'לע געבט אים שלום. און אזוי ווי ער געבט שלום פאר דעם בחור, ענטפערט די בחור "עליכם שלום בארדיוב'ער רב". פרגעט דער בארדיוב'ער רב, ווער רעדט דאס אזוי (אן קיין דרך ארץ)? זאגט דער מאיר, "מיין זון איז נעבעך קראנק", נעכטן שבת נאכמיטאג האב איך געזען אז ער איז מחלל שבת מיט די שיק, האב איך אים געגעבן א פאטש אויפ'ן פנים, איז ער אראפגעפאלן אויף דער ערד, און ער האט נישט גערעדט מיט מיר פון דעמאלטס אן, ביז מוצאי שבת נאך הבדלה.

און נאך, פארציילט דער מאיר, האט מען געהערט ווי ס'קומט ארויס א קול, און דער קול זאגט, "עטץ זאלסט וויסן זיין אז איך בין א **דיבוק**, און איך בעט ענק **פארטס מיט מיר קיין אלעסק צום הייליגן אלעסק'ער**". זאגט דער איד מאיר, ממילא בין איך געקומען צום רב זיך מיינען זיין וואס איך זאל טון, האט דער בארדיוב'ער רב אנגעהויבן צו רעדן צו דעם דיבוק, און ער זאגט אים, וואס עפעס ביסטו אריין אין דעם בחור? זאגט דער בחור, "ווען מיין טאטע האט מיר געשלאגן, האט מען

בדרך אגב אז מ'רעדט פון **ב"ח**, האב איך געהערט פונעם **טאטע'ן ז"ל**, איך בין אמאל מיטגעוועהן ווען ער איז געגאנגען מנחם אבל זיין א חשובע איד פון די קהילה וואס האט פארלוירן א קינד בחייו, ער האט געהאט א זון א חשובע בחור פון איין און צוואנציג יאר, וואס איז נפטר געווארן. איז דער טאטע אריינגעקומען צו אים מנחם אבל זיין, האט דער איד געזאגט אז זיין זוהן האט געהייסן נאך א זיידע א חשובע רב, האט אים די **טאטע ז"ל** דערציילט אז דער '**לב שמח**' האט געהאט א קינד וואס האט געהייסן **יואל** (ע"ש הב"ח), און ער איז נפטר געווארן, און ווען ער איז געוועהן אין די עלטער פון זיבן יאר איז ער קראנק געווארן און ער איז נפטר געווארן. און דער שווער די הייליגער **בעלזער רב** איז געקומען מנחם אבל זיין דעם טאכטער, און זי האט זייער געוויינט אויף דעם קינד. האט דער הייליגער בעלזער רב זיך אנגערופן צו דעם טאכטער, "וואס ארט דיך אז דער ב"ח איז געווען ביי דיר אין שטוב זיבן יאר". ער האט געדארפט עפעס נאך עפעס מתקן זיין דא אויף דעם עולם, האט מען אראפגעשיקט פון הימל דעם צו דיר אין שטוב. מיט דעם האט די טאטע איהם מנחם אבל געווען.

והציל את הדיבוקים

איך וועל קודם דערציילן דריי זאכן פון הייליגן לב שמח וואס איז געווען 'זייער גרויס' אין פאטרייבן דיבוקים, וואס כידוע האבן אסאך צדיקים האבן געשיקט דיבוקים צום הייליגן לב שמח. וואס די מעלה פון די דריי מעשיות איז אלעס האט נעמען, ממילא האט עס א ספעציעלע חשיבות.

א מורא'דיגע תירוץ, איין תירוץ אויף די אלע קשיות.

ס'איז נישט געווען קיין ברירה, זענען זיי געפארן, קיין **אלעסק** צום **לב שמח**, און ער האט פארמאכט די טיר, און ביז א האלבע שעה איז דער בחור ארויס געזונטערהייט. ער האט זיך אנגערופן נאכדעם אז דער דיבוק איז געווען א גרויסע נשמה.

בזמן התנאים

(ב) אין גארליץ האט געוואוינט א איד, ער האט געהייסן ר' **אברהם עלמאן**. ער פלעגט געבן אזעלכע סגולות פאר קראנקע מענטשן.

איין טאג אין שנת **תרמ"ד** דאס לעצטע יאר פונעם **הייליגן לב שמח**, אפאר וואכן פאר'ן הסתלקות, האט מען געברענגט צו דעם אברהם א **דיבוק** וואס איז אריינגעגאנגען אין איד. האט ער אנגעהויבן רעדן צו דעם דיבוק, האט דער דיבוק געזאגט, "ר' אברהם'לע, הער אויף צו מאכן די אלע לחשים וואס דו מאכסט. פאר מיט מיר קיין **אלעסק** צו צדיק ר' **העניך**, דארט וועל איך האבן א תיקון." ס'איז נישט געבליבן קיין לאנגע צייט, און אפאר וואכן ארום וועט ער נישט זיין מער אין דער וועלט. און איך מוז אנקומען צו אים, ווייל איינמאל האב איך אים פארשעמט, און כל זמן איך וועל אים נישט מפיס זיין, וועל איך נישט האבן קיין תיקון. און דאס איז געשען זייער א לאנגע צייט צוריק, **בימי חכמי המשנה, און דעמאלטס איז דער הייליגער לב שמח געווען א תנא**, און דעמאלטס האב איך אים פארשעמט. און ביז יעצט וואלגער איך מיר ארום בשממון ובתוהו, מ'האט מיר נישט געגעבן קיין מעגליכקייט איך זאל אים קענען

אגעגעבן רשות אז דער דיבוק זאל אין מיר אריינגיין."

האט דער בארדיוב'ער רב געזאגט, "אז דא אין באד (מרחץ) אין קוהה, איז דא דער צאנזער רב'ס א קינד, דער **קרייז'ער רב**, הרה"ק ר' **אהרן** האט ער געהייסן, אפשר זאל מען פראבירן גיין צו איהם". האט דער דיבוק געזאגט, "דער (צאנזער) [קרייז'ער] רב איז א גרויסער צדיק, אבער א טובה קען ער מיר נישט טון". דער בארדיוב'ער רב איז געווען אן אייניקל פונעם **ייטב לב**, זיין מאמע'ס טאטע, האט ער געזאגט, "נו גוט, וועלן מיר פארן קיין **סיגוט** צו מיין זיידן. האט דער דיבוק געזאגט, דער סיגוט'ער רב איז אויך א גרויסער צדיק, אבער קיין טובה קען ער מיר נישט טון". האט דער בארדיוב'ער רב געזאגט, "וועלן מיר פארן צום פעטער קיין **שינאווא**". האט ער געזאגט, "**מלאכים ושרפים ציטערן פון הייליגן שינאווער רב. מיט דעם אלעם א טובה קען ער מיך נישט טון**".

בין כך ובין כך איז צוזאמגעלאפן הונדערטער מענטשן, אנשים נשים וטף, און יעדער איז געוואלט קומען זעהן וואס ס'גייט פאר. צווישן דעם עולם איז אנגעקומען א איד, [דער בעל מספר שרייבט נישט ווער ס'איז געוועהן] און ער זאגט פאר'ן רב, "לאמיר מאכן א חרם אויף דעם דיבוק אז ער מוז ארויסגיין פון דעם בחור." דער איד האט געהייסן **נתנאל**. רופט זיך אן דער דיבוק, "**סאנעלע**, היינט קענסטו לערנען? ווען איך האב געלעבט, ווען איך בין נאך געווען א קליין יונגל, האב איך געקענט אסאך מער לערנען ווי דו קענסט היינט." און דער ברדיוב'ער רב האט אים געפרעגט אפאר קשיות, און דער דיבוק האט געזאגט

דיין ברודער? זאגט ער, פרעג נישט, ס'איז אריין געבער א **דיבוק** אין מיין ברודער, און ער האט אים שרעקליך מצער געווען. מיר האבן געוואוינט לעבן **בארדיוב**, זענען מיר געפארן קיין בארדיוב צום ברדיוב'ע רב. [דאס איז נישט די זעלבע מעשה פון פריער].

מיר זענען אנגעקומען, און ר' **משה בארדיוב'ער** האט זיך צוזאמגענומען מיט די דיינים אין ב"ד שטיבל, און זיי האבן געזאגט פאר'ן דיבוק אונז זעמער גוזר אז ער זאל ארויסגיין פון דעם בחור. האט דער דיבוק געזאגט, ווער זענט עטץ? האט זיך ר' משה'לע אנגערופן, דרך ארץ, איך בין צאנז'ער רב'ס אן אייניקל. האט דער דיבוק געזאגט, איך פרעג נישט אויף אייך, איך פרעג אויף די דיינים, וואס טוען זיי דא די עמי הארצים? און ער האט זיך אנגערופן, איך בין א תלמיד פון **רבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא**, און ווייל איך האב זיך ארויסגעשטעלט קעגן רבינו הקדוש, האב איך נישט קיין מנוחה ביז'ן היינטיגן טאג. ר' **העניך וואס וואוינט אין אלעסק ער איז א ניצוץ פון רבינו הקדוש**, ער קען מיך טוהן א טובה.

מ'האט געהערט וואס ער זאגט, האט מען נישט געהאט קיין ברירה, מען דארף פארן קיין **אלעסק**. האט מען אנגעהויבן צו מאכן הכנות צו פארן קיין אלעסק, און אזוי ווי מען האט אנגעהויבן מאכן די הכנות האט דער דיבוק אויפגעהערט צו פייניגן דעם בחור, אזוי פארציילט דער ברודער פאר'ן סעבענ רב. ווען האט געזען אז ער לאזט אים מנוחה, האט די משפחה געטראכט, גוט מען וועט

מפייס זיין. יעצט האט מען מיר געגעבן רשות אז איך זאל אריינגיין אין דעם מענטש, און איך זאל אים פארן מפייס זיין. בעט איך דך, "פאר מיט מיר קיין אלעסק." אזוי האט מען געטוהן, זיי זענען געפארן מיט איהם קיין אלעסק, און אויפ'ן פלאץ האט ער געהאט א ישועה.

ניצוץ מרבינו הקדוש

ג) אין בני ברק האט געוואוינט א איד, ער האט געוואוינט אין אויסטראליע א שטיק צייט, ער האט געהייסן הרה"ג ר' **אליעזר דוד פרידמאן** ז"ל. ער איז געוועהן א גרויסער בעל מספר געווען, ס'איז דא אפאר בענדער פון איהם **מפי ספרים וסופרים** על התורה און אויך מעשיות. ער פארציילט אז ער האט געהערט פון דעם **סעבענער רב** (הגאון ר' צבי קינסריכער ז"ל רב דהערמאנשטאטא סעבין). דער סעבענער רב האט געלערנט אויף דריי פלעצער. איינע פון די פלעצער האט ער געלערנט אין **האשאוויץ ביים באניאד'ע רב**, דער בעל **פרי השדה**. נאכדעם האט ער געלערנט ביים **ערוגת הבושם**, און נאכדעם אין **פרעשבורג ביים שבט סופר**.

ער פארציילט אז ווען ער האט געלערנט אין **האשאוויץ ביים באניאד'ער רב**, האט ער געהאט א חבר וואס ער האט געלערנט מיט איהם בחברותא. בין הזמנים איז יעדער אהיימגעפארן, און דער חבר איז אויך אהיימגעפארן. קומענדיגן זמן איז דער בחור זיין חברותא נישט צוריקגעקומען. ס'איז אדורך א יאר, האט ער געטראפן א ברודער פון דעם חבר. און דער סעבענער רב האט געפרעגט דעם ברודער, וואס איז געשען מיט

אים אריין געטראגן צום הוסיאטן'ער ז"ל. אזוי ווי ער איז אריינגעקומען צום הוסיאטן'ער, האט ער געזאגט אז ס'איז נישט קיין ברירה, דו אליין האט דיר פותר חלום געווען די חלום. און דו דארפט פארן קיין אלעסק, און אזוי האט מען געטוהן, און די לב שמח האט איהם אויסגעהיילט.

זעהט נישט קיין פיס

אמאל האט מען מחדש געווען די לבנה אים **אלעסק**, איז געשטאנען דארט א קליינטשיגער גוי, און ער האט אנגעהויבן צו טאנצן, און ער האט פרובירט צו שטערן. האט דער לב שמח געזאגט, ווער שטערט? האט מען איהם געזאגט אז א קליינע גוי שטערט, האט ער געגעבן א זאג, איך זעה נישט, ער האט נישט קיין פיס. אזוי ווי ער איז אוועקגעגאנגען פון דארט איז ער איז געווארן קראנק אויף ביידע פיס, ער איז געווארן אזוי קראנק, אז מ'האט איהם געמוזט אפשנייבן ביידע פיס, **און זיין גאנץ לעבן האט מען געוויסט אין אלעסק אז ס'איז דא א אלטע גוי וואס האט נישט געהאט קיין פיס, ווייל ער האט געטאנצט, און געשטערט קידוש לבנה.**

הצלת איש מ'אמעריקע

נאך איין מעשה, א מורא'דיגע מעשה. ס'איז אמאל געקומען א איד פון **אמעריקע**, אין יענע יארן, איז געקומען קיין אלעסק. אזוי ווי ער איז אריינגעקומען אין צימער פון 'לב שמח', איז ער אראפגעפאלן אויף דער ערד און ער האט גע'חלשט.

ווען ער איז ארויסגעקומען, האט ער געטיילט אסאך צדקה און ער האט פארציילט אז ער

פארן קיין **סטראפקאו**. דער **שינאווער רב** האט דעמאלטס געוואוינט אין סטראפקאו. אבער אזוי ווי ער האט געהערט ווי מ'רעדט שטילערהייט, אז מען פארט, קיין סטראפקאו, נישט קיין אלעסק. האט ער געזאגט, "עטץ מיינט מען וועט מיך אויספאפן?"

ערב שבת, ווען דער בחור האט זיך געפוצט די שיק, האט דער דיבוק גענומען דעם בחור און ער איז אנטלאפן מיט אים פון ברדיוב. ער איז אוועק געלאפן פינף דערפליך ווייט. מ'האט נישט געהאט קיין ברירה, מען האט אים צוריקגעשלעפט, און מ'האט געמוזט פארן קיין אלעסק. דער **לב שמח** האט נישט געמאכט נישט קיין גרויסע עסק, ער האט געזאגט, "ער זאל בלייבן דא". איין נאכט האט ער אים אריינגערופן צו זיך אין צימער, און ער האט איהם געזאגט ער זאל ארויסגיין דורכן מאכן לאך נעבן דעם אויג, און ער זאל ארויפגיין פון פענסטער. אזוי איז געווען, און דער איד האט געהאט א סימן נעבן אויג זיין גאנץ לעבן. (שפעטער נאך דעם מעשה איז דער איד געווען א נארמאלע מכובד'דיגער בעל הבית און זיין שטאט).

פותר החלום

איך וועל צוענדיגן מיט נאך אפאר מעשיות. ס'איז א איד איז א **הוסיאטן'ע** חסיד, וואס האט ער זיך גע'חלומ'ט, ווי ער איז געפארן קיין **אלעסק** צום **לב שמח**. ווען ער איז אויפגעשטאנען פון שלאף, האט ער פארציילט פאר'ן עולם, און ער האט געמאכט א ליצנות פון דעם חלום, ער האט געזאגט אז איך וועל משוגע ווערן וועל איך פארן קיין אלעסק. יענעם טאג איז ער משוגע געווארן, און מ'האט

האב מיך אויפגעוועקט, האב איך מיך מיישב
געווען אז איך מוז פארן קיין אלעסק. בין איך
געקומען געפארן פון אמעריקע קיין אלעסק,
און אזוי ווי ער איז אריינגעקומען, האט ער
באמערקט אז דאס איז דער זעלבער וואס
ער האט געזען אין חלום, און פארדעם ער
איז צוזאמגעפאלן.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

איז געווען א חולה מסוכן הנוטה למות, און די
דאקטוירים האבן געזאגט אז ער איז פארטיג,
ס'איז געענדיגט זיין לעבן. **האט ער געזעהן
אין חלום, ווי ס'שטייט א מענטש און זאגט
אויף איהם, אז ער דארף נאך לאנג לעבן.** תיקף
ומיד, יצא זכה בדיניה, האט ער געפרעגט ווער
איז דער מענטש, האט מען איהם געזאגט אז
דאס איז **דער אלעסק'ער**. זאגט ער, אזוי ווי איך

דברי תורה

של"ם פרשת ראה תשפ"ה דברי הכנה לקראת חודש אלול, ועניני תשובה בעיר האבות בעלזא יצ"ו

בתוכן

חודש אלול הכנה לחודש תשרי • חומר חטא האדם שאינו חוזר בתשובה • העונש על חסרון התשובה קשה מן העונש על החטא עצמה • בינוני אם עשה תשובה נחתם לחיים וכו' – אבל אם לא עשה תשובה אף כל מעשים טובים לא יכריעו את הכף לזכות • חודש אלול מתנה טובה היא מאת הקב"ה בטרם הגיע יום הדין הגדול והנורא • את הברכה אשר תשמעו ס"ת תורה – עיקר ההשפעה והדביקות בהשי"ת היא ע"י עסק התורה • עצם ההתרחקות מהבורא ע"י החטא היא העונש על החטא • היום א"ל עשה כך למחר א"ל עשה כך – והחכם עיניו בראשו שלא להתפתות אפילו על משהוא

חודש אלול הכנה לחודש תשרי

א. בפרשתן (יא כו) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. דקדק באור החיים הקד' (ד"ה ראה) כוונת אומרו 'אנכי'. כמו"כ ראוי לדקדק בכוונת תיבת 'היום' שלכאורה מיותרת היא, כי היה לו לומר ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה.

ב. בבעל הטורים כתב (ד"ה את הברכה) את הברכה אשר תשמעו ס"ת תורה, ונראה לומר הכוונה בזה.

ונראה לענינינו הנה היום הזה כבר בירכו את חודש אלול, ואנו דורכים על מפתן פתח הימים הקדושים, הווה מרגליה בפומיה של הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע בשם אביו המיטעלער בלעזער רב זי"ע, כי מצינו טרם כל קיום מצוה שצריך לזה הכנה דרבה, כגון בערב פסח במצוות ביעור חמץ ואכילת מצה, הלא יגיעים עבודה רבה לביעור כל החמץ מרשותו וכן באפיית המצוות ללא שום חשש וכדו', וכן בשאר כל המצוות אם הדלקת נר חנוכה וכו'. והכי נמי בעמדינו לקראת חודש תשרי בה מקיימים מצוות

לא רצה להאמין לדברים אלו, אולם בליט ברירה הוצרך להעמידם לדין.

והנה אף שהודיע והזמין את שריו למשפט לעמוד בדין לפניו, מ"מ טרם הגיעם אל המשפט שלח עליהם שליח לבקש בשמו: אם אכן ידכם במעל הזה, הלא בדרככם אל בית המלוכה נמצא נהר גדול, אנא מכם השליכו את כל הכסף והזהב אל תוך הנהר, וכאשר תגיעו לארמון המלוכה לא אמצא את האוצרות בידכם וברשותכם, ותמורתם אתן לכם אוצרות אחרות במקומם וכי כלום חסר מבית המלך.

ובך הווה, ובדרכם למשפט השליכו רובם ככולם את כל האוצרות הגנובים אל הנהר, מלבד שר אחד מאותם השרים אשר לא עשה כן, אלא הניח כל גניבתו בידו ונעמד כך למשפט, ואכן כשמשמשו באמתחת כל השרים לא מצאו שום אוצר, כי אם באמתחת אותו שר שלא השליך את גניבתו מתחת ידו.

ויען המלך אל השר: הנה חטאת השניה קשה מן הראשונה, כי אף שלא התגבר על חטאתו הראשונה ותאוותך גברה עליך ובראותך לעיניך אוצרות כסף וזהב לא יכולת עמוד לנפשך והבאת אותם לרשותך, הנה באמת על חטא זה היה מגיע לך עונש גדול, אולם מתוך אהבה וידידות נתתי לך דרך להימלט ולהיפטר מן העונש, ובכל זאת ברוב חוצפה ועזות לא מיהרת המלט לנפשך, ועדיין הנך עומד במרדך למעול מעל באוצרות המלך, והנחת אותם תחת ידך, הרי עונשך מפורשת.

ומכאן השל"ק כי כדבר הזה אומר הקב"ה לבן אדם: אכן יצרך מתגבר עליך ונכשלת בעוונך, אולם אחר שנתתי לך

שופר תשובה לולב וסוכה וכו', נתן לנו הקב"ה חודש ימים היא חודש אלול שהיא הכנה לכל חודש תשרי ולכל מצוותיה.

חומר חטא האדם שאינו חוזר בתשובה

והנה עיקר חצי חודש הראשון של חודש תשרי הוא מצוות תשובה, ולמצווה זו צריכים להתכונן בימי חודש אלול. וענין התשובה כבר המשיל **רבינו יונה** בספרו **שערי תשובה** (שער הראשון) בשם המדרש (קהל"ר פ"ז ס"י לב) משל לכת של ליסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, ופרצו ויעבור, ונשאר אחד מהם, בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה לפניו והאיש עודנו עצור, ויך אותו במכהו, אמר לו קשה יום! הלא המחתרת חתורה לפניך ואיך לא מיהרת המלט לנפשיך? כן ממש אם נפל אדם בפח היצר והוא אסור באזיקים בחבלי היצר הרע, הלא הקב"ה חתר לו מחתרת ונתן לו מצות תשובה כדי שיוכל לשוב ולהתקרב אליו, נמצא כי המאחר תשובתו שוטה ורעתו רבה כי איך לא ימלט לנפשו כאשר מחתרת חתורה לפניו.

העונש על חסרון התשובה קשה מן העונש על החטא עצמה

ובספר לב שמח (עניני תשובה) הביא דברים אלו, ואח"כ הביא משל כעין זה **מהשלה"ק**, משל לקבוצת שרים אשר שימשו בארמון המלך, שגנבו אוצר רב מאוצר המלוכה, וכשנתוודע המלך על הגניבה, והתחיל לדרוש מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו ליבו לעשות כן, נתוודע שאינם אחרים מידידיו ושריו, ואף כי המלך

ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכיפורים, זכו נכתבין לחיים לא זכו נכתבין למיתה. **וברמב"ם** (הלכות תשובה פ"ג ה"ג) כתב שהבינוני תולין אותו עד יום הכיפורים אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה. ודקדקו המפרשים וכי לא עשה תשובה מדוע נחתם למיתה, הלא הבינוני שמעשיו מחצה על מחצה הוא, הלא רב חסד מטה כלפי חסד, וכיון שיוסיף עשות מצוה אחת, הלא יטה את הכף לזכות.

ובתנ"י לבאר הענין כי בעשרת ימי תשובה אשר עליו אמר הכתוב (ישעיה נה ו) דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב, הלא ימים קדושים ונשגבים אלו מסוגלים לאדם שיוכל לשוב בתשובה שלימה ולהתקרב לפני הקב"ה, כיון שבימים אלו פושט הקב"ה ידו לקבלו ולקרבו אליו, ולכן האדם אשר אינו חוזר בתשובה, אף אם יוסיף לעשות מעשים טובים ומצוות רבות, מ"מ כיון שלא עשה תשובה עדיין לא יוכל להכריע את הכף לזכות, כיון שעבירה גדולה היא בידו שאינו שב בתשובה בעת שהקב"ה נותן לו הזדמנות להתחרט על מעשיו הרעים וחטא גדול זה מכריע את כל הכף לחובה, וח"ו יחתם למיתה, כי מה יועילו לו מעשיו הטובים כאשר אינו חפץ להתחרט על מעשים הקודמים.

ובן מצנינו אצל אדם הראשון כאשר חטא ונתגאה על הקב"ה מעשות תשובה

השפיל אותו וגרשו מגן עדן (במדבר פ"ג ס"א), ומבואר שעונשו הגיע עליו בשביל שלא עשה תשובה. וכן אצל ירבעם בן נבט אמרו חז"ל (סנהדרין רב). שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואתה

מצות תשובה שתוכל לשוב להתקרב עלי, ואינך חוזר בתשובה, הלא לאותו שר חצוף דמית, אשר אינו חס על כבוד מלכו ואינו מקיים מצוות המלך אשר נתן לו דרך פליטה לטובתו, ומשאיר האוצרות הגנובות תחת ידו.

ועל דרך זה איתא **בספרים הקדושים** לבאר מאמר הכתוב (איכה ג מב) נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת, כי אף אם נכשל האדם בעוון מחמת היצר הרע הנוצר בקרבו תמיד, מ"מ דבר זה שעדיין לא שב מטעותו ואינו חוזר בתשובה הלא דבר זה קשה וחמור מן העבירה עצמה, בהיות שיש בידו לתקן את פגמו ולשוב ולהתקרב אל ה', וזהו כוונת הפסוק **נחנו פשענו** - בחטא, ומרינו - שלא שבנו בתשובה, ועל דבר זה - **אתה לא סלחת**, כי מה שהוא עדיין עומד במרדו ואינו חוזר בתשובה קשה יותר מן העבירה עצמה, כי אף אם נכשל בחטא מ"מ בידו לתקן ע"י תשובה והוא לא תיקן. וכן מתאמרא בשם הרה"ק ר' **בונים מפרשיסחא זי"ע** כי דבר זה שאינו שב בתשובה אחר החטא, היא חמור יותר מן החטא עצמה, כי על החטא עצמו אפשר ללמד עליו זכות שיצרו מתגבר עליו בכל יום.

בינוני אם עשה תשובה נחתם לחיים וכו' - אבל אם לא עשה תשובה אף כל מעשים טובים לא יכריעו את הכף לזכות

הנה אמרו חז"ל (ראש השנה טז:) שלשה ספרים נפתחין בראש השנה אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים, צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין

הקדושים הבאים עלינו לטובה, ונוכל להתעורר ולשוב ולהתקרב אל בוראינו. והנה כאשר אנו זוכים לסבב במקומות קדושים אלו, הנה המקום והזמן גרמא להביא לנו ישוב הדעת להתבונן בימים העומדים לפנינו - חודש שלם של הכנה והתבוננות לקראת ימי הדין. וכדי שיבין האדם את חומר הענין יתבונן נא בדבר זה אם לא עלינו ולא עליכם נקרא אחד לפני השופט לדנו על חייו, הלא כמה היה מתכוון לכך, כמה עורכי דינים ומליצי יושר היה מזמין לפניו שיעדיז עליו לטובה בעת המשפט, כמה שעות על גבי שעות היה עמל כדי שיזכה בדין. ואף הקב"ה לקראת יום הדין הגדול והנורא נתן לנו חודש ימים להתכונן לדין, ועלינו אין מוטל אלא לעשות חשבון הנפש איך עברו עלינו כל ימות השנה, וכיון שישכיל האדם וישיב אל ליבו דבר זה הלא תקוויתו ותפילתו לפני אדון כל שזכה להתברך בשנה טובה ומבורכה.

**את הברכה אשר תשמעו ס"ת
תורה – עיקר ההשפעה והדביקות
בהשי"ת היא ע"י עסק התורה**

והנה כתב בסידור **לב שמח** בביאור נוסח התפילה השיבנו אבינו לתורתך וכו' והחזרינו בתשובה שלימה לפניך, כי תשובה הוא נוטריקון תשוב ה', כלומר שתשובה היא ע"י חמישה חומשי תורה פ"י שיהיה דבוק בתורה הקדושה, כי הע"י שיהיה האדם דבוק בתורה ועבודה הלא ירגיש בהתנהגותו המעולה והנשגבה שהיא רוחנית יותר, ויתקרב בזה אל הקב"ה ולא ירדוף אחרי הגשמיות וההבל.

ולדידן אפשר לומר כי בעת הנסיעה הלזו המתמשכת כמה ימים, הלא הגשמיות

ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו מי בראש, בן ישי בראש, אי הכי לא בעינא, ומבואר ג"כ שלא נטרד לגמרי אלא כשלא רצה לנצל הזדמנות שנתן לו הקב"ה להתחרט על מעשיו הרעים.

ובבחינה זו אפשר לבאר לענין שמיד בתפילת ערבית במוצאי יום הקדוש אומרים ברכת סלח לנו, והקושיא מפורסמת דהלא הקב"ה מחל עכשיו על כל עוונות בית ישראל ונטהרו כלל ישראל מחטאם, ותפילה זו מה זו עושה. אמנם על פי הנ"ל אפשר לומר, כי דבר זה עצמו שעברו כל ימי חודש אלול וראש השנה ועשרת ימי תשובה, ועדיין לא עשה תשובה, הנה דבר זה בלבד נחשב לחטא על שאן מנצלים את ההזדמנות שנתן הקב"ה לשוב בתשובה, ועל דבר זה בלבד צריכים כפרה.

**חודש אלול מתנה טובה היא
מאת הקב"ה בטרם הגיע
יום הדין הגדול והנורא**

הנה אנו דורכים על מפתן חודש הרחמים והסליחות חודש אלול, ימי עת רצון וזמן מיוחד שנתן לנו הקב"ה חודש שלם להתבונן במעשינו, באיזה מקום אנו עומדים, ואיך עבר עלינו השנה האחרונה ברוחניות ובגשמיות, ואיך יראה השנה הבאה, הכל תלוי בחודש אלול וימי הרחמים ורצון, וכבר ידוע מאמר הצדיקים שאפילו דגים שבים רועדים, היו מהצדיקים שעסקו בחודש זה בספר הקדוש **ראשית חכמה** בו מבואר חומר הפגם הנעשית ע"י החטא.

ועשה הקב"ה חסד ורחמים עם עמו ישראל שנתן לנו חודש אלול חודש שנוכל להתכונן בהכנה דרבה לקראת הימים

שיצא למלחמה על שונאו ונתגבר כח השונא והפיל הרג רב מצבא המלך, ועמד המלך וחקר פשר הדבר שהביאו לידי מפלה זו, עד שנתוודע שהרבה מחיילי צבאו רגילים לשנות משקאות המשכרות, ואף בצאתם למלחמה לא נמנעו מזה, ולכך לא יכלו להילחם כראוי. ומשכך הכריז המלך בכל רחבי מלכותו על איסור שתיית משקאות המשכרות, והעובר על כך יענש בחומר הדין.

פעם אחת ביקש המלך בעצמו לבדוק בתוככי העיר אם מקיימים את גזירתו, וכשנכנס אל תוך העיר אכן מצא לתדהמתו כנגד עיניו שיכור אחד המתגולל באחד האשפות מרוב שכרותו, וניגש אליו המלך, ומרוב פחדו פג יינו ונח דעתו משכרותו, ושאלו המלך: מדוע אתה עובר על דת המלך, וכי אינך חושש על העונש העתידה לבוא עליך? השיב האיש למלך: אכן באמת רצוני כי עז לקיים את גזירת המלך, אולם כיון שחביבים עלי משקאות אלו ולהוט אני אחריהם, על כן לא יכולתי להתאפק מלשתותם.

כאשר שמע המלך את דבריו ביקש ממנו להגיש לו מהמשקה החביבה עליו מאוד, לראות אחר איזה משקה הוא להוט כ"כ עד כדי כך שהוא מוכן לסבול עבודה יסורי העונש העתידה לבוא עליו. אולם תיכף כשטעם המלך את המשקה פלטו מפיו מרוב חריפותו, ופנה אל שריו ויאמר אליהם שאל יענישו את בליעל זה, כיון שכבר קיבל את עונשו הראוי לו, שהרי אין לך עונש גדול מכך שלהוט אחר משקאות חריפים הנותנים טעם לפגם, ואח"כ מתגולל באשפות בתכלית השפלות והבזיון, והרי הוא מדוכה ביסורים מהשתיה עצמה, ודי לו בזה העונש.

ג"כ מעוטה, כי אין ישנים כרגיל ואין אוכלים כרגיל, והרגשה זו היא הרגשה של התעלות ודביקות בהשי"ת, ומרגישים עצמינו פחות מגושמים מכל אחד בביתו על המנוחה ועל הנחלה, והוא משום שדבקים יותר ברוחניות, והעיקר מגעת על ידי עסק התורה הקדושה כמרומז בתשוב ה' כנ"ל.

על דרך זה נבוא לבאר מאמר הכתוב בפרשתו ראה אנכי וגו', על פי הא דאיתא בספה"ק **דגל מחנה אפרים** כי תיבת 'אנכי' מרמז על התשובה, וזהו ביאור ראה אנכי נותן לפניכם היום, פי' שהקב"ה נתן לבני ישראל ענין 'אנכי' שהיא התשובה, לפניכם היום, פי' לפני וטרם הגיע היום הגדול והנורא היא יומו של ראש השנה, וכמבואר בזה"ק (ח"ב לב:) 'היום' דא ראש השנה, כי אם ישכיל לדבר אז תהא **ברכה** שיהיו נכתבים ונחתמים לחיים, ואילו חלילה אם לא ישכיל להבין את זאת תהיה ח"ו קללה שיהיו נכתבים וחתמים להיפוך ח"ו.

ועל דבר זה רמז בבעל הטורים את הברכה אשר תשמעו שהיא ס"ת תורה, כפי שנתבאר שע"י הדביקות בתורה הקדושה בקביעת עיתים לתורה, וכן כשמוסיף והולך בעסק התורה מידי יום ביומו, ובפרט בחודש אלול, הנה דבר זה פותח לאדם דרך תשובה והתבוננות שיוכל לשוב בתשובה שלימה ולהתקרב אל השי"ת.

עצם ההתרחקות מהבורא ע"י החטא היא העונש על החטא

כבר המליץ הרה"ק **מצאנו** זי"ע ביום הושענא רבא מליצה ישרה להמליץ טוב על בני ישראל, משל למה הדבר דומה למלך

פולין, המתינו לשמוע מה יאמר נשיא המדינה אם מוכן לוותר עליה ולמוסרה לה'דייטש'ן או לאידך לצאת למלחמה, ואכן תשובתו לא איחרה לבוא שאינו מוותר עליה כלל, כי אין מחשבת ה'דייטש'ן רק על דאנציג, אלא עיניהם נשואות על עיר ווארשא, ואם יתן להם להיכנס לדאנציג יוסיפו לבקש גם את עיר ווארשא שהיא עיר הבירה של מדינת פולין, ולולי עיר ווארשא מה יש להם מכל הממשלה, וכיון שילחם עמיהם על עיר דאנציג, גם לא יוכלו להגיע אל עיר ווארשא.

והפטירו הבעלי מוסר במוסר השכל, כי כן ממש מתנהג היצר הרע המבקש מן האדם רק דבר קטן שיוותר על דבר קטן זה ועל דבר קטן זה, אולם כאשר ישכיל האדם לדעת כי כוונת היצר הרע להגיע לכבוש את עיר ווארשא, כלומר למשול כל כולו על האדם ולכבוש תחתיו ולהפילו ברשתו, הלא אם יוותר חלילה על דבר קטן, ימשיך לכבוש הלאה והלאה עד שלא יוכל להיפטר ממנו, וכמאמר חז"ל (נדה יג:) היום אומר לו עשה כך למחר אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו לך עבוד עבודה זרה.

ומתנה טובה נתן הקב"ה לעמו ישראל שעוזר ונותן לאדם כוחות הנפש להתגבר על פתוי היצר, ובפרט בימי חודש אלול, כמו שהארכנו כבר, וכה התפלל הרה"ק **מבעלזא זי"ע** 'הלואי הלואי זאלן מיר קענען דאווענען צום באשעפער', דהלא בעת התפילה כמעט שאיננו יודעים מה להתפלל לפני אדון כל, כי מה אנו מה חיינו, וברגע קט לא יוכל האדם חלילה לנוע ממקומו, על כן אף אנו תפילתנו לפני הבורא כל עולמים שנוכל להתכונן בהכנה הראויה לקראת ימי

ויסיים הרה"ק מצאנו את הנמשל, שכן הדבר ממש אצל עובר עבירה המתרחק מבוראו, וכמה גדלה הבושה והחרפה בשמי מעל על דבר מעשה העבירה, והרי דבר זה עצמו שנתרחק מבוראו מחמת החטא, וגופו קשה עליו ומרה כלענה על שטימא את נשמתו הקדושה, ועל המסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים שנוצר ע"י החטא, א"כ מה צריך עוד לעונש.

ולדידן בימינו אלה אפשר להוסיף ולומר לגבי הכלים הטמאים אשר כל מי שיש לו איזה שייכות עם הכלים הטמאים הלא הוא יעיד על עצמו בכל פעם שהוא ניגש לכלי טמא זה כמה הוא מתרחק מאת הבורא וכמה הוא מתגשם רח"ל, וכל כמה שמתרחקים מזה כן יתוסף אצלו קדושה והתעוררות וקרבת אלוקים.

מימרא מתאמרא בשם הרה"ק ר' ברוך'ל **ממעזיבו זי"ע** לבאר המקרא (דברים יב) ועתה מה ה' אלוך שואל מעמך כי אם ליראה, כי הלא ידוע דין ד' שומרים שומר חנם שומר שכר שואל ושוכר, שהשואל חייב אפילו באונסין, וזהו הכוונה ועתה, כי אין ועתה אלא לשון תשובה, וכאשר ישוב האדם בתשובה ויקיים מצוות ה' אזי יעשה את הקב"ה כשואל, הנה יזכה שיהיה הקב"ה אליו בבחינת שואל שחייב אפילו באונסין.

היום א"ל עשה כך למחר א"ל עשה כך – והחכם עיניו בראשו שלא להתפתות אפילו על משהוא

עובדא מסופרת בפי הבעלי מוסר, כי בשעת מלחמת העולם כאשר רצו הדייטש'ן לכבוש את עיר דאנציג שבמדינת

יעזור השי"ת שנזכה כולנו לשוב בתשובה שלימה, וישפיע הקב"ה עלינו בני חיי ומזוני רוויחי וסייעתא דשמיא ופרנסה, בנים בריאים ושלמים ברוחניות ובגשמיות ההולכים בדרך התורה והיראה, כברכת כל אחד ואחד, ולהיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים גמורים, ולכתיבה וחתימה טובה עדי נזכה לשמוע קול שופרו של משיח בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

החרמים והרצון, ובפרט בעמדינו במקומות קדושות אלו לשפוך שיח עבורנו ועבור בני משפחתנו, יעזור השי"ת שנוכל להתפלל תפילה שלימה לפניו, ולומר 'א אמת ווארט פארן אייבערשטן', {תפילה זו היה ג"כ מרגלא בפומיה של הרה"ק **מסאטמאר זי"ע**}, ובכך נוכל להתדבק ולהתקרב אל השי"ת.

של"ם פרשת שופטים תשפ"ה

בתוכן

ושפטו את העם משפט צדק • הדיינים בבית דין של מעלה הלה המה הצדיקים שבכל דור ודור • כמה עובדות בהם מצינו צדיקי הדורות דנים בבית דין של מעלה • יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום • לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך • חובת העסק בספרי מוסר בכל יום ובפרט בחודש זה

וזהו ושפטו את העם משפט צדק, שיהיו מלמדין זכות על הדור, ע"כ.

ושפטו את העם משפט צדק

הדיינים בבית דין של מעלה הלה המה הצדיקים שבכל דור ודור

עוד זאת נקדים מה דאיתא בספר **שער יושכר** (חודש תשרי מאמר תקע בשופר אות כו) **להרה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע** מה ששמע מאנשים ששמעו מפה קדשו של הרה"ק **בעל הבני יששכר זי"ע**, שפעם אחת באחד מהימים הקדושים של חודש תשרי, זעק הבני יששכר: איך יכולים המלאכים להיות בית דין של מעלה ולשפוט אותנו, וכי יש להם השגה מדאגת הפרנסה שלנו? או לאידך מהיצר הבוער בקרבינו תמיד בעולם הזה וכדו'?, אלא בעל כרחך שבית דין של מעלה היא מנשמות הצדיקים שכבר עלו לעולם העליון ויודעים צערם של בני ישראל, ועל כן יכולים הם לדון ולשפוט אותנו.

אולם המשיך הבני יששכר ואמה, כי עדיין לא די לנו בזה, דהלא הימים עוברים

בפרשתן (טז יח-כא) שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטך ושפטו את העם משפט צדק וגו', לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך וגו'. יש לדקדק בטעם ציווי התורה איסור נטיעת עץ אצל המזבח בסמיכות לציווי שופטים ושוטרים וגו', ומה שייכות שני דינים להדדי.

ונראה לבאר בהקדם הא דאיתא במדרש (תנחומא ס"ד ד) ושפטו את העם משפט צדק, שיהיו מטין את העם לכף צדק, אמר ר' יהודה בר שלום שיהיו מטין ומלמדין עליהן זכות לפני הקב"ה ממי אתה למה, מגדעון בן יואש, שבימיו היו ישראל בצרה, והיה הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות ולא היה מוצא, שהיה הדור דל במצוות ובמעשים, כיון שנמצא זכות בגדעון שלימד עליהם זכות מיד גילה עליו המלאך, שנאמר (שופטים ו יד) ויבוא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכרך זה, בכח זכות שלימדת על בני,

בסעודת שבת קודש אמר הרה"ק זי"ע להגבאים שיעמידו יין על השולחן עבור העשיר הזה, והגבאים שידעו שכבר נפטר מן העולם, חשבו שרבינו לא ידע מזה, על כן שתקו ולא דיברו כלום, אולם הרה"ק זי"ע אמר להם פעם שנית שיעמידו יין על שולחנו בשם העשיר הזה, אז הבינו הגבאים שבהכרח צריכים להודיע לרבינו מפטירתו, וכן עשו והודיעו להרה"ק זי"ע שכבר נפטר האיש ההוא מאז, ויהי כאשר שמע דבריהם ענה ואמר להם: אתם סבורים שאני אני יודע מזה, גם אני יודע מזה בטוב, אולם הטו אזניכם ושמעו לדברי את אשר אספר לכם:

הנה בשמים ממעל ישנם שלשה בתי דינים, אחד בית דין של מלאכים הקדושים, השני בית דין של צדיקים שכבר נפטרו לחיי העולם הבא, והשלישי היא בית דין של צדיקים שעודנם חיים כעת בעולם הזה, והסדר הוא כך: תיכף לאחר שהאדם מסתלק מעוה"ז, מוליכין אותו בראשונה לעמוד לדין לפני ב"ד הראשון היינו של המלאכים, ושם דינו חמור מאד כי הם לא טעמו מעולם טעם חטא ויצה"ה, ואינם מבינים כלל איך יוכל אדם אשר הוא קרוץ מחומר נבזה ושפל לחטא אפילו חטא כל שהו כנגד רצון השי"ת, ולכן אצלם כל הגיהנם וכל העונשים והיסורים אינם מספיקים שיהיה גמול ותשלום אפילו לחטא כל שהו.

ואם האדם הוא בר דעת ויש לו ג"כ סייעתא דשמיא, הרי הוא מעתיר ומבקש שיעמידו אותו לדין לפני הבי"ד היושבים במעלה השניה היינו הצדיקים שכבר נסתלקו לחיי עוה"ב, והגם שהם גם כן מחמירים הרבה, יען שכבר נסתלקו מן העוה"ז ואינם זוכרים כלל טרדת עוה"ז והבליו והמניעות

והצדיק כבר עלה למרום לפני ימים רבים, וכאשר האדם שחטא עולה לעולם העליון, אזי הדיינים שהם הצדיקים שעלו כבר לבית דין של מעלה, נרגז גם הוא על חטאי בני אדם, כיון שכבר שכחו נסיונות בני אדם קרוצי חומר בעולם הזה, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין לו:) אין משיבין זקן בסנהדרין, והיינו טעמא כיון שכבר שכחו צער גידול בנים, ומתאכזרים יותר, וכן בבית דין אף הצדיק לא יוכל לשפוט אחר שכבר עבר זמן רב מאז שהיה חי בעולם הזה.

ובזה מבאר המנחת אלעזר נוסח התפילה (סנהדרין עא ט) אל תשליכני לעת זקנה, פ"י אל ישליכנו הקב"ה ביד הצדיקים הזקנים שכבר נפטרו מן העולם הזה לפני זמן רב, כיון שכבר שכחו את מעשינו וצערינו והנסיונות בעולם הזה, וידונו אותנו בכל חומר הדין.

כמה עובדות בהם מצינו צדיקי הדורות דנים בבית דין של מעלה

ואכן כדברי הבני יששכר מצינו במשך הדורות כי צדיקי הדור המה ידונו בעולם העליון עבור אנשי דורם, וכן מסופר בספר **התגלות הצדיקים** [נדפס לפני למעלה ממאה שנה] עובדא נוראה דהוה אצל הרה"ק ר' ישראל מרוז'ין זי"ע שהיה מנהג שכאשר היו צריכים יין על שולחנו הקדוש ולא היה איש ראוי לזה, היו הגבאים מעמידים יין על חשבון העשירים, אף אם לא היו העשירים אז שם.

חיה שם עשיר אחד אשר כמה פעמים צוה הרה"ק זי"ע להעמיד יין על שולחנו בשמו. ויהי כאשר עבר וחלף זמן רב אחר פטירת העשיר הנ"ל קרה מקרה שפתאום

מבואר **בכסף משנה**, והשטן רצה לדחוף אותי באמרו: מה לך להתערב במשפט ב"ד העליון, ואמרתי פסוק יגער ה' בך וגו' (זכריה ג ב), וגם כי הלא נשאלתי על זה ונדרשתי לאשר שאלוני, ויצא הפסק לפטרו, עי"ש עוד מה שכתב בענין המקור של הכסף משנה עי"ש.

ובן מוספר עובדא דהוה אצל הרה"ק **בעל הייטב לב זי"ע** [מובא בספר **זכרונם לברכה**] שפעם אחת באחד מלילי חנוכה הלך הייטב לב למקום לינת תלמידי ישיבתו להשגיח על מעשיהם, ומצא כמה תלמידים שמשחקים בקארט"ן, ויגש הייטב לב לאחד מהם ושאלוהו: האם גם אתה משחק? ויחדד התלמיד ההוא מאוד עד שנשבת ממנו כח הדיבור לזמן מה.

לאחר מכן נגשו חבריו של הבהור וביקשו ממנו לידע מהו פשר הדבר שנחרד כל כך עד עמקי נשמתו, כמו"כ מדוע לא ניגש רבינו הייטב לב אלא אליו ולא לשאר בחורים, ויספר להם דעובדא דהוה הכי הוה:

בשנה זו בליל ראש השנה כאשר באתי אל השולחן הטהור של רבינו הייטב לב נפלה אלי תרדמה, והנה אני רואה בחלומי את עצמי יושב לפני ב"ד של מעלה והם ביקשו לדון אותי למיתה ה' ירחם, אך אמרו כי מאחר שהנני תלמיד של הייטב לב והוא מחברי הבית דין של מעלה, לכן יש לשאול את פיו לפני שיחרצו הדין למיתה, וכן עשו וקראו את הייטב לב, והוא המליץ טוב בעדי שעדיין לא השארתי דורות אחרי, וקיבלו הבית דין את דבריו, ודנוני לחיים טובים. וזו היתה כוונת רבינו האם אחרי ראותי כל זאת עדיין מלאני ליבי לשחק במשחק פסול זה, ונחרדתי עד עמקי נשמתי, בראותי שלא

הגדולות שיש בזה העולם, עם כל זה לעומת ב"ד הראשון של המלאכים הם מקילים גדולים כמובן.

ואם יש לאדם עוד יותר סייעתא דשמיא אז יש לו שכל לבקש שיצמידו אותו לדין לפני ב"ד השלישי היינו הצדיקים שעודנם חיים כעת בעולם הזה, ומכירים היטב את טרדת עוה"ז וגודל יצה"ר הסוער ובווער כאש בלב כל אחד ואחד, והם מקילין הרבה והרבה.

אז קם הרה"ק זי"ע על רגליו ואמר בזה הלשון: גלוי וידוע שאני אחד מב"ד של מעלה השלישי, לכן כאשר היה סייעתא דשמיא להאיש הנ"ל ופעל שיוליכו אותו לפני ברצוני לעשות לו טובה, כיד ה' הטובה עלי, ולכן תצמידו יין עבודו, זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

עוד עובדא בענין זה כתב המרש"ם **מבערזאן זי"ע** בהקדמתו לספר **תכלת מרדכי** (בן יכבד אב) מה ששמע מאביו, ואח"כ מצא אותו בכתבים שלו, וכך מובא שם: פעם אחת חלם לי בחול המועד סוכות בהיותי ישן בסוכה שהייתי לפני ב"ד של מעלה, וראיתי שישבו כחצי גורן עגולה, והביאו איש אחד לדין שעבר עבירה שחייבים עליה מיתה בידי שמים, אלא שהיה שם ב' דעות אם חייבים מיתה על עוון זה או לא, והיו מיימינים ומשמאילים, ונחלקו אם בספק פלוגתא של פוסקים יש לפטור בידי שמים דספיקא כלפי שמיא ליכא, והשטן כמובן היה עומד לשטנו.

ושמעתי קול שאמרו: נשאל לב"ד של מטה, ושאלו אותי על זה, והשבתי כי גם בדיני שמים פטור מספק, ושכן

לנסינות של הדורות הקודמים, והדברים נראים בחוש שכן הם פני הדברים.

ובזה יבואר כי מה שנתבאר שהצדיקים שכבר נפטרו מן העולם לפני זמן רב שוכחים את צערם, לא על שכחה ממש נתכוונו, כמו שאמרו חז"ל שאף לעתיד בוא יתמהו בעצמם איך היו יכולים להתגבר על הר גבוה כזה, אלא שכוונת הדברים כך הוא, דכיון שכבר נפטרו מן העולם לפני זמן רב, הלא ביני לביני כבר נתחדשו נסיונות רבות אשר צדיקים שבדורות הקודמים לא טעמו קושי וצער הנסיונות הללו כלל, ועל כן אף כי באמת זוכרים את צערם שעבר עליהם בנסיונותיהם ומהאי טעמא יבכו לעתיד לבוא, מ"מ גם הם אינם יכולים לדון בני אדם שבדור הזה כיון שהם לא טעמו את צער הנסיונות שבדור זה, ולית מחשבה תפיסה בהם כלל, ועל כן מחמירים בדינו של אדם בדור שלאחריהם כי אינן מבינים מדוע לא יוכל להתגבר על הנסיונות ואיך ימרה את פי ה'.

לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוֹקֶיךָ

בהקדם כל זאת נבוא לבאר סמיכות הכתובים 'לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוֹקֶיךָ' לפסוק 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ושפטו את העם משפט צדק', דהלא במדרש מבואר כוונת ושפטו את העם משפט צדק, דהיינו שהדיינים ילמדו זכות על הדור, ועל זה המשיך הכתוב ואמר: לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוֹקֶיךָ, כי מזבח ה' אלוֹקֶיךָ קאי על הסנהדרין שהם סמוכים אצל המזבח, כמו שאמרו חז"ל (מובא ברש"י כאן)

היה זה חלום גרידא שהרי הכל היה גלוי וידוע להיטב לב.

יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום

עכ"פ רואים מכל זה כי הצדיקים המה הדיינים המהפכים לזכות בבי"ד של מעלה, והיינו טעמא כי הצדיקים משיגים גודל הטרדות והצער שישנם לבני אדם קרוצי חומר בעולם הזה. אולם לכאורה ראוי להתבונן בענין, דהנה ידוע מאמר חז"ל (סוכה נב.) לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים, צדיקים נדמה להם כהר גבוה ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה, ע"כ.

המבואר ממאמרם ז"ל שאף לעתיד לבוא יזכרו הצדיקים את גודל צערם שהיה להם מהיצר הרע, וא"כ לכאורה יש להבין מה שמבואר בספרים הקדושים שהצדיקים שכבר נפטרו זמן רב מן העולם הזה שוכחים את הצער בעולם הזה מכל הנסיונות, ועל כן אינם מקילים בדין כל כך כמו הצדיקים בעולם הזה.

אולם אפשר לבאר כוונתם, ע"פ מה שאמרו (קידושין ל:) יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, נמצא כי הדברים קל וחומר, שאם בכל יום מתחדש היצר הרע בנסיונות חדשים לענות בהם בני אדם עיניו רב ולהביאם לידי דבר עבירה, בוודאי כי בכל דור ודור כאלה וכאלה יוסיף לחדש נסיונות רבות כדי להכשיל בני אדם לבוא לידי חטא, וקושי שיעבוד הנסיונות שבדור הזה לא דמו

מה רבו הנסיונות בכמות ובאיכות בדורינו עד אשר כשל כח הסבל.

חובת העסק בספרי מוסר בכל יום ובפרט בחודש זה

והנה כבר הזכרנו כמה פעמים בשם הצדיקים שחודש זה נתן הקב"ה לעמו ישראל כדי להתכונן בהכנה דרבה טרם קיום כל המצוות של חודש תשרי הבא עלינו לטובה, אולם התכלית והעיקר בימים הקדושים של חודש אלול הוא ללמוד ספרי מוסר המעוררים את הלב ליראת ה' ולאהבת ה', ולקיים בזה מאמר הכתוב (דברים יד כג) למען תלמד ליראה את ה' אלוהיך, וכדמתאמרא מבעלי מוסר כי ללא לימוד ספרי מוסר אי אפשר להשיג בחינת יראת שמים.

ובן האריך בכך **במסילת ישרים** בהקדמתו לספרו בדבר חובת העסק בספרי מוסר, כי מה נענה ביום תוכחה אם לא נעיין בה, עיי"ש, וכן כתב **במשנה ברורה** (סימן תרג ס"ק ב) בשם **האריז"ל** שיש חיוב ללמוד ספרי מוסר בכל יום משך כל השנה, וכן היה **הגר"א** עוסק רבות בזה, וכן ידוע כי **החתם סופר** היה לומד אם תלמידיו בכל יום ספרי מוסר, הוא היה אומר כי ביום שלא למד מוסר הרי הוא מרגיש בעצמו שנתקרב קצת מיראת שמים שלו.

ואם כה אמר צדיק הדורות בעל **החתם סופר זי"ע**, מה נענה אנן אבתריה דור שפל ונבזה ועומדים בשפל המדרגה, על כן בפרט בחודש זו ראוי לכל אחד ואחד לקבוע שעה קטנה ללימוד ספרי מוסר ולהתקרב אל השי"ת ולהידבק בו, ומזה יוסף אומץ

שתשים סנהדרין אצל המזבח, ועל זה הורה הכתוב לא תיטע לך אשרה כל עץ שהיא דבר של בר קיימא הגדל מדור לדור, אצל הסנהדרין הסמוכים למזבח, כי רצונו יתברך שמו היא שבכל דור ודור תהיה הסנהדרין מצדיקי אותו הדור המבינים את גודל צער הנסיונות והקושי הרב בעולם הזה, ויוכלו ללמד זכות על בני אדם, ולא מצדיקי דורות הקודמים שאינם מבינים בקושי הנסיונות שנתחדשו בדורות שלאחריהם, וידונו אנשי הדור בכל חומר הדין ולא ידעו להמליץ טוב בעדם.

ולכן אילו היו נוטעים אשרה כל עץ אצל סנהדרין, נמצא שהעץ היה עומד כמה דורות בזה אחר זה, והיה איזה קשר לסנהדרין של הדור הזה לסנהדרין של הדור הקודם, באמצעות העץ המחבר בין הדורות, ולא היו הסנהדרין יכולים ללמד זכות על הדור ההיא כפי הנסיונות שנתחדשו בה, ולכן ציוה הקב"ה לא תיטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוהיך.

עכ"פ היוצא מדברינו כי בכל דור ודור, ומידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו מתחדשים חדשים לבקרים נסיונות רבות המנסים לצוד את האדם הירא את דבר ה' בפח יוקשים, והדבר פשוט כי מאת ה' היתה זאת, שפרשה זו פרשת שופטים נקרא בכל שנה ושנה בחודש אלול, כדי שנתכונן לקראת יום הדין ראש השנה ויום הכיפורים וישתדל כל אחד בימים אלו ללמד זכות על בני דורו, ועל ידי כך ימליצו טוב בעדינו אף בבית דין של מעלה, ויכתבו ויחתמו לאלתר לחיים טובים אף כי ישנם חוטאים במשך כל השנה, מ"מ אפשר ללמד זכות עליהם כי

אל הבורא ברוך הוא, ונזכה לשנת שמחה
ושנת אורה, עדי נזכה להתרוממות קרן
התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו
בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

לצדיקים ללמד זכות ולהמליץ טוב על בני
ישראל.

יעזור השי"ת שנזכה להתכונן לימים
הקדושים כראוי, ולהתקרב עוד קצת

של"ם פרשת כי תצא תשפ"ה

בתוכן

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו + בקיום מצוה מתקדש האדם בקדושה של מעלה בעבור היותו שלוחו של מקום + אם עשית חבילות של עבירות עשה כעדן חבילות של מצוות + עזרו ישנים משנתכם ורדומים מתרדמתכם + מזל אלול בתולה

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו

ונראה לבאר בהקדם מאמר חז"ל (ויק"ר פכ"א סי' ה) אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצוות. ויש לתמוה כי אם חטא האדם במעשה עבירה, הלא מוטל עליו לשוב בתשובה ולהתחרט על מעשיו הנבזים, ואילו קיום חבילות של מצוות אחרות אינם מתנאי התשובה, ואף כי אכן מוטל לקיים מצוות רבות, מ"מ עיקר מעשה התשובה לא הזכיר.

וביאור הענין אפשר לומר על פי דברי הרה"ק מסטאמאר זי"ע בדברי יואל

(יום הכיפורים אות לד) שכתב לדקדק בכתוב (ויקרא טז ל) כי, מהו כפל הלשון 'לפני ה' תטהרו' אחר שכבר אמר 'יכפר עליכם לטהר אתכם'. ומבאר על פי דברי הישמה משה (פרשת אחרי ד"ה ולקח) בביאור מאמר חז"ל (יומא סז). גבי לשון של זהורית הקשור בראש שעיר המשתלח, הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין, ולכאורה תמוה מאוד איך שייך שלא הלבין הלשון, הלא יום הכיפורים מכפר

א. בפרשתן (כא י) כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך ושבת שביו. דקדקו המפרשים מהו לשון 'כי תצא', ויותר היה לו לומר 'כי תלחם'. כמו"כ דקדקו על אומרו 'ונתנו ה' אלוך', כי לכאורה מיותרת המה, כי הדבר ידוע כי ה' איש מלחמה והוא הנותן לך כח לעשות חיל.

ב. בסוף פרשת שופטים אמר הכתוב (פסוק ט) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה', וסמך לו כי תצא למלחמה על אויבך, ויש להבין שייכות סמיכות הכתובים להדדי.

ג. איתא במדרש ילקוט (רמז תתקכד) בשם הספרי: **כי תצא למלחמה על אויבך** כנגד אויבך, ונתנו ה' אלוך בידך, אם עשית כל האמור בענין סוף ונתנו ה' אלוך בידך. והדבר תמוה דהלא כל האמור בפרשה אינה אלא אחר שנתנו ה' אלוך בידך, ואיך יתכן לומר שניצוח המלחמה תהיה רק אחר שיעשו כל האמור בענין.

בקיום מצוה מתקדש האדם בקדושה של מעלה בעבור היותו שלוחו של מקום

אלא דהנה ידוע מאמר חז"ל (עבודה זרה ג.) גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, והקשו המפרשים כי הסברא נותנת להיפוך, שמי שאינו מצווה ובכל זאת נוטה לטוב לקיים רצון הבורא לכאורה מעשיו חשובים יותר, ומדוע גדלה איפה מעלת המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

וביאור הענין אמרו ע"פ דברי האור החיים **הקדו'** (פרשת שלח ד"ה או אפשר) בביאור ענין שליחות המרגלים שחטאו על אף היותם צדיקים בתחילת דרכם, כיון שכוונת המשלחים היתה לרעה, לכן נפעל בקרבם בחינת הרע וחזרו להיות שלוחו של אדם כמותו ונולד בהם תכונה רעה שלא היתה בהם קודם השליחות, וכדרך שלוחי מצוה שהם שלוחו של מקום בקיום מצוות התורה, על כן נולד בהם בעת קיום המצווה קדושה עילאה שהיא תכונת המקום ברוך הוא, עיי"ש.

אולם כמובן שדבר זה אינה אלא כאשר האדם מצווה ועושה שאז הוא בבחינת שלוחו של מקום, ויש בו מעלת שלוחו של אדם כמותו, ועיי" בחינת הקדושה הלזו יכול לתקן כל פצעי וכתמי נשמתו, עד שנעשה כבריה חדשה, אמנם מי שאינו מצווה, אף על פי שעושה מ"מ אין נכנס בקרבו בחינת הקדושה מאיתו יתברך כיון שאינו שלוחו במצווה זו.

ובזה נבוא לבאר כוונת המדרש עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן

בכל ענין כמבואר **ברמב"ם** (הלכות תשובה פ"א ה"ג).

אלא הכוונה היא כי הנה יש שני מיני תיקונים לעבירה, א. מחילה וסליחה שהקב"ה מוחל ואינו מעניש, ב. רפואה לחולי ומכות פצעים של הנשמה מהעוונות שחובל העובר עבירה בעצמו. ובאמת יום הכיפורים הוא יום מחילה וסליחה וכפרה שהקב"ה מוחל וסולח, אולם רפואה אינו רק על ידי תשובה כמו שנאמר (ישעיה יו) ושב ורפא לו.

ובזה יובן אומרים ז"ל לא הלבין וכו', כי באם לא הלבין הלשון הרי זה סימן שאף שהקב"ה מוחל ואינו רוצה להעניש, מכל מקום עדיין יש כל המכות והפצעים והרושמים האדומים בהנשמה שצריך לטהרן ולנקותן ולרפאותן, ולכן היו עצבין, אבל אם הלבין הרי זה סימן שעשו תשובה גמורה ולא נשאר שום רושם של פצע וחבורה ונטהרו מכל וכל, ולכן היו שמחין. ע"כ דברי הישמח משה, ובהו מבאר כפל הלשון, כי אף שעיצומו של יום מכפר שלא יענשו על החטאים, מ"מ עדיין מוטל על בני אדם לשוב בתשובה שלימה לפני אדון כל להיטהר מכל כתמי הנפש, ולכן כפל הכתוב מאמרו ואמר שוב לפני ה' תטהרו, עכתדה"ק.

והנה לפי דבריו מבואר כי אין מוכרח בתשובת האדם אשר ישוב בתשובה שיבטלו מעליו גם כתמי הנפש, כי אף אם הקב"ה ימחלנו ולא יענישנו, מ"מ במחילה זו אין תלוי גם נקיון נשמתו מכל כתמי ופצעי נפשו, ועדיין לא ידע האדם העצה היעוצה לו שלא יתעצב האדם אל ליבו, ויוכל לנקות נשמתו מכל סיוג ופגם.

כנגדן חבילות של מצוות, אז תחזור אליו בחינת הנשמה מצד המצוות שקיים והוא שלוחו של מקום, ושב ה' אלוֹקֵיךְ את שבותך, כי תקיף בעל היכולת יכניס בו קדושה שיוכל להכניע את היצר הרע.

בהקדמ כל זאת אפשר לבאר (אות ב) כוונת סמיכות הפסוקים להדדי, כי תחילה אמר הכתוב ואתה תבער דם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה', והיינו שתבער פגמי וכתמי הנפש עד שתהיה נשמתך נקיה מכל סיג ופגם, והדרך לזה היא כי תעשה הישר בעיני ה', כי אז תיוולד בך כח המשלח ותחזור עליך בחינת הנשמה שתוכל להתגבר על היצה"ר.

ועל זה המשיך הכתוב ואמר כי תצא למלחמה על אויביך, וכמו שביארו **מפרשי התורה** שהכוונה על מלחמת היצר האויב הגדול מכל אדם, וכאשר יצא האדם במלחמה נגדו ויעשה חבילות של מצוות, אז יוכל להתגבר על היצה"ר, ונתנו ה' אלוֹקֵיךְ בידך, ותחזור חלק אלוֹק ממעל לידך ושבית שבי.

וזהו כוונת מאמר המדרש 'כי תצא למלחמה על אויביך **כנגד** אויביך', והוא מכוון לדברי חז"ל הנ"ל שאם עשה האדם חבילות של עבירות יעשה **כנגדן** חבילות של מצוות, כמו שנתבאר שבכך קדושת המצוות להגיניו מכל חטא ועוון, ו'אם עשית כל האמור בענין', פ"י כי תעשה הישר בעיני ה' - 'סוף ונתנו ה' אלוֹקֵיךְ בידך', ותוכל להתגבר על כל נסיונות היצר הרע.

ובפרט בעמדינו בימי הרחמים והרצון של חודש אלול, הזמן גרמא להוסיף במצוות ומעשים טובים כדי שניכנס לימי הדין של ראש השנה ויום הכיפורים מלאי

חבילות של מצוות, כי בתחבולות תעשה לך מלחמה נגד היצר הרע, ואף אם כבר עשה תשובה מ"מ התשובה אינה מועלת אלא שלא יענש עליהם, אבל עדיין נשאר פצעים ומכות בנשמה, ועל כן מוטל עליו לעשות כנגד העבירות חבילות של מצוות, על פי דיבור של הקב"ה וקדושת המצוות יגיניו עליו וינקוהו מכל כתמי נשמתו.

אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצוות

והנה מעלה נוספת יהיה לאדם כאשר יוסיף בקיום מצוות ומעשים טובים, מאחר כי אדם הקרוץ מחומר איך יוכל להתגבר כנגד היצר הרע שהוא מלאך של אש, אולם על ידי שיעשה מצוות ומעשים טובים בשליחותו של מקום, יהא בכלל שלוחו של מקום כי שלוחו של אדם כמותו, ובכך קדושה זו יוכל להתגבר על היצר הרע.

ועל דרך זה יתבאר מה שכתב בספה"ק **זרע קודש** (פרשת נצבים ד"ה א"י דכתוב) כי בחינת הנשמה שבאדם נקרא בשם 'אלוֹקֵיךְ' כי הוא חלק אלוֹק ממעל שנתן בו הקב"ה, וכאשר האדם חוטא בגופו הרי בחינה זו מסתלקת מן האדם בהיות שבחינת הנשמה אינה יכולה לסבול החטא, ואינה שבה אל האדם רק כאשר ישוב בתשובה שלימה, ובוזה מבאר מאמר הכתוב ושב ה' אלוֹקֵיךְ את שבותך, פ"י עם תשובתך ישיג לך ה' את זאת שנקראת 'אלוֹקֵיךְ', עי"ש.

נמצא לפי דבריו כי כאשר יחטא האדם ייסור ותסתלק בחינת הנשמה ממנו שהיא שלוחו של הקב"ה לא תהיה בכוחו להתגבר על היצר הרע, והפתח פתוח חלילה להיכשל בחטאים אחרים, אבל כשיעשה

והנה על השולחן היה מונח פעמון, ויהי כאשר לחץ בעל הבית עליה נפתח הפתח ונכנסו משרתים והגישו לפניו כל מיני מאכל ערבים ומתוקים לחיך, והדבר נכפל ונשלש גם לגבי שאר הצרכים כמו שינה וכו', שכאשר לחץ בעל הבית על הפעמון נכנסו המשרתים ושרתו את האיש בכבוד הראוי.

ט"ר המשיך האיש לדרכו, נענה אליו בעל הבית שימתין לרגע כי ברצונו להיטיבו בכל מיני מתנות ומאכלים שיביאם בחזרתו לביתו, אולם האיש סירב לכל, באמרו שאינו צריך אלא אותו פעמון שעל השולחן, ואף כשאמר לו בעל הבית שיקנה בעדו פעמון כזו, עדיין היה מתעקש שהוא חפץ רק בפעמון שלו, ולבסוף נתנו לו בעל הבית כבקשתו.

י"ה כאשר חזר לביתו אחר שהמתינו עליו כל בני משפחתו, כשאינם יודעים לאן נעלם אבי המשפחה, ויען ויאמר אליהם: הבאתי לכם דבר אשר תהנו ממנו הנאה מרובה, דבר אשר לא ראיתם ושמעתם מעולם, והוציא מאמתחתו את הפעמון ושם אותו על השולחן ולחץ עליו, והוא יושב וממתין שיכנסו המשרתים ובידם המאכלים הערבים והנעימים, אולם כמובן שאף אחד לא הגיע, ולחץ עליו עוד פעם ועוד פעם וביותר חוזק, אולם כמובן שאף משרת לא נכנס בעבור לחיצתו על הפעמון, ויכעס מאוד על הדבר, ותמה מה נשתנה הוא מאותו בעל הבית שבעת לחיצתו על הפעמון נכנסו המשרתים ושרתו אותו בכבוד רב.

ע"ד שהסבירו לו חבריו, כי אותו עושר שהתאכסן אצלו אחר עמלו הרב לצבור הון רב ועלה ונעשה עושר גדול, הנה ברוב

מצוות ומעשים טובים, ולטהר כל כתמי הנפש, ואף על ידי תקיעת שופר דרחמנא אמר תקעו, כדי שיתעוררו ישנים משנתם ורדומים מתרדמתם, ועלינו להשיב אל הלב ההתעורר שהשופר מעורר אותנו ולא להמשיך בדרכינו כימים ימימה.

עורו ישנים משנתכם

ורדומים מתרדמתכם

והנה היום [יג אלול] חל יומא דהילולא של **הבן איש חי**, ומתאמרא משמו משל נאה שהמשיך בענין תקיעת שופר, לאיש שנסע בספינה על הים, ובאמצע הדרך נעצרה הספינה והמלח הודיע שאפשר לירד ממנה וימשיכו בדרכם בעוד כמה שעות, וירד הלה מהספינה ונתיישב באחד הפינות ונרדם תרדמה עמוקה, ורק לאחר כמה שעות נתעורר משנתו, והנה לנגד עיניו אינו רואה שום אדם, והבין כי הספינה המשיכה בדרכה, וכל חפציו נשארו על גבי הספינה ונשארו עירום וחסר כל, ולא ידע מה לעשות.

והלך כמה ימים בלא שיהיה לו מאכל להכניס לפיו להשביע ולהרגיע נפשו הרעבה, עד שעלה על גבי אילן לראות ולהביט למרחוק באיזה דרך יוכל להגיע אל מקום ישוב בני אדם, וכיון שראה איזה אור יוצא מבית אחד התחיל לתכן צעדיו לעבר מקום זה. ויהי כאשר הגיע אל הבית ניגש לדפוק על פתח הבית פתח לו הדלת איש אמיד ועושר גדול, והכניסוהו אל תוך ביתו ונתן לו מקום לישב, וישאל לו בעל הבית מהיכן אתה בא ולאן אתה הולך ומה מצבך, ויען לו האיש מה שעבר עליו ושנשאר עירום וחסר כל, וכבר עברו כמה ימים אשר לא הכניס מאכל לתוך פיו.

לנפשו, ואפשר לומר על פי מאמר חז"ל (ברכות ה.) במערבא כי נסיב אינש אתתא אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא דכתיב (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו'.

ואפשר לרמו בדברי חז"ל אלו דקאי על חודש אלול, שמזל חודש אלול

בתולה, ועל זה שויאילים לבן אדם אם עושה תשובה בחודש מסוגל זה, והוא בבחינת אהוב למעלה ונחמד למטה, שאז הוא בבחינת מצא אשה מצא טוב, או חלילה לאידך גיסא, שממשיך בדרכו הנלוזה ואוי לו ואוי לנפשו, ומוצא אני מר ממות וגו'.

יעזור השי"ת לחתנים שכבר התחילו בעבודת הקודש של יום הכיפורים ביום החופה, שיוכלו להמשיך בדרכם הטובה ויעלו מעלה מעלה במעלות התורה ויראה ובעבודת השי"ת, ויזכו הוריהם וזקניהם וכל בני משפחתם לרוות מהם רוב תענוג ונחת דקדושה, הם והמחותנים, מהם ומכל בני משפחתם, ונזכה כולנו לשוב בתשובה שלימה לפני הקב"ה ולהיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים גמורים, ולכל הברכות האמורות בתורה, בני בריכי וחיי אריכי ומוזני ריחי וסייעתא דשמיא.

וכבר אמר הרה"ק **מבעלזא** זי"ע שחודש אלול נתן לנו הקב"ה חודש שלם של הכנה והתבוננות לקראת לקראת הימים הקדושים של חודש תשרי הבא עלינו לטובה וקיום מצוותיה, וכל כמה שנתכונן לה כראוי יעזור השי"ת שנוכל לקיימה בשלימות יתירה ובלב שלם, עדי נזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

עשרו שוכר עבור טבין ותקילין משרתים המשרתים אותו בכל עת ועונה, ומביאים לפניו כל צרכיו, וקנה לעצמו הפעמון כדי שעל ידי לחיצתה יבינו המשרתים מה שמוטל עליהם לעשות, אולם אין בפעמון עצמה יכולת להכניס משרתים שישירותו לפניך, ורק אחר הכוחות הרבים שהכניס מקודם עלה בידו מה שיש לו כהיום.

והפמיר הבן איש חי כי האיש השומע קול שופר ומדמה בליבו שדי בקול השופר בלבד לעשות פעולתו להשפיע השפעות טובות ושיכתב בספרן של צדיקים גמורים, ויצא ידי חובתו בזה, הרי הוא דומה לאותו עני הלוחץ על הפעמון וממתין לכניסת המשרתים, בחשבו שהדבר דומה למן שירד לבני ישראל במדבר מן השמים, אבל באמת אינו כן, ועדיין לא התחיל לעשות כלום, כי אדרבה קול השופר אמור לעורר את לבב אנוש לתשובה ומעשים טובים, ולהיטיב מעשיו ולעוררו מתרדמתו, ורק אחר עמלו הרב יוכל לקצור הפירות ולזכות להשפעות טובות, אבל לולי כך לאו כלום הוא.

על כן יתעורר כל אחד להיטיב מעשיו ולהתעורר מקול השופר ולומר מזמורי תהלים כדאיתא **במטה אפרים** (סימן תקפא סעיף ח), ולהרבות בתשובה ומעשים טובים, בעסק התורה ובעבודת הלב היא תפילה, ובזכות זה נזכה לכל הטוב.

מזל אלול בתולה

והנה כשיושבים ג"כ בשמחת שבוע ברכות, אפשר להוסיף עוד, כי מצד אחד הר"ת של 'אלול' היא אהוב למעלה ונחמד למטה, ומאידך גיסא הוא ג"כ ר"ת **אוי לו ואוי**

מבית הוראה

שאלות ותשובות בהלכות השכיחות - יוצא לאור ע"י בית הוראה דקהילתנו

.. או"ח ..

הניח לו לישון כל גופו יעשה שאלת חכם?

האם ממברכין ברכת הגומל תשעה

באב

ממברכין ויותר טוב להמתין עד מנחה?

האם צריכין לברך ברכת הגומל
כשעבר ניתוח (אפערצאצ"ע)

אם הן באברים פנמיים צריכין לברך, וכן אם
הניח לישון כל גופו (אניסטיזע) נמי ממברכין,
אך אם לא עשה רק על אברים חצוניים ולא

.. יו"ד ..

בדרך כלל צריך להמתין ו' שעות כמו
בין בשר לחלב?

איש שהוא בימי השלושים של אשתו האם
מוותר להשתתף בשמחת שבע ברכות

כמה זמן צריך להמתין אחר שאכל
פאמידזאן דזעי"ס כדי לאכול אח"כ
בשר

א בשו"ת אבני נזר יור"ד סימן שכ"א כתוב דכל אפערצאצ"ע'ס בחזקת סכנה ואפילו הרופאים מבטחין שאינן סכנה הנסיון מכיח שאינו כן, וכן יש הרבה פוסקים שסוברים דכיון שאם הדבר אינו הולך בטוב יכול לעשות סכנות נפשות ואפילו שאינו תלוי בעצם חולי ואבר זה, והוא כמו יורדי הים שאפילו לא אינו מוכרח שיהיה סכנה אבל יש מציות שיהיה סכנת נפשות, וכן הביא **בספר יוסיף דעת** בשם הגרז"ל **פילאפף שליט"א**.

ב דיש בזה כשל עצמו סכנה, כשעשין על כל הגוף דלא יעור משנתו.

ג ושם תלוי האיק היה ניתוח, ואם מניחין לו לישון או לא ושאר פרטים.

ד בספר אהלך באמיתך מבעל **בצל החכמה** דינא יוצא לדרך כתוב כן, וכתוב דאפילו לא יעברו ג' ימים אם ימתין על אחר תשעה באב, והביא כן מספר **פחד יצחק** מערכה ב' שאלה זו והוא נוטה להחמיר אך כתוב שם דבא חכם אחד מארץ ישראל והעיד דמברכין אפילו בתשעה באב, ואין מחמצין על המצות, וכן הביא שם מספר **פתח דביר** דיכול לברך תשעה באב, אך שם משמע דאם ימתין אחר תשעה באב יהיה עוד בתוך ג' ימים ימתין.

ה בכף החיים או"ח סימן תקנ"ח אות ל"ח הביא כל הנ"ל וכתוב שאינו נכון לברך בתשעה באב כיון שלמעשה בדיעבד יכול להמתין, וכתוב דאפשר שבמנחה יכול לברך כיון שכבר אמרין פסוקי נחמה.

ו ביור"ד סימן פ"ט **ברמ"א** סעיף ב' כתוב להחמיר בגבינה קשה להמתין כמו אחר בשר, ו**בש"ך** ס"ק ד' כתוב לבאר דכל שהגבינה ישנה שעברו עליה ו' חדשים היא בכלל גבינה קשה, ולכן בשאלה דידין של הפאמידאן דזיעס הן ברוב פעמים גבינה קשה שעברו עליה ו' חדשים (חוץ אם הם אינם עידזד"ש ל' חדשים אז אי"צ להמתין אח"כ ו' שעות אלא הן כמו שאר גבינה שהמנהג להמתין חצי שעה).

שם ולהשמש אצל הסעודה ואח"כ יכול להיות שם.

אין להשתתף בשמחת שבע ברכות בתוך השלושים אך אם יש צורך מותר לילך

... אברהם"ז ...

יש בזה מחלוקת הפוסקים ונקטינן לקולא דהרי היא שומר".

האם הוה בתו של אדם שומר ליחוד, כגון שיש בביתו חברתה של בתו ביחד עם בתו

ז בשו"ע יור"ד סימן שצ"א סעיף ב' כתוב שם המחבר דעל כל מתים נכנס לבית המשתה לאחר שלושים יום ועל אביו ואמו לאחר י"ב חודש, ועי"ש **ברמ"א** בסעיף ב' שכתוב והמנהג שלא להכנס בשום סעודה בעולם וכו', אבל בסעודת נשואין יש להחמיר כן נ"ל, ועי' בספר **דברי סופרים** סימן שצ"א ס"ק מ"ד שהביא שם בשם **האב"ל השיטים** ובשם **שאלת יעב"ץ** חלק ב' סימן ק"פ דסעודת נשואין מקרי כל ימי השבע ברכות ולא רק ליל החתונה ולכן אין להכנס בכל השבע ברכות, כשהוא בתוך השלושים,

ח בבאר היטב סימן שצ"א ס"ק ה' הביא ויש נוהגין להיות מן המשמשים על הסעודה, ולאכול אח"כ שם עם המשמשים, אחר הסעודה ואין למחות בידים, אבל להסב על הסעודה כשאר בעלי שמחה ראוי למחות, חזינן מזה דיש התיר לאחד בימי אבלתו לילך לשמחה באופן שימצא שם להיות כמשמש, וכן הובא **בהערות רעק"א על הגליון** על ט"ז ס"ד הביא בשם **הבית לחם יהודה** מנהג פולין שהשושבינן הולכין גם לאכול אלא דבתחלה משמשים קצת, אך ההתיר זה הוא דוקא לענין להיות שם אצל השבע ברכות או החתונה באופן שאין שם מוזיק אבל לענין אם יש מוזיק יכול יש פוסקים המחמירין, בענין זה.

ט בשו"ת בית שלמה אורח חיים חלק א' סימן מ"ח, שמבאר שם דדין זה תלוי במחלוקת הטור והרמב"ם בענין להתחייב עם אנשים הרבה כשיש אשתו של אחד מהם שם, מה הטעם דשל ששומר אי הוי הטעם משום דאם יש אחד שאינו יזנה, ירא ולא יזנה בפניה, או הטעם שאם יש אחד שאינה יזנה ירא שהיא יגלה סודה, ולכן בענין בתו לא ירא שיגלה סודה אפילו שלא יזנה עם בתו, ונקיט הבית שלמה כיון שנקטינן בשו"ע כהרמב"ם א"כ ה"ה הכא הוה בתו ואמו של אדם שומרים לענין יחוד, אך הביא שם דכיון שהזכור לאברהם חוכך להחמיר, וכן **בנתיבות לשבת** מחמיר אין להתיר אלא בשעת הדחק, ו**בשו"ת אגרות משה** אבן העזר חלק ב' סימן ט"ו דן בשאלה זו וכתוב המחמיר יחמיר לעצמו, אבל מדינא נראה להקל כיון שאין אביה יזנה עם בתו לא יזנה לפניה, שלא כדעת **הזכור לאברהם**, שהביא **הפתחי תשובה** ס"ק ב', וכן נמי פסק בספר **שיעורי מכלל יופי** שהוא דין דרבנן, דאיש אחד עם שני אנשים הוא דרבנן ולכן יש להקל ובפרט ששאלה זו מצוי מאוד וקשה להחמיר, אך באופן שאפשר לרצוף עוד התיר של פתח פתוח או עכ"פ שלא יסגור הדלת מן הנכון לעשות כן.

טעל: 718-475-0004

עת רצון היום לנו בהילולא

לרגל היומא דהילולא קדישא

של

רביה"ק בעל לב שמח מאלעסק זי"ע

שחל א' אלול

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יפקוד הציון הקדוש

באלעסק - אוקריינא

ביום ההילולא - יום ו' שופטים

בעצם יומא דהילולא

הסעודת הילולא

יתקיים בליל ההילולא

בפרעמישלאן-אוקריינא

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

